

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta
Katedra pedagogiky

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Znalosti vybrané skupiny obyvatelstva v Karlovarském kraji o chování při mimořádných
událostech

Knowledge of a selected group of inhabitants in the Karlovy Vary Region about behavior
during emergencies

Bc. Agnes Ernestová

Vedoucí práce: Ing. Bc. Alena Váchová, Ph.D.

Studijní program: Učitelství pro střední školy (N7504)

Studijní obor: Učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů pro základní a střední školy
speciální pedagogika – výchova ke zdraví

N SPG-VZ (7504T277, 7504T303)

Rok vydání 2023

Odevzdáním této diplomové práce na téma Znalosti vybrané skupiny obyvatelstva v Karlovarském kraji o chování při mimořádných událostech potvrzuji, že jsem ji vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla použita k získání jiného nebo stejného titulu.

Praha, 2023

Tímto způsobem bych chtěla vyjádřit poděkování vedoucí mé práce Ing. Bc. Aleně Váchové, Ph.D. za její odborné vedení, poskytování cenných rad, trpělivost, vstřícnost a čas, který mi věnovala. Dále děkuji všem respondentům, kteří se zúčastnili dotazníkové šetření.

Abstrakt

Obsahem této diplomové práce jsou mimořádné události a chování při jejich vzniku. Hlavní cílem práce bylo zjistit, jaké je povědomí obyvatelstva Karlovarského kraje o chování při mimořádných událostech. Tyto znalosti byly prověřovány dotazníkovým šetřením, kde bylo mimo jiné ověřováno, jak jsou na tom obyvatelé v oblasti teoretických znalostí této problematiky. Na základě výsledku získaných v dotazníku, byl vytvořen návrh na možný dvouhodinový seminář, který by doplnil chybějící znalosti a upevnil ty stávající.

Teoretická část je zaměřena na definici spojení mimořádná událost a na její klasifikaci dle způsobu vzniku. Dále se zde objevuje problematika ochrany obyvatelstva, pod kterou spadá evakuace obyvatelstva, varování obyvatelstva, evakuační zavazadlo a prostředky improvizované ochrany. Čtenář se také dozví, co je to krizová situace a jaké rozlišujeme typy. Dále jsou tu vyjmenovány základní složky integrovaného záchranného systému a jejich úkoly. V poslední kapitole jsou k nalezení vybrané mimořádné události a doporučení, jak se při nich chovat.

Praktická část je věnována samotnému výzkumnému šetření. Výsledky byly vyhodnoceny ze 142 dotazníků od obyvatel Karlovarského kraje. Podmínkou účasti se výzkumu bylo dovršení věku 18 let. Maximální stanovená výše věku nebyla určena. Výsledky jsou přehledně uspořádány v tabulkách. Dotazníkové šetření ukázalo nejslabší místa ve vědomostech obyvatel. Neznalost se týkala obsahu evakuačního zavazadla, postihu za odmítnutou evakuaci a rozpoznání signálu Všeobecná výstraha. Naopak nejvíce správných odpovědí se objevilo v otázkách, které se zaměřovaly na chování a postup při vybraných typech mimořádných událostí. Obyvatelé dobře věděli, jak se zachovat při silném větru, požáru, výbuchu či střelbě uvnitř budovy. V této oblasti se objevovala četnost správných odpovědí v hodnotách i přes 90 %. S tím souvisí i hlavní cíl, který byl uspokojivě naplněn. Průměr správných odpovědí na otázky, které byly těsně vázány na cíl byl 88 %, což je výborný výsledek. Na drobné nedostatky bylo reagováno vytvořením návrhu na seminář, kde by si účastníci mezery ve vědomostech doplnily a ty stávající by upevnily.

Klíčová slova: mimořádná událost, chování, obyvatelé, krizová situace, požár, všeobecná výstraha

Abstract

The content of this thesis deals with emergency situations and behavior during their occurrence. The main objective was to investigate the awareness of the population of the Karlovy Vary region regarding behavior during emergency situations. This knowledge was verified by a questionnaire survey, which also tested the theoretical knowledge of the population in this field. Based on the results obtained from the questionnaire, a proposal for a possible two-hour seminar was created to supplement the missing knowledge and strengthen the existing one.

The theoretical part is focused on the definition of an emergency event and its classification according to the method of occurrence. The issue of civilian protection is also addressed, including the evacuation of civilians, warning of the population, evacuation bags, and improvised means of protection. The reader will also learn what a crisis situation is and how to distinguish between its types. The basic components of the integrated rescue system and their tasks are listed here as well. The last chapter covers selected emergency events and recommendations on how to behave during them.

The practical part is devoted to the research survey itself. The results were evaluated from 142 questionnaires from residents of the Karlovy Vary region. The condition for participating in the research was reaching the age of 18, and there was no maximum age limit. The results are presented in tables. The questionnaire survey revealed the weakest points in the knowledge of the residents. The lack of knowledge concerned the contents of the evacuation bag, punishment for refusing evacuation, and recognition of the General Warning signal. On the other hand, the highest number of correct answers was found in questions that focused on behavior and procedures during selected types of emergency events. The residents knew well how to behave during strong winds, fires, and explosions or shooting inside a building, with a frequency of correct answers reaching over 90%. This is related to the main objective, which was satisfactorily achieved. The average number of correct answers to questions directly related to the objective was 88%, which is an excellent result. Minor shortcomings were addressed by creating a proposal for a seminar, where participants could fill in gaps in their knowledge and strengthen their existing knowledge.

Keywords: emergency event, behavior, residents, crisis situation, fire, general warning.

Obsah

Úvod.....	8
1 Teoretická část.....	10
1.1 Mimořádné události	10
1.2 Klasifikace mimořádných událostí	10
1.3 Naturogenní mimořádné události	11
1.3.1 Meteorologické hrozby	11
1.3.2 Biologické hrozby	14
1.3.3 Geologické hrozby	15
1.4 Antropogenní hrozby	16
1.4.1 Technologické hrozby	16
1.4.2 Sociální hrozby.....	18
1.4.3 Kriminální hrozby	19
1.4.4 Ozbrojené konflikty.....	19
1.4.5 Další události mimořádné události	19
1.5 Krizové situace	20
1.5.1 Stav nebezpečí.....	21
1.5.2 Nouzový stav	22
1.5.3 Stav ohrožení státu	22
1.5.4 Válečný stav	23
1.6 Ochrana obyvatelstva	23
1.6.1 Varování obyvatelstva.....	25
1.6.2 Evakuační zavazadlo	29
1.6.3 Prostředky improvizované ochrany.....	30
.....	32
1.6.4 Nouzové přežití	32

1.7	Integrovaný záchranný systém	33
1.7.1	Základní složky integrovaného záchranného systému	34
1.7.2	Linky tísňového volání.....	36
1.8	Ochrana při vybraných mimořádných událostech	37
1.8.1	Povodně a ochrana před nimi	38
1.8.2	Silný vítr, větrné bouře a ochrana před nimi	39
2	Praktická část.....	43
2.1	Výzkumné otázky a cíle práce	43
2.2	Výzkumná metodika.....	44
2.3	Výsledky šetření	44
2.4	Diskuze a komparace dat	67
2.5	Diskuze a komparace dat	73
2.6	Shrnutí a následná doporučení.....	76
2.7	Navržený didaktický výstup	77
2.7.1	Navržený vyučovací blok.....	78
	Závěr.....	89
	Seznam použitých zdrojů	90
	Seznam příloh:.....	93
	Seznam tabulek:	93
	Seznam grafů.....	94

Úvod

Každý člověk na této planetě je dnes a denně vystavován celé řadě nebezpečí počínaje od přírodních katastrof a průmyslových havárií přes náboženské, etnické a sociální konflikty až po hrozbu terorismu a útoků s ním spojených. Všechny tyto hrozby mohou vzniknout neočekávaně a bez varování, ve velmi krátkém časovém úseku a jejich následky mají často nedozírné a tragické následky. Negativní dopad můžeme pocítit nejen na majetku, ale hlavně na lidských životech a zdraví. Je proto nezbytné, aby měl každý obyvatel jak České republiky, tak ostatních států na světě, povědomí o tom, jak se zachovat v případě vzniku mimořádné události. Jedná se o základní znalosti, vědomosti a praktické dovednosti, které ve vzniklých situacích napomohou ochraňovat zdraví všech přítomných. Často se ale jedná o téma dost podceňované

Lidé spoléhají na to, že se do dané situace nedostanou či přenášejí zodpovědnost na bezpečnostní složky. Přitom právě určitá znalost a připravenost na mimořádné situace může vést k rychlé reakci díky které člověk zvládne zabezpečit sebe, své blízké nebo svůj majetek a eliminuje tím riziko zranění, smrti či finanční ztráty. V neposlední řadě tyto znalosti také napomohou k pomalejšímu šíření paniky.

Je proto potřeba tyto kompetence v obyvatelích formovat. Žáci je začínají získávat již na základní škole. Na pokyn MŠMT byla ochrana člověka za mimořádných událostí začleněna do vzdělávacích programů dne 4. března 2003. Dle očekávaných výstupů by měli žáci na konci základního vzdělávání projevit odpovědnost v situacích ohrožujících život a osobní bezpečí a podle situace také poskytnout první pomoc. Prohlubování této odpovědnosti pokračuje dále na střední škole a mělo by pokračovat i v zaměstnání. Každý člen společnosti by měl považovat tyto znalosti a dovednosti za jedny z nejdůležitějších.

Právě v této práci se budu této problematice věnovat. Práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretická část se bude věnovat teoretickým poznatkům týkajících se tématu mimořádné události. Zaměří se na definici pojmu mimořádná událost, klasifikaci mimořádných událostí a ochranu obyvatelstva. Dále se bude zaměřovat na krizové situace a krizové stavy, integrovaný záchranný systém a doporučené způsoby chování při vybraných mimořádných událostech.

Praktická část bude obsahovat vlastní dotazníkové šetření. Budu zjišťovat jaká je úroveň znalostí obyvatel Karlovarského kraje o chování při mimořádných událostech. Respondenti

budou vybírat jaký postup chování je při vybrané mimořádné situaci vhodný. Dotazník dále prověří všeobecné znalosti z oblasti této problematiky. Výsledky by měly ukázat, kde jsou slabé stránky, co se týče informovanosti obyvatelstva. Na základě těchto výsledků bude navrženo řešení v podobě didaktického výstupu, který by měl tyto mezery vyplnit.

1 Teoretická část

1.1 Mimořádné události

V životě každého člověka na této planetě se mohou neočekávaně a náhle objevit situace, které označujeme termínem mimořádné události. Jedná se o situace, které mohou mít negativní dopady na životy lidí ať už se jedná o zdraví, majetek či prostředí ve kterém lidé žijí. Každý vyspělý stát disponuje legislativními a organizačními opatřeními, které mají zajistit zmírnění následků krizové události. Také každý občan může napomoci, pokud má znalosti týkající se možných nebezpečí a rizik a dovede vhodně reagovat v případě vzniku ohrožující situace.

V České republice existuje zákon č. 239/2000 Sb. O integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů a definuje mimořádnou událost takto: „*mimořádná událost je škodlivé působení sil a jevů vyvolaných činností člověka, přírodními vlivy, a také havárie, které ohrožují život, zdraví, majetek nebo životní prostředí a vyžadují provedení záchranných a likvidačních prací*“. (zákon č. 239/2000 Sb.). Záchrannými pracemi se rozumí aktivity či činnosti, které usilují o odvrácení nebo minimalizaci rizik, které vznik mimořádné události způsobuje. Jsou to především rizika související se smrtí, zraněními, škodou na majetku či poškození životního prostředí. Neméně důležitým úkolem je zastavení příčin, které mimořádnou událost způsobili (zákon č. 239/2000 Sb. O integrovaném záchranném systému). V následujících kapitolách si přiblížíme konkrétní mimořádné události, blíže se podíváme na integrovaných záchranný systém, jeho úlohu a činnost jednotlivých složek, zaměříme se na konkrétní mimořádné události a vhodné reagování jedince na vzniklý problém. Je velmi důležité mít základní znalosti o postupech v situacích ohrožení, nelze se spoléhat jen na pomoc ostatních. A to je právě cílem této práce, zmapovat znalosti vybraných jedinců o problematice mimořádných událostí.

1.2 Klasifikace mimořádných událostí

Tato kapitola se věnuje podrobnému popisu jednotlivých typů mimořádných událostí. Existuje mnoho klasifikací, a to zejména podle původu vzniku. Řehák a kol. (2019) je rozlišuje takto:

Mimořádné události naturogenní (přírodní), které jsou velmi těžko ovlivnitelné. Čas vzniku, průběh, délka trvání, intenzita, místo, kde přírodní živel udeří, to vše je v moci přírody a přírodních zákonů a lidstvo tomu více méně nemůže zabránit. Patří sem:

- *Meteorologické hrozby (atmosférické poruchy, kosmické vlivy, lesní požáry, přirozené povodně)*

- *Biologické hrozby (epidemie, epifytie, epizootie)*
- *Geologické hrozby (zemětřesení, vulkanismus, svahové pohyby, tsunami)*
(Řehák a kol., 2019, s. 46)

Mimořádné události antropogenní (společenské), které jsou negativním dopadem činnosti a jednání člověka. Rozlišujeme:

- *Technologické hrozby (havárie s únikem nebezpečných látek, radiační havárie, zvláštní povodně, dopravní nehody)*
- *Sociální hrozby (přelidnění, etnické a náboženské problémy, masová migrace)*
- *Kriminální hrozby (terorismus, kriminální činnosti)*
- *Ozbrojené konflikty (vátky)*
- *Ostatní mimořádné události*

(Řehák a kol., 2019, s. 47)

1.3 Naturogenní mimořádné události

V předchozí kapitole jsme si rozlišili dvě velké skupiny mimořádných událostí. Jednou z nich byly naturogenní mimořádné události neboli živelní pohromy. Víme, že téměř vždy udeří neočekávaně a bez varování. Zasáhnou vodstvo, pevninu i atmosféru. Nejen že mohou zlikvidovat určité území, majetek, obydlí, komunikace či zdroje obživy, ale mohou brát také životy lidí a být spouštěčem pro další události, které negativně ovlivní obyvatelstvo. Jako například hladomor, únik nebezpečných látek, masivní výpadky energetických sítí či nákazy. (Kopecký a spol., nedatováno). Mají obvykle přirozenou příčinu, lidský faktor zde nehraje roli. Příčina může být atmosférická, biologická či geologická. Pod tím si můžeme konkrétně představit pohyb zemské hmoty, kosmické působení, zvýšení vodní hladiny, změny v atmosféře, silný vítr či fyzikální nebo chemické procesy, které v hlubinách Země uvolňují nepředstavitelnou energii deroucí se na povrch. Právě podle příčin vzniku jednotlivé živelní pohromy klasifikujeme do podskupin (Linhart a kol., 2003). Těmito podskupinami jsou meteorologické hrozby, biologické hrozby a geologické hrozby.

1.3.1 Meteorologické hrozby

První zmíněnou podskupinou byly meteorologické hrozby. Jedná se o takové hrozby, které jsou výsledkem nejrůznějších atmosférických jevů. Řadíme sem atmosférické poruchy jako jsou například silný vítr, bouře, sucho, lesní požáry a povodně. Zvláštní a specifickou skupinou hrozeb jsou kosmické vlivy.

Atmosférické poruchy

Atmosférické poruchy vznikají tak, že se vyrovnávají odlišné tlaky v atmosféře a způsobí tím vítr. Ten proudí z místa vyššího tlaku do místa, kde je tlak v nižších hodnotách. Pokud je intenzita větru nízká, není pro člověka nebezpečný. Problém nastává až když intenzita nabývá na síle a rychlosti. Vítr začne působit na předměty a objekty v okolí obyvatel zasažené oblasti. Vyvrací a láme stromy, ničí budovy, strhává střechy, trhá elektrické vedení apod. Rychlost větru se udává v m/s nebo km/h. Škody začíná páchat od rychlosti 20 m/s. Pokud vítr nabývá na intenzitě je považován za vichřici (20,8 m/s) a více. Pokud se rychlost větru zvýší na hodnotu 37,2 m/s je označován za orkán. Dále může mít vítr podobu například tornáda, cyklonu či větrné smrště. Tornádo je vzdušný vír, dotýkající se země nebo vodní hladiny. Vzniká obvykle z bouřkového mraku. Jeho rychlost může být až stovky km/h a šířka se pohybuje od pár metrů až po několik kilometrů. Na vyhodnocení síly větru se používá Beufartova stupnice (Kopecký a spol., nedatováno). Další podoby počasí, které mohou nějakým způsobem ohrozit člověka, majetek či životní prostředí jsou silné a intenzivní dešťové nebo sněhové srážky způsobující povodně a kalamity, extrémní chlad či horko a také dlouhodobá sucha.

Stupeň	Vítř	Rychlost		Na souši
		m/s	km/h	
0	bezvětří	< 0,5	< 1	kouř stoupá kolmo vzhůru
1	vánek	~ 1,25	1 – 5	směr větru poznatelný podle pohybu kouře
2	větřík	~ 3	6 – 11	listí stromů šelestí
3	slabý vítr	~ 5	12 – 19	listy stromů a větvičky v trvalém pohybu
4	mírný vítr	~ 7	20 – 28	zdvihá prach a útržky papíru
5	čerstvý vítr	~ 9,5	29 – 39	listnaté keře se začínají hýbat
6	silný vítr	~ 12	40 – 49	telegrafní dráty sviští, používání deštníků je nesnadné
7	mírný vichř	~ 14,5	50 – 61	chůze proti větru je nesnadná, celé stromy se pohybují
8	čerstvý vichř	~ 17,5	62 – 74	ulamují se větve, chůze proti větru je normálně nemožná
9	silný vichř	~ 21	75 – 88	vítr strhává komíny, tašky a břidlice se střech
10	plný vichř	~ 24,5	89 – 102	vyvrací stromy, působí škody na obydlích
11	vichřice	~ 29	103 – 114	působí rozsáhlá pustošení
12-17	orkán	> 30	> 117	ničivé účinky (odnáší střechy, hýbe těžkými hmotami)

Obrázek 1 – Beufartova stupnice (Kopecký a kol., nedatováno, str. 28)

Kosmické vlivy

Další uvedenou skupinou meteorologických hrozeb jsou kosmické vlivy. Jedná se o hrozby jejichž zdrojem jsou procesy probíhající ve vesmíru. Nejčastěji se uvažuje nad tím, že by mohlo dojít k vychýlení zemské osy, změně rotace Země, dopadu meteoritu či negativnímu vlivu vesmírného a slunečního záření. V nejextrémnějších situacích by se mohly změnit podoby jednotlivých kontinentů nebo hloubka částí oceánského dna, což by vedlo ke změnám v mořských proudech. V neposlední řadě je třeba nepodceňovat válečný scénář proražení ozonové vrstvy nad územím protivníka, jehož důsledkem by byl průnik smrtících ultrafialových paprsků a zničením všeho živého (Řehák a kol., 2019).

Sucho a lesní požáry

Sucho je mimořádná událost, pro níž je charakteristický nedostatek nebo až absence vody v dané lokalitě. Dopadem bývají velké ekonomické škody. Extrémní sucho může způsobovat výpadky dodávání pitné vody do domácností a dalších objektů. Dalším rizikem sucha je, že vytváří vhodné podmínky pro vznik lesních požárů (Plucková a kol., 2017). Lesní požáry vznikají v subtropických a tropických oblastech, dlouhodobě sužovaných suchem. Není to ale pravidlem, v současné době zasahuje sucho i lokality, které se nacházejí v oblastech mírného pásu. Spouštěčem požárů může být blesk, ale ve většině případů se jedná o lidskou nedbalost jako je odhození cigaretového nedopalku, rozdělávání ohňů na místech, kde to není povoleno a následné nedostatečné uhašení (HZSCR, nedatováno). Velkým nebezpečím je rychlost, jakou se požár v suché oblasti šíří. Oheň dokáže zlikvidovat obrovské plochy, než dojde k tomu, že se situace dostane pod kontrolu. Dalším negativním dopadem požárů je vznik hustého smogu, který ohrožuje obyvatelstvo a zasahující záchranáře a hasiče (Linhart a kol., 2003).

Povodně

Meteorologické hrozby zahrnují ještě jednu skupinu a tou jsou přirozené povodně. Jedná se o jev, kdy dojde k rapidnímu zvýšení hladiny vody vodních toků nebo jiných povrchových vod a následnému vylití vody z břehů po zemském povrchu. Výsledkem jsou pak škody na majetku, v krajních případech také na životech lidí. Příčinou vzniku přirozených povodní jsou intenzivní dešťové srážky, tání sněhu či pohyby ledů (Řehák a kol., 2019). Linhart a kol. (2003) rozlišuje povodně na několik typů. Jsou jimi povodně přívalové, složité, jednoduché a sezónní. Přívalové povodně můžeme očekávat, když se objeví krátké, ale velmi intenzivní srážky. Objevují se zpravidla tam, kde půda obtížně pohlcuje vodu z důvodu sucha. Dále se objevují ve městech,

kde kanalizace nestíhá pojmout náhlý objem srážek. Dalším typem jsou jednoduché povodně způsobeny několika sty milimetry srážek napršených v řádech dní. Je pro ně typické, že dosáhnou jen jednoho maxima oproti povodním složitým, které naopak mají několik maxim a trvají zpravidla několik dnů až týdnů. Deště jsou rozloženy v delším časovém období a mění se jejich intenzita. Posledním typem jsou sezónní povodně související s meteorologickými podmínkami dané oblasti. Je to způsobené například tání sněhu, monzunovými dešti apod.

1.3.2 Biologické hrozby

Biologické hrozby jsou druhou podskupinou přírodních hrozeb. Je pro ně typické, že není jednoduché je dostat ihned pod kontrolu. Také finanční náročnost není zanedbatelná. Patří sem epidemie, pandemie a epifytie. V podstatě se jedná o hromadné nákazy, které způsobují mikrobiologické agens. Mikrobiologické agens znamená původce choroby nebo také patogen (Amlerová, Fajfrlík, nedatováno). Hromadné nákazy neboli infekce jsou situace, kdy mikrobiologické agens (viry, bakterie, paraziti) napadnou hostitelský organismus. Infekce není patrná bezprostředně po napadnutí, ale až po určitém čase, tzv. inkubační době. Organismus, který byl napaden obvykle reaguje tvorbou protilátek. (Linhart a kol., 2003).

Epidemie

Linhart definuje epidemie takto : „*Forma hromadného výskytu infekčních nemocí, postihujících lidi; výskyt je časově i místně ohraničen, doba trvání je různá. Může být omezena na malý prostor nebo může být postiženo obyvatelstvo několika zemí.*“ (Linhart, 2003, s. 69) Epidemie se může šířit vodou, kontaminovanými potravinami. Může jít také o nemoci, které jsou importované, což znamená, že nejsou pro určité území obvyklé. Pokud se infekční nákaza rozroste do takových rozměrů, že zasáhne větší množství států či dokonce celé světadíly, hovoříme o pandemii.

Epifytie

Pojem epifytie používáme jedná-li se o rozsáhlou nákazu zemědělských plodin a lesů. Vždy je potřeba, aby došlo k ošetření rostlin či likvidaci napadených stromů, a to v co nejkratším čase. Jde o mimořádnou událost, která nemůže narůst do úrovně krizové situace (o jednotlivých úrovních mimořádných událostí bude pojednáno v následujících kapitolách). Důsledky epifytie bývají spíše ekonomické a místní (Řehák a kol., 2019).

Epizootie

Termín epizootie značí nakažlivé onemocnění některého druhu zvířat. Postihnuto bývá velké množství jedinců. Často bývá nákazou zasaženo i velké území (kraje či celý stát). Konkrétně se jedná například o ptačí chřipku, slintavku, kulhavku, prasečí mor nebo BSE. V případě vzniku je potřeba velmi rychlého veterinárního zásahu. Ohrožení životů obyvatelstva bývá jen v mimořádných případech. Více zřejmý je finanční dopad a ztráty pro chovatele nakažených zvířat (Řehák a kol., 2019).

1.3.3 Geologické hrozby

Třetí podskupina podskupina naturogenních hrozeb jsou hrozby geologické. Ty jsou způsobovány geologickou činností. Zařazujeme sem zemětřesení s následkem tsunami, vulkanickou činnost a sesuvy půdy.

Zemětřesení

V případě zemětřesení dochází k půdním otřesům. Tyto otřesy jsou vytvářeny pohyby pod zemským povrchem. Pohyby způsobuje náhle přesouvání velkých hmot v zemské kůře a plášti Země. Původ zemětřesení má fyzikální charakter. V podstatě dojde k uvolnění mechanické energie v nitru země. Výsledkem jsou rychlé pohyby zemského povrchu trvající vteřiny až desítky vteřin. Zemětřesení je vždy určováno ohniskem. Ohnisko je místo, které je při průběhu zemětřesení nenávratně deformováno. (Linhart a kol., 2003). Jedná se o závažnou živelní pohromu, protože je náročné se před ním ochránit. Může způsobit i sesuvy půdy nebo tsunami. Tsunami je devastující mořská vlna o rychlosti až 950 km/h, výšce až 30 m a šířce až 100 km. Za její vznik mohou pohyby mořského dna. Na otevřeném moři je téměř nezatelná. Riziko nastává v momentě, kdy se vlna dostane do mělkých vod. Čím víc se hloubka zmenšuje, tím víc se vlna zvětšuje. (Kopecký a spol., nedatováno).

Vulkanická činnost

Vulkanismus je výsledkem obrovské vnitřní energie naší planety. Pro vulkanickou činnost je charakteristické vystupování magmatu na zemský povrch. Magma je tekutá a velmi žhavá hmota, jejíž teplota se pohybuje v rozmezí od 900 do 1200 C°. Průnik magmatu na povrch je obvykle provázen i toxickými plyny a párami. Jakmile se magma dostane na povrch říkáme jí láva. Důsledky vulkanické činnosti jsou různé. Jsou to například lávové proudy, výbuchy, žhavá mračna a sopečná zemětřesení (Řehák a kol., 2019).

Svahové pohyby

U svahových pohybů dochází k pohybu nějaké hmoty. Jsou vyvolané například deštěm, mrazem, suchem nebo větrem. Na vině může být ale i činnost člověka. Zejména odlesňování a důlní aktivita jsou spouštěčem pro sesuvné pohyby. V nejběžnějších případech se jedná o bahno, kamení, sníh nebo půdu. Protože na naší planetě funguje gravitace, dojde k tomu, že se určitá hmota valí dolů ze svahu. K tomuto jevu dochází tedy jen v horských oblastech (Řehák a kol., 2019). Speciálním typem svahových pohybů jsou sněhové laviny. U sněhových lavin dochází v podstatě k narušení pospolitosti sněhové masy. Vlivem gravitace se tato masa pohybuje směrem dolů do údolí. Může ji vyvolat i minimální podnět jako je třeba zvuková vlna.

1.4 Antropogenní hrozby

Předchozí text nám přiblížil velkou skupinu mimořádných událostí, které jsou způsobovány přírodními živly. Druhá velká skupina mimořádných událostí jsou již zmíněné antropogenní hrozby. Jedná se o krizové události způsobené člověkem ať už úmyslně či neúmyslně. Podle příčiny vzniku je dělíme do několika následujících podskupin, které budou podrobněji rozebrány v následujícím textu. Jedná se o: technologické hrozby, sociální hrozby, kriminální hrozby a ozbrojené konflikty.

1.4.1 Technologické hrozby

Mimořádné události spadající do této skupiny obvykle nebývají založeny na tom, že je způsobí nějaký člověk schválně. Jsou výsledkem buď technické závady nebo také lidské nepozornosti a nedbalosti. Jsou to radiační havárie, havárie s únikem nebezpečných látek, zvláštní povodně, požáry objektů a rozsáhlé dopravní nehody ať už silniční, železniční, námořní nebo letecké. (Řehák a kol., 2019).

Havárie s únikem nebezpečných látek

Jedná se o jev, kdy konkrétní nebezpečná látka unikla ve velkém množství do životního prostředí, které ohrožuje a s tím i obyvatelstvo a živočichy. K úniku nebezpečných látek může dojít prakticky všude. Nejčastější příčinou je lidská nedbalost nebo technická závada. Zapříčinit to může ale i válečný konflikt nebo teroristický útok. K haváriím dochází jak při výrobě a skladování, tak při jejich přepravě. (Řehák a kol., 2019). Nebezpečné látky mohou mít různé vlastnosti. Jsou buď vysoce hořlavé, žíravé, toxické, výbušné či jinak zdraví škodlivé (Vlk, 2011).

Radiační havárie

Při tomto typu havárie dojde k uvolnění radioaktivních látek či ionizujícího záření a v horších případech také k ozáření lidí. Pod pojmem radioaktivní látky se skrývají látky, které jsou charakteristické tím, že mají nestabilní prvky izotopů. Jádra těchto prvků se transformují v jádra jiných izotopů, a přitom vysílají ionizující záření. Rozlišujeme záření gama, beta a alfa. Nebezpečnost jednotlivých typů záření je odvozena od toho, jakým způsobem člověka ozáří. Dopady ozáření bývají somatické a také genetické. Proto je potřeba disponovat připraveností a mít vytvořena ochranná opatření v rizikových zónách. V České republice jsou dvě zóny, kde by teoreticky mohlo hrozit riziko radiační havárie. Jedná se o oblasti, kde se nacházejí jaderné elektrárny Dukovany a Temelín (Linhart a kol., 2003).

Zvláštní povodně

Tento typ povodní je způsoben umělými vlivy. Vzniká tak, že se objeví porucha či havárie na vodním díle. Může se jednat například o protržení hráze, poruchu hradící konstrukce bezpečnostních a výpustných zařízení (Plucková a kol., 2017).

Požáry objektů

Požáry objektů jsou jednou z nejčastějších mimořádných událostí, s kterými se setkáváme téměř každý den. Nejčastějším důvodem vzniku je lidská nepozornost a neopatrnost. Statisticky je nejčastější příčinou technická závada či chybná instalace tepelných zařízení. Dalším důvodem je otevřený oheň například v podobě zanechání hořící svíčky bez dozoru, kouření či nesprávné zacházení s elektrickými spotřebiči. Oheň dokáže způsobit velké škody na majetku a v nejhorších případech ohrožuje i životy a zdraví, například v případě, že dojde k uvěznění osob v hořících objektech, kde jsou ohroženy vysokou okolní teplotou. To způsobuje popáleniny těla, ale i dýchacích cest. Dále se vytváří plynné zplodiny, které jsou také velmi nebezpečné. Jednou z nich je kouř. Jeho přítomnost způsobuje zhoršenou viditelnost a také nepříznivě působí na dýchací cesty. Další ohrožující zplodinou je oxid uhelnatý a další plyny, které se vytvářejí při požárech. Pro člověka jsou velmi toxické. Co se týče zmiňovaných škod na majetku, některé se mohou vyšplhat až do řádů milionů. Oheň dokáže zničit celé bytové či prostorové vybavení, v extrémních případech může dojít ke zhroucení celé hořící budovy (Plucková, 2017).

Dopravní nehoda

Pod tímto termínem si každý obvykle představí silniční nehodu, zařazujeme sem ale také nehody na kolejích, letecká neštěstí a námořní nehody. Jsou způsobeny buď technickými závadami či lidským faktorem (nepozorné chování, nerespektování předpisů únava, nezkušenost, neznalost terénu). Není neobvyklé, že dopravní nehoda může být důsledkem teroristického činu. Někdy bývají nehody spojené i s únikem nebezpečných látek. Jsou to například nehody tankerů a následný únik ropy do životního prostředí-(Řehák a kol., 2019).

1.4.2 Sociální hrozby

Další podkategorií krizových událostí způsobených člověkem jsou sociální hrozby, které často souvisejí s aktuální světovou situací. Jsou to zejména otázky přelidňování a masové migrace. Nesmíme zapomenout také na nejrůznější typy konfliktů jako jsou například náboženské nebo etnické.

Přelidnění

Je to stav, kdy lidská populace vyvíjí nátlak na životní prostředí a zatěžuje ho. Zvláště zdroje obživy bývají nedostatečné. Z dlouhodobějšího hlediska se jedná o stav, který nemůže být udržitelný. Je ohroženo nejen lidstvo, ale i život na této planetě. Přelidnění je důsledkem vyšší porodnosti a nižší úmrtnosti. Nejrapidnější populační nárůst lze sledovat v oblasti Afriky. Denně na naší planetě přibude kolem 200 tisíc lidí. Ročně populace tedy naroste téměř o 73 milionů nových obyvatel. (Řehák a kol., 2019)

Etnické a náboženské problémy

Mezi sociální hrozby řadíme také již zmiňované etnické a náboženské problémy. Pod tímto termínem si můžeme představit rasismus, netoleranci náboženství nebo nacionalismus. Jako první si vysvětlíme pojem rasismus. Jedná se o utkvělou představu jedince, že jeho rasová příslušnost je nadřazená jiným lidským rasám. Tito jedinci pak mají tendenci ostatní rasy pronásledovat, utlačovat a páchat na nich násilné činy. Lidé hlásící se k nacionalismu považují svůj národ za nadřazený a jejich projevy vůči jiným národům jsou agresivní a netolerantní. Je to častý problém i ve vyspělých státech. Netolerance náboženství potlačuje v lidech svobodu vyznání (Řehák a kol., 2019).

Masová migrace

Masová migrace je jev, kdy dochází k ohromnému přesunu lidí z oblastí, kde nejsou zajištěny vhodné podmínky pro život. Příčinami mohou být války, nedostatek potravin a vody, touha po svobodě nebo změny klimatu. Tito lidé se snaží dostat do vyspělých zemí, kde mají vidinu

lepšího života. Často pak vznikají nepokoje na hranicích konkrétních států, které se snaží zabránit velkému příslunu obyvatel do své země. (Řehák a kol., 2019).

1.4.3 Kriminální hrozby

Kriminální hrozby jsou typ mimořádných událostí, které člověk způsobuje úmyslně a cíleně. Jeho záměrem je ničit majetek, ohrožovat zdraví či dokonce zabití. Jedním typem z nich je terorismus a druhým kriminální činnosti.

Terorismus

Doposud neexistuje obecná definice terorismu. V podstatě se dá říct, že je používána síla, hrozba a násilí jednotlivcem nebo skupinou. Ve většině případů jde o velmi promyšlený způsob útoku. Při terorismu často nejde jen o zabíjení nevinných lidí, ale také o to, vyslat lidem zstrašující poselství a narušit důvěru ve veřejné instituce. (Šándor, 2019).

Kriminální činnost

Jsou to činnosti předem plánované a projevují se různými formami násilí. Řadíme sem trestné činy jako je sabotáž, poškozování cizí věci, krádeže, obecné ohrožení a další.

1.4.4 Ozbrojené konflikty

Ozbrojené konflikty jsou situace, kdy dochází k použití násilí, vojenských strategií a diplomatického jednání. Aktéry bývají státy, mezi kterými panují spory převážně o teritorium či zdroje. Důvodem může být i snaha svrhnout vládu, světová prestiž apod. Nejrozsáhlejším ozbrojeným konfliktem je válka. Jde o organizovanou a ozbrojenou činnost, projevující se extrémní agresí, rozvratem společnosti a vysokou úmrtností. Konflikty menšího rozsahu nazýváme lokální ozbrojené konflikty, které se často odehrávají v konkrétním ohraničeném prostoru (Řehák a kol., 2019).

1.4.5 Další události mimořádné události

Mezi další mimořádné události řadíme takové situace, které mohou výrazně narušit každodenní fungování společnosti a zkomplikovat život občanům. Mezi nejvíce ohrožující řadíme narušení dodávek elektřiny, pitné vody a ropy.

Narušení dodávek elektřiny

Společnost a člověk je v současné době na elektřině doslova závislá. Uvědomit si to dokážeme, ale až v případě, kdy elektřina přestane fungovat. Nemůžeme použít běžné domácí elektrické spotřebiče, rozsvítit si nebo ohřát vodu. Je narušena hromadná doprava jako jsou trolejbusy a tramvaje či metro. Dále přestanou fungovat benzinové stanice, bankomaty, platební terminály a spoustu dalšího, co považujeme za běžně dostupné. Většinou jsou lidé zvyklí, že výpadek elektřiny trvá v řádu několika hodin a pak je opět dostupná. V extrémních případech se ale může stát, že dojde k masivnímu výpadku třeba i na několik dní a tento výpadek je označován slovem blackout, které pochází z angličtiny. Na vině blackoutu může být živelní pohroma, teroristický útok či kybernetický útok na technologie (Šándor, 2017).

Narušení dodávek pitné vody

Na pitnou vodu jsem tak zvyklí, že málokdo z nás pomyslí na to, že by nebyla k dispozici. Ale i taková situace může nastat působením mimořádné události. Může se jednat o povodeň, teroristický útok nebo blackout či velké sucho. Občané jsou při takové události zajišťováni nouzovým zásobováním pitnou vodou. V praxi to znamená, že na každého člověka připadá v prvních dvou dnech 5 litrů a dnech následujících 10 – 15 litrů (Plucková a kol., 2017).

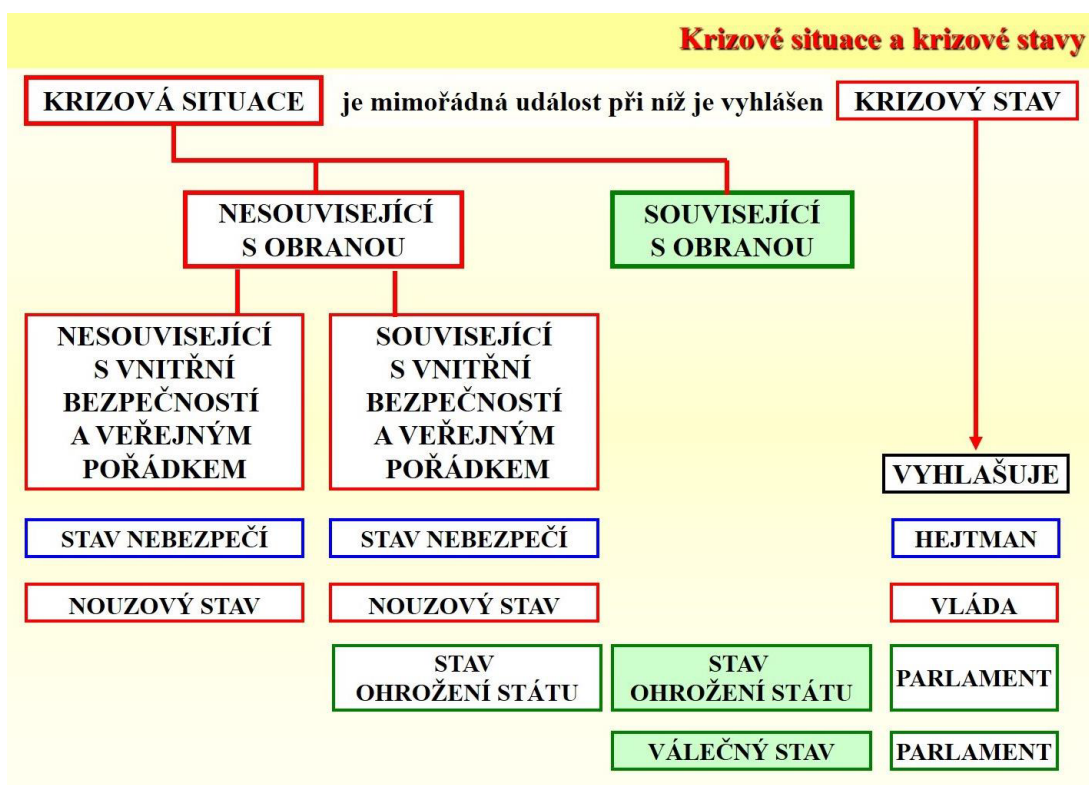
Narušení dodávek ropy

Ropa je další důležitý prostředek, který lidstvo nezbytně potřebuje při každodenních činnostech. Pokud dojde k narušení dodávek v ČR je situace řešena pomocí plánu ropné nouze, který funguje tak, že obyvatelé budou nuceni k omezení spotřeby ropy a ropných produktů. Hlavním příjemcem pohonných hmot budou především složky IZS (Plucková a kol., 2017).

1.5 Krizové situace

V předchozích kapitolách jsme se podívali na výčet jednotlivých mimořádných událostí, které mohou v životě člověka nastat. Tato kapitola se bude věnovat pojmu krizová situace a všemu, co s tímto termínem souvisí. Někdy se může stát, že mimořádná událost nabyde takových rozměrů, kdy už nebude zvladatelná běžnými koordinovanými postupy a činnostmi orgánů krajů a obcí, správních úřadů či složek integrovaného záchranného systému. V místě vzniku události nebude adekvátní počet zdrojů, které by mohly nebezpečí a dopady odvrátit, a proto je potřeba využít zákonem stanovené možnosti, a to je vyhlášení krizového stavu (Adamec, Šenovský, 2007). Zákon, který tyto možnosti stanovuje je zákon č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení a o změně některých zákonů (tzv. krizový zákon). Je v něm stanovena „*působnost a pravomoc státních orgánů a orgánů samosprávných celků a také práva a povinnosti*

právnických a fyzických osob při přípravě na krizové situace, které nesouvisí se zajišťováním obrany České republiky před vnějším napadením.“ (zákon č. 240/2000 Sb.). Dle tohoto zákona rozlišujeme následující krizové stavy: stav nebezpečí, nouzový stav, stav ohrožení státu a válečný stav. Typ krizového stavu se vyhláší vždy v souvislosti s druhem mimořádné události a velikostí jejího rozsahu. Stav nebezpečí, nouzový stav a stav ohrožení státu je vyhlášován, pokud nejde o zajišťování obrany ČR před vnějším napadením. Naopak pokud jde o zajišťování obrany ČR vyhláší se stav ohrožení státu nebo válečný stav. Po vyhlášení začnou situaci řešit, orgány pověřené krizovým řízením. Tyto orgány používají opatření, které jim stanovuje krizový zákon (Holec, 2021). Tabulka níže, nám schematicky naznačuje druhy krizových stavů a kdo je vyhláší.

Obrázek 2 Znázornění a rozdělení krizových stavů dle souvislosti se zajišťováním obrany státu (Holec, 2021, s. 16)

1.5.1 Stav nebezpečí

Stav nebezpečí vyhláší hejtman, který má tuto pravomoc zákonem stanovenou. Stav se vyhláší pro nějaké určité území jako je kraj nebo část kraje. Vyhláší se v případech přírodních katastrof či havárií (ekologických, průmyslových). Dále je možné ho vyhlásit v případech velkých nehod či jiného nebezpečí, kdy jsou ohroženy lidské životy, zdraví, majetek a životní prostředí a nelze je zvládnout běžnou činností správních orgánů a složek IZS.

Všechny tyto podmínky, které ukládá zákon musí být splněny, aby mohl být stav vyhlášen. Jakmile dojde k vyhlášení stavu nebezpečí okamžitě o tom musí být informována vláda, ministerstvo vnitra a kraje sousedící s postiženým krajem. Maximální doba vyhlášení stavu je 30 dní, prodloužení lze provést pouze se souhlasem vlády. Jakmile uplyne doba, na kterou byl stav nebezpečí vyhlášen, dojde k jeho zrušení. Je možné ho zrušit i před uplynutím této doby, pokud tak odsouhlasí hejtman kraje či vláda. K jeho zrušení může dojít i v případě, že nejsou naplněny podmínky nutné k jeho vyhlášení. Rozhodnutí o vyhlášení a ukončení musí být vždy vyvěšeno na úřední desce krajského úřadu a obecních úřadů. Zveřejňuje se také dalšími způsoby jako je využití rozhlasu a hromadných informačních prostředků. Vydané rozhodnutí vždy musí obsahovat jaká jsou krizová opatření a jejich rozsah. Pokud dojde k jakýmkoliv změnám je opět potřeba informovat obyvatelstvo a příslušné orgány. V případech, které nelze zvládnout tímto opatřením hejtman kraje požádá vládu o vyhlášení nouzového stavu (Adamec, Šenovský 2007).

1.5.2 Nouzový stav

Tento stav se také vyhláší při živelních pohromách, haváriích, velkých nehodách či jiných hrozbách, které ohrožují životy, zdraví, majetek obyvatelstva, také životní prostředí a vnitřní bezpečnost a pořádek. Musí jít o situace, které jsou obrovského rozsahu. Než se nouzový stav vyhlásí je potřeba uvést důvody vedoucí k tomuto opatření. Vždy platí pro nějaké konkrétní území nebo celý stát a je časově omezen. Maximální doba trvání je 30 dní a může být prodloužena pouze tehdy, pokud to odsouhlasí poslanecká sněmovna. V případě akutního nebezpečí může tento stav vyhlásit předseda vlády. Jeho rozhodnutí následně posuzuje vláda, která má 24 hodin na to, aby nouzový stav podpořila nebo zrušila. Poté informuje poslaneckou sněmovnu, která má pravomoc rozhodnutí zrušit. Vyhlášení nabývá účinnosti v okamžiku, který je stanoven v rozhodnutí. Toto rozhodnutí musí také obsahovat vymezení jednotlivých práv, stanovených v krizovém zákoně. Práva určité věci ukládají a určité věci omezují, rozsah musí být přesně dán a být v souladu s Listinou základních práv a svobod. Rozhodnutí o zahájení je zveřejněno pomocí hromadných sdělovacích prostředků. Nouzový stav končí v případě, že uplyne doba, na kterou byl vyhlášen nebo je předčasně zrušen na základě rozhodnutí vlády nebo Poslanecké sněmovny (Adamec, Šenovský 2007).

1.5.3 Stav ohrožení státu

Stav ohrožení státu je vyhlášen parlamentem. Parlament musí schválit návrh, který obdržel od vlády. Přistupuje se k němu v případech, že je ohrožena svrchovanost a celistvost státu či jeho demokratické nastavení a smýšlení. Tento stav je přijat v případě, že souhlasí nadpoloviční

většina všech poslanců a senátorů. Vyhlášení platí pro celý stát a není časově omezeno. Zveřejnění probíhá opět pomocí hromadných sdělovacích prostředků (Holec, 2021).

1.5.4 Válečný stav

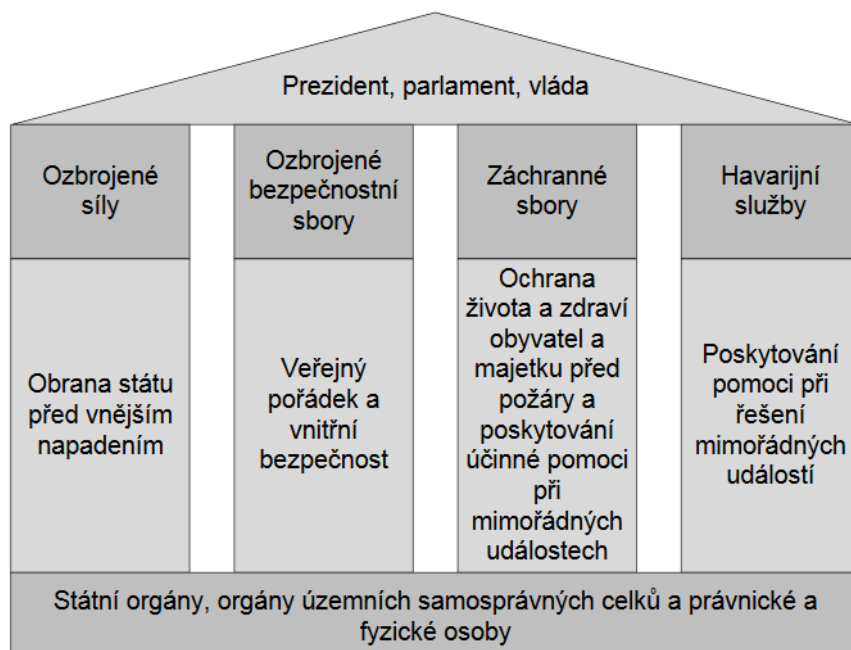
Posledním stavem je stav válečný, který je vyhlášen vždy pro celé území státu, a to v případech, kdy dojde k napadení České republiky. Může nastat také v případech, pokud musí Česká republika plnit povinnost mezinárodních závazků o společné obraně a napadení. Vyslat svou armádu může jen tehdy, pokud je to odsouhlaseno oběma komorami. Jeho přijetí opět musí odsouhlasit nadpoloviční většina poslanců a senátorů. Doba, kterou platí není časově omezena a vyhláší se stejně jako předchozí krizové stavy pomocí hromadných sdělovacích prostředků (Holec, 2021).

1.6 Ochrana obyvatelstva

V předchozích kapitolách byly vyjmenovány nejrůznější mimořádné události, které mohou obyvatelstvo zasáhnout a ohrozit. Také byl vyjasněn pojem krizová situace a krizové stavy, které mohou být vyhlášeny z důvodu vážnosti situace. Tato kapitola bude věnována tématu ochrany obyvatelstva. Každý stát disponuje systémem konkrétních opatření nezbytných pro ochranu, životů, zdraví a majetku obyvatelstva. V Evropských státech se můžeme setkat s pojmem civilní ochrana nebo civilní obrana. V České republice se používá název ochrana obyvatelstva. Tento termín byl zařazen do právního řádu České republiky s přijetím zákona O integrovaném záchranném systému č.239/2000 Sb. a je definován takto: ochranou obyvatelstva se rozumí „*plnění úkolů civilní ochrany, zejména varování, evakuace, ukrytí a nouzové přežití obyvatelstva a další opatření k zabezpečení ochrany jeho života, zdraví a majetku*“. Tento zákon patří do balíčku tzv. krizové legislativy společně se zákonem č. 238/2000 Sb., o Hasičském záchranném sboru České republiky, zákonem č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a zákonem 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy. Tato legislativa obsahuje normy, které stanovují úlohy týkající se právě ochrany obyvatelstva (Řehák a kol., 2019).

Stát má tedy za úkol zajistit svrchovanost a územní celistvost, ochranu demokracie, bezpečnost a ochranu zdraví všech svých obyvatel, dále vnitřní pořádek, ochranu majetku a vnitřní infrastrukturu. Pro tyto účely je vytvořen bezpečnostní systém, za který mají odpovědnost jednotlivé orgány státu. Za vrcholný orgán výkonné moci v oblasti bezpečnosti je považována vláda, parlament a prezident. Dále ho tvoří ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní sbory, záchranné sbory, havarijní služby, státní orgány, orgány územních samosprávních celků,

právnícké a fyzické osoby Struktura bezpečnostního systému je patrná na obr. 2. Existují dva typy ohrožení státu, a to vnější a vnitřní, které byly zmíněny v předchozí kapitole. Pro zopakování, vnější nebezpečí představuje riziko ohrožení celistvosti a svrchovanosti státu, jedná se tedy o nějaké napadení například jiným státem. Vnitřní hrozby zase narušují veřejnou bezpečnost a pořádek a jsou způsobeny mimořádnými událostmi v podobě technologických havárií či živelních pohrom. (Šiman, Talichová, nedatováno.)

Obrázek 3 Bezpečnostní systém ČR (Šiman, Talichová, nedatováno, nestránkováno)

Působení jednotlivých orgánů se obvykle vzájemně prolíná a každá z nich má svůj velký podíl pro ochranu obyvatelstva. Vždy velmi závisí na rozsahu mimořádné události. Podle toho se volí stupeň a úroveň bezpečnostních opatření. Rozlišujeme opatření všeobecná, společná a krizová. Opatření všeobecná jsou funkční na každodenní bázi a jedná se o poskytování pomoci v nouzi za účasti jednotlivých složek bezpečnostního systému. V praxi se jedná o linky tísňového volání, poskytnutí první pomoci či zásah vozidel zdravotnické záchranné služby. Dalším stupněm jsou společná opatření, která mají za úkol provádět záchranné a likvidační práce. Jedná se o společný a koordinovaný postup a spolupráci jednotlivých složek bezpečnostního systému. Nejvyšším stupněm opatření jsou opatření krizová zmiňovaná v kapitole Krizové situace. Přistupuje se k nim v momentě, kdy přestávají stačit všeobecná a společná opatření. V tomto případě je možné omezit základní práva a svobody občanů (Šenovský, Adamec, 2007).

1.6.1 Varování obyvatelstva

V případě vzniku mimořádné události je varování a vyrozumění obyvatelstva nezbytným prostředkem k tomu, aby byla zajištěna ochrana obyvatel. Neméně důležité je také vyrozumět složky integrovaného záchranného systému a další orgány státní správy a samosprávy. Jednotný systém varování a vyrozumění funguje v České republice od roku 1991. Jeho fungování zajišťuje Ministerstvo vnitra – Generální ředitelství Hasičského záchranného sboru České republiky. Další odpovědnost za varování nese podle zákona o integrovaném záchranném systému obecní úřad, který v obci zajišťuje varování, evakuaci a ukrytí osob. Také právnické, podnikající fyzické a fyzické osoby (vlastníci, správci, uživatelé budov, kde dojde k ohrožujícímu narušení provozu) jsou povinni zajistit varování, evakuaci, popřípadě ukrytí pro všechny své zaměstnance (Holec, 2021). Nyní si vyjasníme dva zmíněné pojmy, a to je varování a vyrozumění. Varování si vymezíme jako soubor organizačních, technických a provozních kroků, jejichž úkolem je co nejrychleji vydat výstrahu na hrozící nebo již vzniklou mimořádnou událost ohroženému obyvatelstvu (Řehák a kol., 2019). Také vyrozumění můžeme chápat jako soubor organizačních, technických a provozních kroků, které mají za úkol předat informaci o nebezpečí složkám integrovaného záchranného systému., orgánům státní správy a územní samosprávy, právnickým osobám a fyzickým osobám, které podnikají. Vše se děje podle havarijního či krizového plánu (Holec, 2021). Holec také vymezuje pojem tísňová informace. V tomto případě se jedná opět o soubor organizačních, technických a provozních kroků, jejichž úkolem je po zaznění varovného signálu předat zprávy, které se týkají povahy a rozsahu nebezpečí. U elektronických sirén signál doplněn krátkou slovní zprávou. Při haváriích velkého rozsahu je také využita cesta hromadných sdělovacích prostředků jako je například televize, internet, rozhlas. (Holec, 2021). Vysílání je zajištěno prostřednictvím celostátně působících televizních a rozhlasových stanic jako je například ČT1, ČT2, ČT24 a ČRo 1 Radiožurnál. Dále mohou tísňové informace proběhnout i na soukromých lokálních rozhlasových a televizních stanicích. Lze využít také rozhlasové vozy, megafony, SMS apod. (Řehák a kol., 2019). Dalším nástrojem pro varování obyvatelstva jsou tzv. koncové prvky. Jedná se o poplachové sirény a místní informační systémy, které jsou známe pod pojmem obecní rozhlas. (HZSCR, 2022). Dohromady existují tři signály, které jsou sirénou vysílány. Prvním signálem je „Zkouška sirén“. Pro tento signál je charakteristický nepřerušovaný tón po dobu 140 vteřin. Pravidelně se spouští každou první středu v měsíci ve 12.00 hodin dopoledne. Jedná se v podstatě o zkoušku, zda vše funguje, jak má. Druhým signálem je „Požární poplach“. Jedná se o přerušovaný signál, kdy dochází střídání nepřerušovaného tónu, který trvá 25 vteřin, poté následuje 10 vteřin pauza a opět se opakuje nepřerušovaný tón po dobu 25 sekund. Tento signál v podstatě imituje hlas

trubky „HO-ŘÍ“, „HOŘÍ“. Trvá 1 minutu a jeho úkolem není varovat obyvatelstvo, ale svolat hasičské jednotky (Linhart, 2003). Pokud se rozezná třetí typ signálu, každý obyvatel by měl okamžitě zpozornět. Jedná se totiž o signál „Všeobecná výstraha“. Je platný od 1. listopadu 2001. Tón signálu je kolísavý a jeho délka je 140 vteřin. Může být vyhlášen až třikrát za sebou, vždy po intervalech, které trvají tři minuty. Jakmile signál skončí, následuje mluvená informace týkající se povahy hrozícího nebezpečí. V tomto případě má Hasičský záchranný sbor České republiky možnost vystoupit v celonárodních rozhlasových a televizních stanicích a předat občanům důležité informace. Další využitelnou možností Hasičského záchranného sboru je rozeslat hromadně obyvatelstvu SMS zprávy (HZSCR, 2022). V případě, že zazní signál Všeobecná výstraha je potřeba vědět, jak se zachovat. Následující postup by měl ovládat každý občan České republiky. Jak už bylo řečeno po signálu „Všeobecná výstraha“ obvykle následuje hlasová informace, která obyvatele informuje o povaze nebezpečí, případně co mají obyvatelé udělat pro zajištění svého bezpečí. Každý občan by měl reagovat ukázněně a uvědoměle. Je nutné uposlechnout všechny pokyny záchranných složek, nevyvolávat zbytečně paniku, pomoci dětem, starším občanům a občanům se zdravotním znevýhodněním. Také s rozmyslem používat mobilní telefon. Čísla tísňového volání využívat pouze v případech, kdy jsou potřeba, aby nedošlo k přetížení linky. Jakmile tedy zazní signál, každý člověk by se měl ukrýt v nejbližší budově a využít tzv. improvizované ukrytí. Může to být obchod, kanceláře, závod nebo i soukromý dům. Jestliže se stane, že by někdo klepal na vaše dveře, pusťte ho dovnitř. V případě, že řídíte je potřeba nejprve auto zaparkovat a pak se ukrýt. Dále je potřeba zavřít všechny okna a dveře, a to z důvodu, že se může jednat o únik nebezpečných a jedovatých látek. Uzavřením prostoru snížíme riziko, že látky zamoří prostor, ve kterém se ukrýváme. Dále je nutné zapnout rádio nebo televizi a čekat na informace, které určí další postup. V žádném případě se nevracet zpět na ulici a nesnažit se na vlastní pěst zjistit, co se stalo. Existují ale i mimořádné události, u kterých se nedoporučuje ukrytí v budově. Jedná se o zemětřesení a povodeň. U zemětřesení hrozí zřícení budovy a zasypání troskami, při povodni hrozí zaplavení domů, především tedy přízemních pater. (Martínek a kol., 2003).

Evakuace

Tento pojem byl v textu již několikrát zmíněn a v této kapitole se budeme věnovat podrobnějšímu zkoumání tohoto pojmu. Pro přesné definování slova evakuace využijeme přímo vyhlášku č. 380/2002 Sb. k přípravě a provádění úkolů ochrany obyvatelstva, která říká: *„evakuací se zabezpečuje přemístění osob, zvířat, předmětů kulturní hodnoty, technického zařízení, případně strojů a materiálů k zachování nutné výroby a nebezpečných látek z míst*

ohrožených mimořádnou událostí“. V podstatě jde tedy o to, přesunout ohrožené osoby a další jmenované věci do bezpečí. V místě bezpečí musí být zajištěno dočasné ubytování a strava. V případě evakuace velkých zvířat je potřeba také myslet na jejich ustájení. Také je potřeba zajistit místa, kde bude možné uskladnit nejrůznější věci. K evakuaci se přistupuje ve dvou zásadních případech. Prvním případem je předpoklad, že na zasaženém místě dojde ke zhoršení životních podmínek pro obyvatelstvo. Konkrétně se jedná například o únik radiačních nebo chemických látek do ovzduší či rozsáhlou živelnou pohromu. K evakuaci se často přistupuje i v případech, kdy mimořádná událost teprve vzniká. Evakuace je nařízena pro všechny osoby nacházející se v ohrožené oblasti, kromě členů složek záchranného integrovaného systému a osob, které se podílí na realizaci evakuace a dalších neodkladných činností. Podle zákona č. 239/2000 Sb. o integrovaném záchranném systému a zákona č. 240/2000 Sb. o krizovém řízení má každá osoba povinnost se evakuaci podrobit. Pokud tak neučiní, může dostat pokutu až 20 000 tisíc korun. Zároveň také ohrozí to nejcennější, co v životě má, a to je svůj vlastní život. O evakuaci může rozhodovat několik osob – velitel zásahu záchranných a likvidačních prací, starosta obce a obce s rozšířenou působností, zaměstnavatel v rámci své působnosti a hejtman kraje (Portál krizového řízení, nedatováno). Je potřeba, aby byl zpracován plán evakuace obyvatelstva, který je přílohou havarijního plánu kraje. Podle Linharta a kol. jde o „*soubor vybraných informací a vybraných postupů jednání, které slouží k provedení plošné evakuace*“ (Linhart a kol., 2003, s. 81). Plán se využívá hlavně u evakuace dlouhodobého charakteru. V plánu najdeme informace týkající se zásad realizace evakuace, časové normy, seznam míst, kde bude zajištěno náhradní ubytování a hromadné stravování, popis zajišťování evakuace u různých institucí (škola, věznice apod.) a spoustu dalších informací a pokynů nutných k provedení evakuace. V plánu také najdeme následující pojmy: evakuační zóna, evakuační trasa, evakuační středisko, přijímací středisko a místo nouzového ubytování. Evakuační zóna je území, které je v ohrožení mimořádnou událostí a ze kterého je potřeba evakuovat obyvatele. Termín evakuační trasa chápeme jako cestu, po které se dostávají ob obyvatelé z evakuační zóny. Místo shromažďování určuje, kde se bude shlukovat evakuované obyvatelstvo. Přijímacím střediskem se rozumí zařízení, kde se obyvatelé evidují a následně obdrží informace o dalším postupu. Posledním pojmem je místo nouzového ubytování, které slouží k přechodnému žití evakuovaných občanů. Rozlišujeme také několik druhů evakuací v závislosti na čase, rozsahu a způsobu provedení. Podrobněji se o nich dočtete v následujícím výčtu:

Rozdělení z hlediska času

- Evakuace krátkodobá – ohrožení osob není takové, aby vyžadovalo dlouhodobé opuštění místa bydliště. V tomto případě nedojde ani k zajištění náhradního ubytování, protože ho není potřeba. Maximálně je podáváno drobné občerstvení, teplé nápoje, případně deky.
- Evakuace dlouhodobá – jedná se o dlouhodobější odsun osob z místa nebezpečí, jedná se o 24 hodin a více. Patří sem i náhradní ubytování. K tomuto opatření se přistupuje v případech, kdy dotyčné osoby ztratily trvalé bydliště a nemají možnost přebývat u příbuzných či na chatách a chalupách.

Rozdělení z hlediska rozsahu:

- Evakuace objektová – při tomto typu evakuace dochází k evakuování osob z jedné nebo několika budov. Může se jednat o budovy obytné, administrativně správní či technologické provozy.
- Evakuace plošná – zde dochází k evakuaci osob z určitého plošného celku, ať už většího či menšího.

Plošnou evakuaci ještě dále rozlišujeme na evakuaci všeobecnou. Ta nastává při živelních katastrofách či průmyslových haváriích. Evakuace je nařízena všem osobám bez výjimky. Druhým typem je evakuace částečná. K této verzi se přistupuje v případech vojenského ohrožení státu a jde o to, že jsou evakuovány jen určité skupiny osob. Jedná se o skupiny, které potřebují zvláštní typ péče a dohledu. Představme si pod tím hlavně děti s doprovodem, pacienti lůžkových oddělení, staré osoby a osoby se zdravotním postižením.

Rozdělení z hlediska způsobu provedení:

- Přímá evakuace - v tomto případě nedochází k předchozímu ukrytí osob, provádí se bez tohoto opatření
- Evakuace s ukrytím – v tomto případě dochází k ukrytí osob a poté se přistupuje k evakuaci
- Samovolná evakuace – obyvatelé jednájí dle vlastního úsudku z důvodu potřeby úniku. Situaci nikdo zpočátku neřídí, cíle je, ale aby orgány získaly nakonec kontrolu nad průběhem.
- Řízená evakuace – evakuaci řídí odpovědné osoby, obyvatelstvo se dostává z místa nebezpečí pěšky, vlastními nebo zajištěnými dopravními prostředky, a to po předem daných trasách (Holec, 2021).

Při evakuaci je důležité dodržovat doporučené zásady, které nám ukládají, co udělat, než opustíme byt. Za prvé je nezbytné vypojit ze sítě všechny elektrické spotřebiče, které jsou v provozu. Jediné, co necháme běžet, je lednička a mrazák. Stejně důležité je uhasit otevřený oheň (kamna, krb, svíčky). Dále vypneme kotel na vytápění domu, zhasneme, zavřeme všechna okna a zamkneme byt. Pokud sdílíme byt s více nájemníky ujistíme se, že o evakuaci každý ví. Následně opouštíme budovu dle pokynů osob, které jsou k tomuto úkonu pověřeny. Jestliže předpokládáme, že bydliště opouštíme na delší dobu je důležité mít s sebou zabaleno evakuační zavazadlo (Kopecký a spol., nedatováno). Co je nezbytnou součástí evakuačního zavazadla si povíme v následující kapitole.

1.6.2 Evakuační zavazadlo

Tato kapitola bude věnována evakuačnímu zavazadlu a jeho obsahu. Upřesníme si důvody, proč by měla mít každá domácnost takové zavazadlo připraveno a co všechno by mělo být uvnitř.

Evakuační zavazadlo se připravuje z těchto důvodů: nařízená evakuace či neočekávaný úder mimořádné událost. Tím, že ho máme dopředu připravené si ušetříme spousty času a zmatků. Ve zmíněných případech ho jednoduše popadneme a jsme připraveni urychleně opustit domov. Každý člen domácnosti by měl mít jedno evakuační zavazadlo, u dospělých se doporučuje max. do 25 kg a u dětí max. do 10 kg. Zavazadlo může mít nejrůznější podoby. Nabízí se batoh, cestovní taška nebo kufr. Měli bychom myslet na to, aby se nám se zavazadlem dobře manipulovalo a nejlépe abychom měli volné ruce. Doporučuje se opatřit jej štítkem se jménem a adresou. Nyní se podíváme na to, co by mělo takové zavazadlo obsahovat. Věci může rozdělit do několika skupin.

První skupinou je jídlo a pití, ideálně na několik dní. Jídlo by mělo být trvanlivé a výživově hodnotné. Nedílnou součástí je i pitná voda v plastové lahvi. Lahev se dá znovu doplnit, a hlavně je lehká. Do této skupiny řadíme i hrnek na vodu, misku, případně otvírák na konzervy. Tyto tři položky, ale nejsou nezbytně nutné. Druhá skupina zahrnuje léčivo a potřeby nutné k osobní hygieně. V první řadě je potřeba připravit léky, které člověk užívá každý den např. inzulin, dále základní léky proti bolesti a horečce. Přidat můžeme i základní zdravotnický materiál zahrnující obvazy, náplasti, škrtidlo, nůžky, dezinfekci a gumové rukavice. Nezapomínáme ani na zdravotní pomůcky jako jsou například brýle či kontaktní čočky. Co se týče potřeb osobní hygieny patří sem kartáček, pasta, toaletní papír, mýdlo a ručník. Do třetí skupiny řadíme oblečení v podobě spodního prádla, náhradního oblečení, mikiny, pláštěnky a vhodné obuvi odpovídající momentálnímu ročnímu období. Dále sem také patří věci na spaní jako je spací pytel, deka nebo karimatka. Předposlední skupina, tedy čtvrtá obsahuje

komunikační zařízení a věci pro přežití. Zabalíme tedy telefon společně s nabíječkou, rádio a baterie. Další důležitou věcí je baterka, nůž, sirky a šití. Poslední skupinou jsou cennosti a osobní doklady. Konkrétně se jedná o občanský průkaz, rodný list, cestovní pas, kartičku pojištěnce. Dalšími důležitými dokumenty mohou být pojistné smlouvy, smlouvy o investicích apod. Bereme s sebou i hotovost a platební karty, zlato a jiné cennosti. Pokud nám zůstane v zavazadle místo navíc přibalíme drobné hračky a hry, které nám pomohou zkrátit čekání a přivedou nás na jiné myšlenky. Pokud jsme majiteli domácích mazlíčků, tak na ně nezapomínáme a přidáme misku, krmení a případně další deku (skolenibozp.cz, 2019). Níže je příklad toho, jak by mohlo takové evakuační zavazadlo vypadat.

Obrázek 4 Evakuační zavazadlo (staci-malo.cz, nedatováno, nestránkováno)

1.6.3 Prostředky improvizované ochrany

Pod ochranu obyvatelstva řadíme i využití prostředků improvizované ochrany a v této podkapitole si o ní povíme něco víc. Mimořádná událost se může týkat úniku nebezpečných látek a tyto látky mohou negativně působit na lidské zdraví, zvláště na dýchací ústrojí a lidskou kůži. Prostředky improvizované ochrany užíváme v momentě, kdy se potřebujeme přesunout do úkrytu, uniknout z postiženého území a při evakuaci obyvatelstva. Jedná se o věci, které jsou běžně k nalezení v každé domácnosti. Tato ochrana je pouze dočasnou ochranou a nahrazuje speciální prostředky individuální ochrany jako jsou ochranné masky pro děti a dospělé, ochranné vaky pro děti apod.). Vždy je potřeba zakrýt celé tělo a co prostředky co nejdůkladněji utěsnit (Řehák a kol., 2019).

Nyní se podíváme na jednotlivé části lidského těla a možnosti jejich ochrany improvizovanými prostředky. Jako první se budeme věnovat ochraně hlavy. Té věnujeme největší pozornost, hlavně obličejové části. Hlavu chráníme jakoukoliv pokrývkou jako je čepice, kukla, klobouk, kšiltovka nebo šála či šátek. Snažíme se, aby pokrývka zakryla vlasy, uši a čelo. V ideálním případě překryjeme ještě kapucí nebo přilbou na kolo, lyže nebo motocykl. Takto je hlava chráněna i proti předmětům, které by mohly způsobit mechanické poškození. Nejdůležitějším místem na hlavě je obličej, protože je zde vstup (nos a ústa) do dýchacího ústrojí a také orgány zraku a čichu. Nos a ústa chráníme látkou, kterou navlhčíme ve vodě. K upevnění použijeme šátek nebo šálu. Oči chráníme brýlemi. Použít bychom měli brýle na lyžování, potápění, plavání nebo motorku. Jedná se o brýle, které jsou uzavřené. V případě, že mají větrací otvory, přelepíme je izolační páskou. Pokud takové brýle nejsou v domácnosti k dispozici, doporučuje se použít průhledný igelitový sáček, který připevníme nad nosem gumou nebo tkaničkou (Řehák a kol., 2019). Celé tělo je víceméně chráněno oděvem, nejlépe když použijeme více vrstev. Vhodné jsou kombinézy, dlouhé kabáty a bundy, šustákové sportovní soupravy a další. Nezapomene na utěsnění kolem zápěstí, kotníků a krku opět s využitím šály, šátku, gumičky či tkaničky. V ideálním případě je vše překryt ještě nepromokavým pláštěm či pláštěnkou. Pokud nemáme pláštěnku můžeme využít i deku či nějaký přehoz. Jako poslední zakrýváme koncové části těla, tedy ruce a chodidla. Na ruce se hodí gumové či kožené rukavice. Chodidla chráníme v podobě vhodné obuvi. Obuv musí být pevná, nejlépe vysoká. Hodí se tedy holínky, kozačky a vysoké boty. Pokud takové boty člověk nevlastní, obuje si nízké boty a následně každou botu opatří igelitovým sáčkem či igelitkou. Výsledkem by mělo být dokonalé zakrytí člověka bez jakéhokoliv obnaženého místa. Jak vypadá ideální užití prostředků improvizované ochrany můžete vidět na obrázcích č. 5 a 6 níže.

Obrázek 5 Improvizovaná ochrana (HZCR.cz, nedatováno, nestránkováno)

Obrázek 6 improvizovaná ochrana (HZCR.cz, nedatováno, nestránkováno)

1.6.4 Nouzové přežití

Nouzové přežití je další opatření, které řadíme pod ochranu obyvatelstva při mimořádných událostech nebo krizových situacích. Jedná se činnosti a postupy odpovědných orgánů, ale i obyvatel, které směřují k eliminaci negativních dopadů způsobených právě mimořádnou událostí. V podstatě se jedná o zajištění základních a životních potřeb obyvatelstva. Tyto činnosti a postupy obvykle navazují na evakuaci obyvatel se zasaženého území, někdy mohou být uskutečněna přímo v místě zasaženém katastrofou. Často dojde ke zřízení míst, kde mohou lidé získat předměty a věci uspokojující základní potřeby. Jedná se především o balenou pitnou vodu, oblečení a hygienické potřeby (Smetana a kol., 2010). Nouzové přežití zahrnuje tyto kategorie: nouzové ubytování, nouzové zásobování potravinami a pitnou vodou, nouzové dodávání elektrické energie, nouzové poskytování základních služeb. Nouzové ubytování je většinou poskytováno v místech, které primárně neslouží k ubytování. Mohou to být školy, tělocvičny, haly nebo kulturní domy. Tyto prostory jsou v těchto chvílích upravené, aby mohly uspokojit potřeby obyvatelstva zejména spánek, relaxaci a zajištění osobní hygieny (Plucková a kol., 2017). V rámci nouzového přežití je strava zajišťována buď ve stravovacích zařízeních (hotely, restaurace, jídelny apod.) nebo formou mobilních zařízení. Výběr jídel a rozmanitost stravy je v těchto chvílích vždy omezena. Zásobování pitnou vodou mají na starosti cisterny, a to v případech, kdy dojde k poškození vodovodů a studen. V některých případech může být

využita i balená pitná voda. Množství vody je omezeno a to na 5 litrů na osobu v prvních dvou dnech a v dalších dnech je to 10 litrů na osobu. Nouzové dodávky energie podléhají vyhláškám ministerstva průmyslu a podle nich jsou řízeny. Obyvatelstvu jsou také poskytovány vybrané služby z oblasti zdravotnictví, sociální péče, dopravy, poskytování informací apod. (Řehák a kol., 2019).

1.7 Integrovaný záchranný systém

Tato kapitola bude věnovaná integrovanému záchrannému systému. Nejprve si vysvětlíme, co to znamená integrovaný záchranný systém a poté se blíže podíváme na jeho jednotlivé složky a jejich úkoly, na které se zaměřují. Integrovaný záchranný systém nebo zkráceně také IZS je v podstatě „*koordinovaný postup jeho složek při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací*“. (Adamec a kol., 2007, s. 8). Cílem záchranných a likvidačních prací je odstranit nebo eliminovat vzniklé momentální hrozby a následné dopady, které s sebou mimořádná událost přináší. Právní rámec IZS je vymezen v zákoně č. 239/2000 Sb. O integrovaném záchranném systému. IZS je systém otevřený, součinný a spolupracující a vzniká v momentě, kdy jsou do záchranných a likvidačních prací zapojeny dvě a více složek integrovaného záchranného systému najednou. Nezáleží na tom, jestli se jedná o složky základní nebo ostatní. Jaké složky řadíme mezi základní a mezi ostatní si přiblížíme nyní (Vilášek a kol., 2014).

Základní složky IZS:

- Hasičský záchranný sbor České republiky
- Jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany
- Policie České republiky
- Poskytovatelé zdravotnické záchranné služby

V případě potřeby musí tyto složky podle zákona urychleně působit v celé oblasti České republiky. To znamená, že jejich základny jsou celoplošně rozmístěny po našem území. Jakmile tedy vznikne mimořádná událost, tak tyto složky ji neprodleně vyhodnocují a realizují zásah v místě vzniku (Sadílek a kol., 2019).

Ostatní složky IZS:

- Vyčleněné síly a prostředky ozbrojených sil (armáda ČR, dvě záchranné roty)
- Ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory (celní správa ČR, vězeňská služba ČR)

- Ostatní záchranné sbory (báňská záchranná služba, horská služba, vodní záchranná služba, svaz záchranných brigád kynologů)
- Orgány ochrany veřejného zdraví (krajské hygienické stanice, zdravotní ústavy)
- Havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby (plynárenská, vodní, elektrikářská služba)
- Zařízení civilní ochrany
- Neziskové organizace a spolky, které je možné využít k záchranným a likvidačním pracím (ADRA, Český červený kříž)

(Vilášek a kol., 2014).

Výše jmenované složky poskytují tzv. plánovanou pomoc na vyžádání (§ 21 z č.239/2000 Sb.). Poskytování plánované pomoci na vyžádání se zahrnuje do poplachového plánu IZS (Sadílek a kol., 2019, s. 32). Zákon o IZS dále říká, že plánovanou pomoc musí kromě ostatních složek IZS poskytnout také:

- Ministerstva, územní správní úřady, orgány krajů a obcí v mezích své působnosti
- Právnícké a fyzické osoby, které jsou vlastníkem nebo uživatelem stavby civilní ochrany
- Poskytovatelé akutní lůžkové péče
- Ostatní osoby, které se k pomoci smluvně zavázaly

Integrovaný záchranný systém je řízen Hasičským záchranným sborem České republiky. Sbor disponuje operačními středisky, jejichž úkolem je zpracovávat informace o mimořádných událostech, plnit nařízení, které vydává velitel zásahu a plnit nařízení orgánů, které koordinují záchranné a likvidační práce. Velitelem zásahu bývá velitel jednotky požární ochrany. Má na starosti řídit spolupráci složek IZS, vydává zákazy a omezení o vstupu osob na postižené území, vyhledává evakuaci a provádí další omezení, jejichž cílem je chránit zdraví, životy, majetek a životní prostředí. Může mimo jiné zřídit štáb velitele, jehož členy jsou především velitelé složek IZS (§19 z. č. 239/2000 Sb.).

1.7.1 Základní složky integrovaného záchranného systému

V této podkapitole si blíže upřesníme úkoly složek, které řadíme mezi základní složky IZS. V předchozí kapitole jsme se dozvěděli, že sem patří Hasičský záchranný sbor České republiky, jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami požární ochrany, poskytovatelé zdravotnické záchranné služby a Policie České republiky.

Hasičský záchranný sbor České republiky:

- Chrání životy, zdraví občanů a majetek před požáry
- Poskytuje pomoc při haváriích, přírodních katastrofách, teroristických činech
- Řídí záchranné a likvidační práce
- Zajišťuje nebezpečné oblasti
- Řídí jednotlivé úkoly nouzového přežití obyvatelstva (ubytování, pitná voda, potraviny)

(Plucková a kol., 2017)

Jednotky požární ochrany:

- Zasahují při požárech
- Vykonnávají záchranné práce při vzniku mimořádné události
- Spolupracují s Hasičským záchranným sborem, vždy jej informují o svém výjezdu a dané situaci

(Sadílek a kol., 2019)

Poskytovatelé zdravotnické záchranné služby:

- Poskytují zdravotnickou péči lidem, kteří jsou ohroženi na životě nebo je jejich zdraví závažně postiženo
- Spolupracují s poskytovatelem lůžkové péče
- Na místě pacienta vyšetří, poskytnou zdravotní péči a v průběhu přepravy neustále sledují jeho stav
- Navádí volajícího k jednotlivým krokům první pomoci v případě, že je nutné ji poskytnout, než dorazí na místo posádka zdravotnické záchranné služby.
- Základny poskytovatelů zdravotnické záchranné služby jsou rozmístěny tak, že je jejich dojezdový čas 20 minut. Týká se to území jednotlivých obcí a městských čtvrtí.
- Při vzniku mimořádné události zajišťují poskytování pomoci při hromadném ohrožení zdraví, postupují podle traumatologického plánu (Sadílek a kol., 2019).

Policie české republiky:

- Ochrňuje bezpečí osob a majetku.
- Udržuje veřejný pořádek.
- Dohlíží na dodržování bezpečnosti v silničním provozu

- V případě vzniku mimořádné události poskytuje podporu při vykonávání záchranných a likvidačních prací.
- Součástí jsou i speciální jednotky jako jsou psodí (člověk a pes, který je specializovaný např. na vyhledávání lidí) či pyrotechnici (manipulují, zajišťují munice a výbušniny).

(Plucková a kol., 2017)

1.7.2 Linky tísňového volání

V předchozí kapitole jsme si přiblížili hlavní úkoly základních složek integrovaného záchranného systému. V této kapitole si připomeneme důležitá čísla na tísňové linky a také si upřesníme, kam zavolat v různých typech situací a které důležité věci nezapomenout operátorovi na tísňové lince sdělit. Linky tísňového volání fungují nepřetržitě 24 hodin denně, jsou bezplatné a dostupné téměř na všech místech v ČR (roli hraje pokrytí mobilním signálem, které nemusí být všude dostupné). Jejich úlohou je přijímat a vyhodnocovat oznámení o ohrožení životů, zdraví, bezpečnosti, majetku a životního prostředí. Skrz ně lze také vyžádat pomoc integrovaného záchranného systému. Nikdy tato čísla nezneužíváme a nevoláme jen tak z nudy nebo pro zábavu. Takové jednání je v České republice trestné a může být potrestáno pokutou, v krajních případech i označeno jako trestný čin. Nyní se podíváme na konkrétní telefonní linky a jejich čísla:

Jednotné evropské číslo tísňového volání – 112

- Voláme v případě, že nevíme, kterou složku kontaktovat
- Při událostech, kdy je zřejmé, že bude potřeba zásahu více složek
- Dokáží zaměřit signál a určit tak, kde se volající nachází
- Možnost hovořit i v cizích jazycích
- Na číslo se dovoláme i bez vložené sim karty

Zdravotnická záchranná služba - 155

- Kontaktujeme v případě, že je člověk vážně ohrožen na zdraví či na životě (těžký úraz, bezvědomí, požití nebezpečných látek, zástava dechu apod.)

Hasičský záchranný sbor – 150

- Linku vytočíme v případě požáru, přírodní katastrofy, havárie či potřeby záchranných a likvidačních prací

- Vyrozumíme v případech, kdy je narušen veřejný pořádek či ohrožena bezpečnost občanů či majetku
- Při situacích, kdy na nás byl spáchán trestný čin či jsme byli svědky spáchání trestného činu na jiné osobě
- Jestliže máme pocit, že hrozí teroristický čin

(Plucková a kol., 2017)

V případech, že budeme nuceni na daná čísla telefonovat je dobré znát a dodržovat některé zásady, které ulehčí práci dispečerovi a urychlí tak proces vyžadované pomoci. V každém případě se představíme a pokusíme se stručně vystihnout situaci. Dispečera zajímá, co se stalo, kolik zraněných je na místě, o jaká zranění se jedná, jestli něco hoří apod. Dále je nutné sdělit adresu, kde se nacházíme (případně i patro, jméno na zvonku). Hovor nikdy neukončujeme, vždy čekáme na instrukce od operátora. Znalost důležitých čísel a dodržování zásad při volání na tísňové linky může být kolikrát zásadní při záchraně životů, a proto je důležité to neustále připomínat (Balarinová, nedatováno).

1.8 Ochrana při vybraných mimořádných událostech

V předchozích kapitolách jsme se věnovali výčtu a popisu mimořádných událostí, problematice ochrany obyvatelstva, tématu krizové situace a integrovanému záchrannému systému společně s linkami tísňového volání. Nyní je před námi poslední kapitola, která se zaměří na zásady bezpečného chování každého jedince v konkrétních mimořádných situacích. V případě, že nastane mimořádná událost nemůžeme počítat s tím, že nám ihned přispěchá na pomoc odborná a profesionální pomoc. Mohou nastat situace, kdy bude třeba se alespoň v začátku spolehnout sám na sebe, a proto by každý občan měl znát základní zásady chování při konkrétních mimořádných událostech. Mimořádných událostí známe celou řadu a pro tuto kapitolu byly vybrány ty, u kterých je nejpravděpodobnější, že by se mohly na území České republiky objevit. Neznamená to, ale že bychom měli opomíjet i ty ostatní jako je například výbuch sopky či vlna tsunami. V České republice nás sice tyto hrozby neohrožují, ale nemalý počet lidí cestuje do zahraničí, kde se v závislosti na území zvyšuje možnost výskytu jiných mimořádných událostí. Jak už bylo řečeno, mimořádné události jsou neočekávané, a proto je potřeba být vždy připraven a umět si poradit.

1.8.1 Povodně a ochrana před nimi

V kapitole klasifikace mimořádných událostí jsme si přiblížili, co to je povodeň a jaké typy rozlišujeme. Nyní se zaměříme na to, jaká opatření se dějí přímo při vzniku, v průběhu a po povodni. Jako první si vysvětlíme pojem přípravná neboli preventivní opatření. Jde o vytipování území, kde záplavy hrozí a mobilizaci účastníků ochrany před povodněmi a ostatních obyvatel. Patří sem také výstavba hrází nejčastěji z kamene, betonu či cihel. Při akutním nebezpečí se používají pytle s pískem. Často bývá využíván i tzv. polder, který je vytvořen tak, že se přehradí vodní tok. Za hrází se však voda nedrží, suché místo se plní pouze v případě zvýšení povodňové aktivity, tím se eliminuje povodňová vlna, která pak způsobí menší škody. Toto místo, bývá hlavně zemědělsky využíváno (Plucková a kol., 2017). V momentě, kdy se hrozba povodně stává reálnou nastává čas pro opatření, která vycházejí z povodňových plánů. Vše je to v režii povodňových orgánů, jejichž úkolem je koordinovat a řídit činnost osob, které vykonávají ochranu a záchranné práce v průběhu povodní. Intenzita povodně je rozdělena do tří stupňů. Často se můžeme setkat se zkratkou SPA, což znamená stupně povodňové aktivity. První stupeň je označován jako STAV BDĚLOSTI a vyhláší se v moment dosažení mezních hodnot sledovaného jevu. Tento stav se objevuje při přirozené povodni. Jakmile je vyhlášen, tak nastupují hlásné i hlídkové služby, které hlídají situaci. Lidé v oblastech pohrožených záplavami by měli sledovat předpověď počasí a to, jak se situace dále vyvíjí. Druhý stupeň se označuje jako STAVO POKOTOVOSTI. Vyhláší se v moment, kdy nebezpečí povodně se stalo skutečnou povodní. Hraniční limity hladiny a průtoku vody ve vodních nádržích a tocích byly překročeny. Povodňové orgány jsou v pohotovosti a využívají se veškeré možné prostředky, které jsou schopny povodeň odvrátit či zmírnit. Předchází se tomu, aby se protrhly ochranné hráze a připravují se zábrany. Posledním stupněm je STAV OHROŽENÍ. Při vyhlášení tohoto stavu se počítá s tím, že následky budou velmi rozsáhlé. Průtok vody a hladina vodního toku, se drží u nejvyšších hodnot. V tomto momentě může dojít i k evakuaci obyvatel ze zasažené oblasti. Záchranné a likvidační práce probíhají nepřetržitě. (Kopecký a kol., nedatováno). A co může jedinec udělat pro to, aby se v této situaci zachoval zodpovědně? V prvé řadě uložit cenné věci, potraviny, škodlivé látky do vyšších pater a hospodářská zvířata nenechávat nikde zavřená, ale naopak jim uvolnit cestu. Nezapomenout zajistit předměty, které by se mohly snadno odplavit. Za druhé je důležité mít připravené evakuační zavazadlo pro všechny členy rodiny a vyčkávat na další pokyny. V případě evakuace nezapomenout na zásady, které se mají dodržet při opuštění domu, což znamená vypnout přívody plynu, energie a elektřiny. Vždy se ujisti, zda o evakuaci ví i sousedé. Jestli není čas, tak se snažíme dostat na

vyvýšené místo, u kterého předpokládáme, že nebude zatopeno. Pomáháme malým dětem, slabším a starším občanům (Linhart a kol.,2003).

1.8.2 Silný vítr, větrné bouře a ochrana před nimi

Větrná bouře, orkán, tornádo, vichřice. To vše jsou podoby větru, který může mít fatální následky. Silný vítr může napáchat velké materiální škody. Dokáže vyvracet velké silné stromy, utrhne střechu, ničí sloupy elektrického vedení či poškozuje stavby. Překážkou pro něj nejsou ani dopravní prostředky, které jednoduše převrátí nebo přemístí. Někdy může i zabít. Velké nebezpečí totiž způsobují předměty, kterými dokáže vítr pohybovat a které mohou zasáhnout člověka a způsobit mu těžká zranění. Každému občanovi se tedy hodí základní poučky o tom, jak se zachovat, když se v takové situaci ocitne, aby ochránil své zdraví. V každém případě je důležité vyhledat vhodný úkryt. Měla by to být budova z cihel, kamene či betonu. Zavřít okna a dveře, je-li čas, tak odstranit předměty, které by mohly uletět. Nejideálnější místem v budově je suterén, sklep, jádro bytu či místnost bez oken. V žádném případě nikdy nestojíme u oken! Okno je vyrobeno ze skla, které se jednoduše prorazí jakýmkoliv těžším předmětem, proto je velmi nebezpečné u něj stát. V žádném případě nezůstáváme na ulici, kde by nás mohly zasáhnout letící předměty. Nikdy se neukrýváme v chatkách, domech vyrobených z dřevotřísky, maringotkách, karavanech či dopravních prostředcích. Tyto úkryty nás před silným větrem ochránit nedokáží. Jestliže by nás tento přírodní živěl zastihl ve volné přírodě, tak se doporučuje vyhledat úkryt v podobě příkopu či valu, který by zaručoval alespoň jakousi ochranu před létajícími předměty a padajícími stromy a sloupy. Nikdy se neschováváme v lese, kde hrozí vyvrácení stromů (nedatováno, HZSMK.cz)

Požár a ochrana před ním

O požárech slyšíme ve zprávách téměř každý den. Příčin je celá řada, často vznikají nedbalostí a nepozorností člověka. Jako u každé mimořádné události dochází k ohrožení života, zdraví a majetku. Ohrožující jsou velmi vysoké teploty, které jsou pro požár typické a také plynné zplodiny. Jakmile dojde ke vzniku požáru je důležitý následující postup. Pokud se nacházíme v prostoru, kde vypukne požár, je klíčové dodržovat několik základních pravidel, která nám mohou zachránit život. Zaprvé, pokud zaznamenáme zápach kouře nebo vidíme plameny, okamžitě zavoláme na tísňovou linku 112 či 150 a informujte o situaci. Pokud je to možné, pokusíme se požár sami uhasit pomocí hasicího přístroje, avšak pouze tehdy, pokud neohrožujeme vlastní bezpečí. Pokud jsou v budově ostatní lidé varujeme je voláním „HOŘÍ“. Jestliže se v objektu nacházejí osoby, které si sami pomoci nemohou, poskytneme jim pomoc. Pokud je to možné zastavíme přívod plynu a vypneme elektřinu. Dále je důležité vědět, jak se

chovat v případě, že se ocitnete již v hořící budově. Důležitým pravidlem je nevstupovat do dýmu a kouře. Tyto látky mohou obsahovat toxické plyny, které mohou způsobit ztrátu vědomí a dokonce i smrt. Pokud musíme projít místností s kouřem, kryjeme si ústa a nos vlhkým hadříkem nebo tričkem. V případě, že jsme uvězněni v prostoru, kde hoří, snažíme se zůstat klidní a hledáme únikovou cestu. Pokud není možné opustit místnost, zůstaneme u země a pokusíme se zabezpečit a utěsnit dveře, aby se dým nemohl dostat dovnitř. Upozorníme na sebe hasiče tak, že voláme z okna a nebo vyvěsíme např. prostěradlo, které je znamením, že se v té místnosti někdo nachází. V nešťastných případech může dojít ke vzplanutí našeho oděvu. V tomto případě nikdy neběháme, protože kyslík ohni napomáhá k většímu a rychlejšímu hoření. Doporučuje se zakrýt si obličej a válet se na zemi, čímž by mělo dojít k udušení ohně. V případě, že máte po ruce deku, použijte ji a zabalte se do ni. I tato varianta napomáhá menšímu přístupu vzduchu (Kvarčák, 2005).

Havárie

V kapitole klasifikace mimořádných událostí jsme havárie rozdělili na havárie s únikem nebezpečných látek a havárie radiační. V obou případech jsou obyvatelé varováni sirénou „Všeobecná výstraha“, která je doplněna slovní informací o co přesně se jedná. Pak se ale ochrana trochu liší. V případě chemické havárie je doporučeno ukrýt se v budově a využít, co nejvyššího patra, v kterém se schováme na místě, které je odvráceno od místa havárie. Nezapomeneme uzavřít okna, utěsnit např. izolační páskou a vyřadit z provozu klimatizaci. Myslíme také na přípravu prostředků improvizované ochrany a evakuačního zavazadla. Sledujeme pokyny a hlášení, které nám ukládají, jak máme postupovat dál. Radiační havárie se liší v tom, že v případě vzniku se člověk neukrývá ve vyšších patrech, ale naopak je doporučeno vyhledat sklepní prostory, opět na odvrácené straně od místa vzniku havárie. Poté postupujeme stejně jako u chemické havárie. Co se týče vzniku radiační havárie, tak jsou v České republice jen dvě místa, kde je tato hrozba možná, a to Temelín a Dukovany. Pro tyto oblasti existují plány s postupy a opatřeními, která začínají v případě vzniku ihned platit (Kroupa, 2004).

Extremismus, terorismus a násilné chování

Možnost teroristického útoku na území České republiky je poměrně malá, ale nelze spoléhat na to, že k tomu nikdy nedojde. I zde najdeme řadu lákavých cílů. Často se také může jednat i o chování jedince, který touží po nějaké pomstě či pocitu zadostiučinění. Útoky mohou mít podobu např. umístěné bomby nebo střelby. A co dělat v případě vzniku takové situací? Jestliže

se ocitneme v místě výbuchu, neprodleně zalehneme na zem či vyhledáme úkryt, který nás ochrání před tlakovou vlnou. Ukrytí zůstaneme do doby, než útok skončí. V žádném případě se nepokoušíme k místu výbuchu přiblížit. Pokud je k dispozici ukrytí v budově, ihned ho využijeme a držíme se, co nejdál od oken. U střelby volíme vhodné chování podle toho, jak blízko se nebezpečný střelec nachází. Jestliže je blízko, okamžitě zalehneme na zem a nezvedáme hlavu. Přestaneme se hýbat a nesnažíme se pozorovat okolí. Pokud jsme v budově a máme možnost využijeme zabarikádování se v nějaké místnosti. V případě, že je daleko, utíkáme, co nejrychleji pryč. Při útěku běžíme v předklonu, měníme směr a kličkujeme, k ukrytí volíme, co nejvhodnější místo jako jsou stromy, sloupy, auto. Nikdy se neukrýváme za věci, které jdou snadno prostřelit (Šándor, 2017)

Blackout

Pojem blackout jsme si vysvětlili v kapitole klasifikace mimořádných událostí. Jde o masivní výpadek elektřiny, který zapříčiní výrazné narušení chodu života občanů. Mohou se objevit výpadky v dodávkách pitné vody, potravin, tepla či plynu. Dojde k omezení provozu v nemocnicích a lékařských zařízeních. Instituce jako jsou školy, úřady, kulturní zařízení či firmy budou uzavřeny. Doprava bude narušena, hlavně ta veřejná, také na letištích dojde k omezení. Problém nastane i s platbou kartami, mobilním signálem a dalšími věcmi běžné denní potřeby. V těchto chvílích je potřeba zareagovat následujícím postupem. Jakmile situace nastane snažíme se neprodleně dostat domů a sejít se se všemi členy rodiny, s kterými vyhotovíme krizový plán a budeme ho dodržovat po celou dobu trvání blackoutu. Krizový plán by se měl skládat z těchto opatření: odjet na venkov či chatu, neplýtvat vodou, využívat svých zásob pitné vody, potravin, hygienických potřeb, které bychom měli mít doma předem připravené, nezapomínat na zábavu, rozptylovat členy domácnosti formou her, vyprávění apod. Dalším doporučením je pořídit si power banky, které udržujeme pořád nabitě a v případě nouze využijeme. A stejně tak jako u ostatních mimořádných událostí se řídíme pokyny složek IZS (Šándor, 2017).

Panika

Tato poslední podkapitola je věnována panice, která sice není mimořádnou událostí, ale každou z nich doprovází a může být velmi nebezpečná. Člověk s v ohrožující a nebezpečné situaci začne chovat impulzivně a spustí se mu pud sebezáchovy, který ho žene k tomu, aby se co nejrychleji dostal z ohroženého místa. Tento únik je velice chaotický a stává se velmi

nebezpečným zvláště ve chvíli pokud je na jednom místě více lidí, tedy dav. Vznikne totiž tzv. davová hysterie, kdy se jeden neohlíží na druhého a v tuto chvíli hrozí ušlapaní lidí, kteří upadnou na zem. Proto je dobré znát zásady, jak panice předcházet a zachovat chladnou hlavu. Důležité je uvažovat s rozumem, v klidu vymyslet, jak vyřešit své nebezpečí. Pokud se nenacházíme blízko východu, tak vyčkáme, nikdy se necpeme dopředu skrz ostatní lidi. Při úniku nebezpečných látek hledáme předměty, které využijeme jako prostředky improvizované ochrany. K ostatním lidem jsme ohleduplní a snažíme se je uklidnit a zmírnit panické chování (Plucková a kol., 2017).

2 Praktická část

Praktická část se bude věnovat samotnému šetření mezi obyvateli Karlovarského kraje. Na základě výsledků výzkumu bude navržena lekce, která se zaměří na problematiku mimořádných událostí a chování při jejich vzniku. Cílem této lekce bude upevnit, případně rozšířit poznatky týkající se tohoto tématu. Sběr dat proběhl pomocí dotazníku, který byl vytvořen v online prostředí. Obsahoval 25 otázek, které vycházely ze současných přístupů k tématu mimořádných událostí. Dotazník měl za úkol zjistit, jaké jsou znalosti obyvatel Karlovarského kraje v oblasti mimořádných událostí. Zjišťoval, jestli se orientují v základních pojmech a postupech chování při vzniku mimořádné události. Konkrétně šlo například o správné určení čísel tísňových linek, rozeznání signálu „Všeobecná výstraha“, vysvětlení pojmu evakuace a vybrání vhodného postupu při vybraných mimořádných událostech. Celkem na dotazník odpovědělo 173 respondentů různé věkové kategorie a vzdělání.

2.1 Výzkumné otázky a cíle práce

Hlavní cíl práce

Zanalyzovat a na základě počtu správných odpovědí vyhodnotit rozsah znalostí dospělých jedinců žijících v Karlovarském kraji týkající se problematiky chování při mimořádných událostech.

Hlavní výzkumní otázka

Jaká je úroveň znalostí obyvatel Karlovarského kraje o chování za mimořádných událostí?

Dílčí cíle práce

1. Zjistit, zda obyvatelé Karlovarského kraje vědí, co to je mimořádná událost.
2. Zjistit, zda obyvatelé Karlovarského kraje dokáží rozeznat signál „Všeobecná výstraha“ a zda vědí, jak se zachovat v případě, že ho uslyší.
3. Zjistit, zda obyvatelé karlovarského kraje vědí, co je evakuace, jaký by měl být obsah evakuačního zavazadla a zda je možné evakuaci odmítnout.

Výzkumné otázky

1. Vědí obyvatelé Karlovarského kraje, co to je mimořádná událost?
2. Dokáží obyvatelé Karlovarského kraje rozeznat signál „Všeobecná výstraha“ a vědí, jak se po zaznění správně zachovat?
3. Vědí obyvatelé Karlovarského kraje, co to je evakuace, co by mělo být součástí evakuačního zavazadla a je možné evakuaci odmítnout?

2.2 Výzkumná metodika

Jako výzkumný nástroj jsem zvolila dotazníkové šetření. Dotazník byl vytvořen v online prostředí, konkrétně na webových stránkách <https://www.surveymonkey.com/>. Obsahoval celkem 24 otázek. Otázky byly uzavřené kromě jedné, kde byla možnost psané odpovědi. Prvních šest otázek bylo zaměřeno na samotné dotazované, konkrétně jejich pohlaví, věk, město, kde žijí, dosažené vzdělání, jestli se v průběhu studia či zaměstnání setkali s tématem mimořádné události a také to, zda se sami někdy setkali s mimořádnou událostí. V případě, že se dotyčný s mimořádnou událostí setkal, mohl uvést o jaký typ se jednalo. Čtrnáct otázek se věnovalo samotnému tématu mimořádné události. Jejich úkolem bylo prověřit, zda respondenti mají znalosti z této oblasti či nikoliv. Jednalo se o znalost pojmů a také postupů chování při konkrétních mimořádných událostech. Zbylé otázky zjišťovaly subjektivní názory dotazovaných v oblasti zájmu o získávání nových poznatků týkající se problematiky mimořádných událostí a také, které mimořádné události považují dotazovaní jako reálnou hrozbu v Karlovarském kraji. Dotazníkové šetření bylo zahájeno 1.2.2023 a ukončeno 1.3.2023. Na sběr dat bylo tedy vymezeno 29 dní. Dotazník byl šířen pouze elektronickou cestou. Odkaz byl sdílen na sociálních sítích a elektronickou poštou. K odkazu byla vždy připojena krátká informace o tom, aby dotazník vyplňovali muži či ženy starší osmnácti let, kteří žijí na území Karlovarského kraje a aby každý využíval svých dosavadních znalostí týkajících se tématu a nezjišťoval informace pomocí informačních zdrojů.

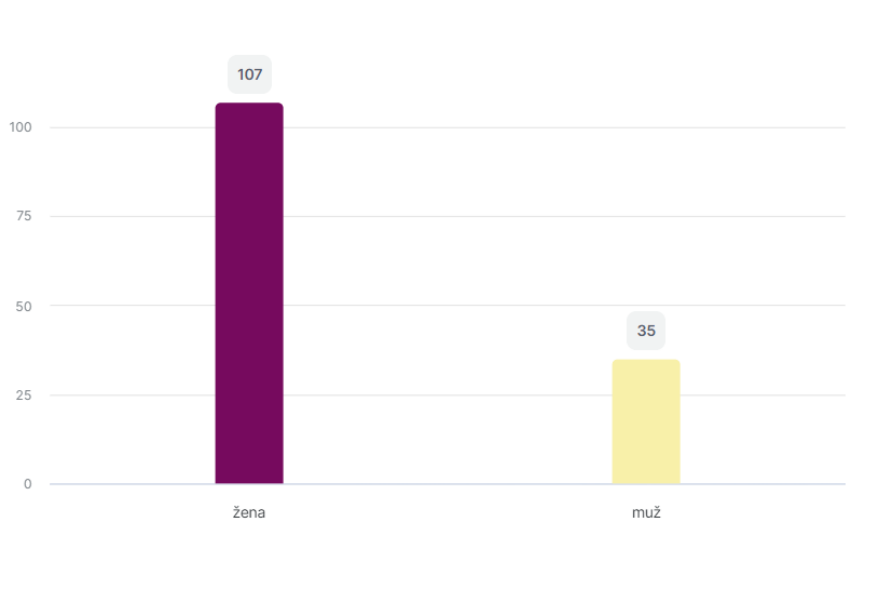
2.3 Výsledky šetření

Tato kapitola bude věnována zpracování výsledků dotazníkového šetření. Každá otázka bude vyhodnocena zvlášť a její výsledky budou graficky zpracovány a znázorněny. Celkem

odpovídalo 173 respondentů, z toho 31 bylo vyřazeno z důvodu neúplnosti. Konečný počet dotazníků k vyhodnocení je tedy 142. Výběr dotazovaných byl čistě náhodný, odpovídat mohl každý, kdo měl zájem, žil v Karlovarském kraji a byl starší osmnácti let. Jak už bylo řečeno, dotazník byl šířen v online prostředí a buď přímo mnou nebo nepřímo skrz mé známé. Nyní se podíváme na jednotlivé otázky a jejich výsledky.

Otázka č. 1: Uveďte Vaše pohlaví

Ze 142 respondentů se dotazníkového šetření zúčastnilo 107 žen a připadá na ně 75,4 %. Mužské pohlaví bylo zastoupeno podstatně méně, pouze 35 respondentů, v procentech 24,6 %.

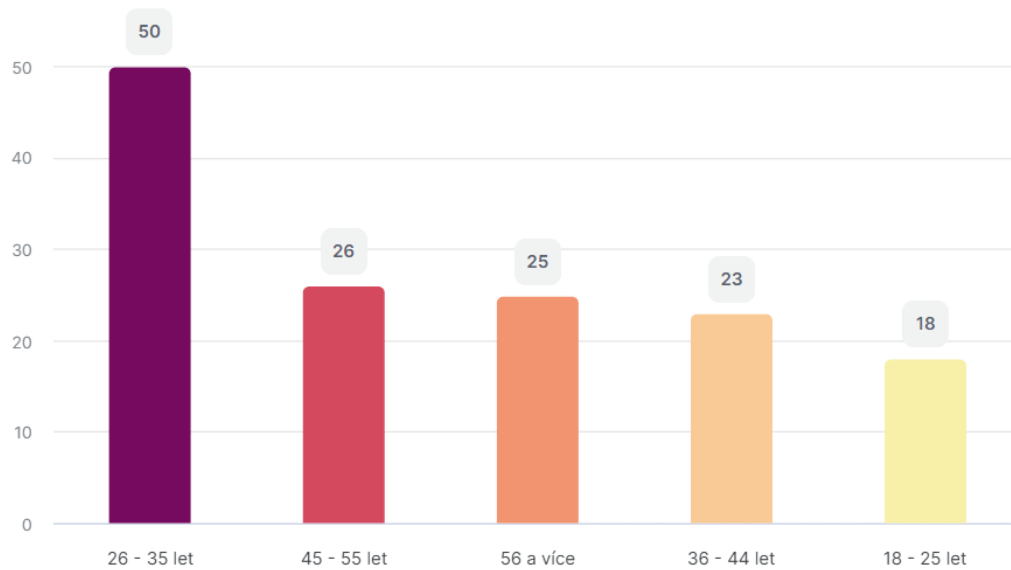
Graf 1 Uveďte prosím Vaše pohlaví

Zdroj: vlastní šetření

Otázka č. 2: Jaký je Váš věk?

Dotazovaní měli možnost vybrat z pěti možností. Minimální hranice pro zúčastnění se šetření byla 18 let, maximální hranice nebyla stanovena. Každý se mohl zařadit do věkového rozmezí podle toho kolik mu je let. Téměř polovina dotazovaných byla v rozmezí věku 25-36 let, konkrétně to bylo 35,2 %, tedy 50 účastníků. Ve věku 45–55 let se účastnilo 18,3 %, tedy 26 dotazovaných. Ve věkové skupině 56 a více odpovídalo 25 účastníků, což je 17,6 %. Skupina

lidí ve věku 36–44 let čítala 23 respondentů, tedy 16,2 %. Nejméně zastoupenou skupinou byli mladiství 18-25 let. Šetření se účastnilo 18 dotazovaných, tedy 12,7 %.

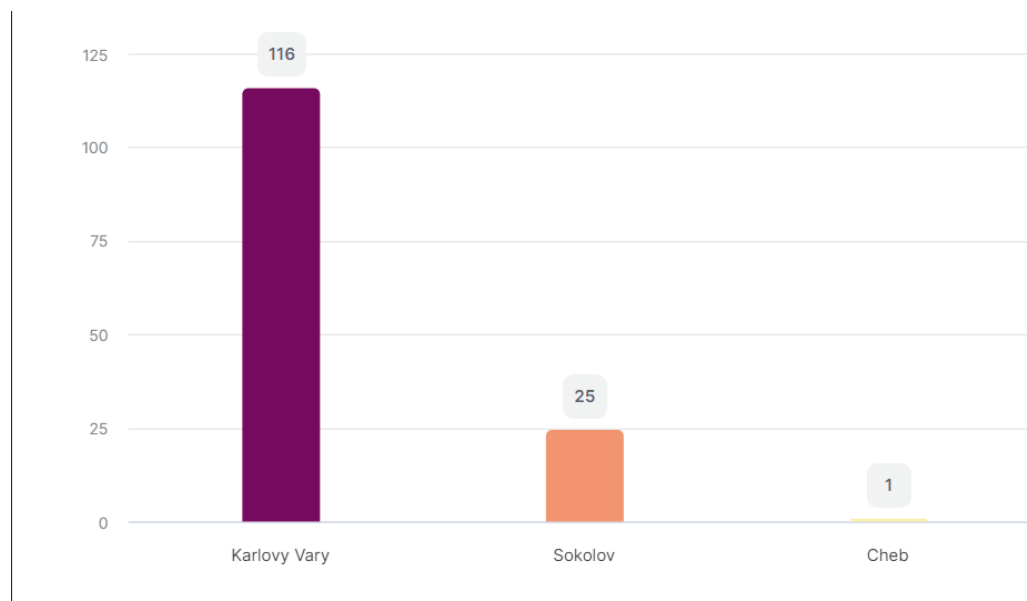

Graf 2 Jaký je Váš věk?

Zdroj: vlastní šetření

Otázka č. 3: V jakém okrese Karlovarského kraje žijete?

V největším zastoupení byl okres Karlovy Vary se 116 účastníky, což je 81,7 % ze všech dotazovaných. Z okresu Sokolov pak odpovídalo 25 lidí, což je 17,6 % a nejméně byl zastoupen okres Cheb, dotazník vyplnil pouze jeden člověk tedy 0,7 %.

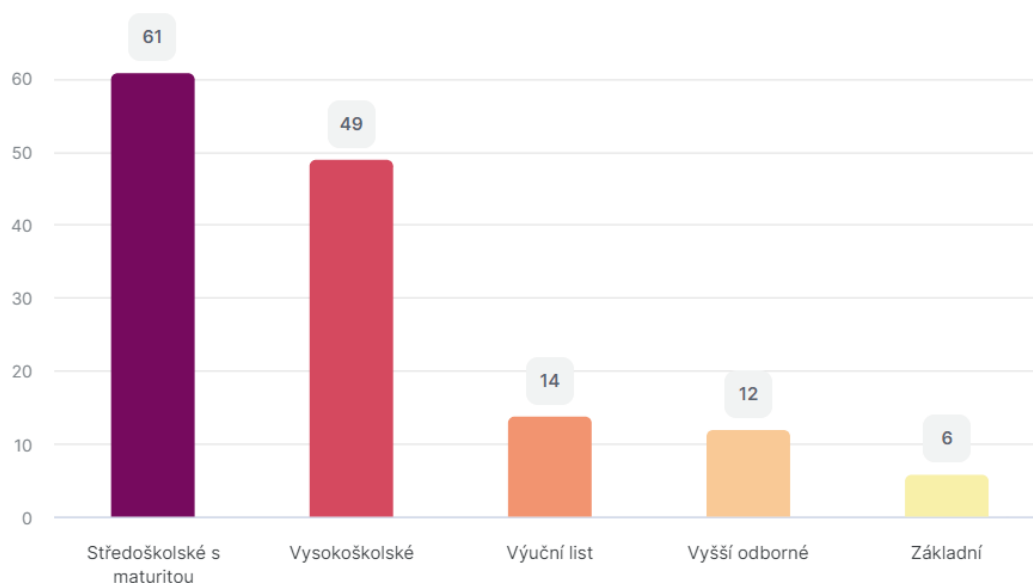

Graf 3 V jakém okrese Karlovarského kraje žijete?

Zdroj: vlastní šetření

Otázka č. 4: Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

61 dotazovaných uvedlo, že dosáhlo středoškolského vzdělání s maturitou, což je 43 %. Lidé s vysokoškolským vzděláním tvořili také poměrně početnou skupinu 34,5 %, celkem jich bylo 49. S výučním listem se šetření zúčastnilo 14 dotazovaných, tedy 9,9 %, vyššího odborného vzdělání dosáhlo 12 tázaných, tedy 8,5 % a se základním vzděláním se výzkumu účastnilo 6 občanů, což je pouze 4,2 %.

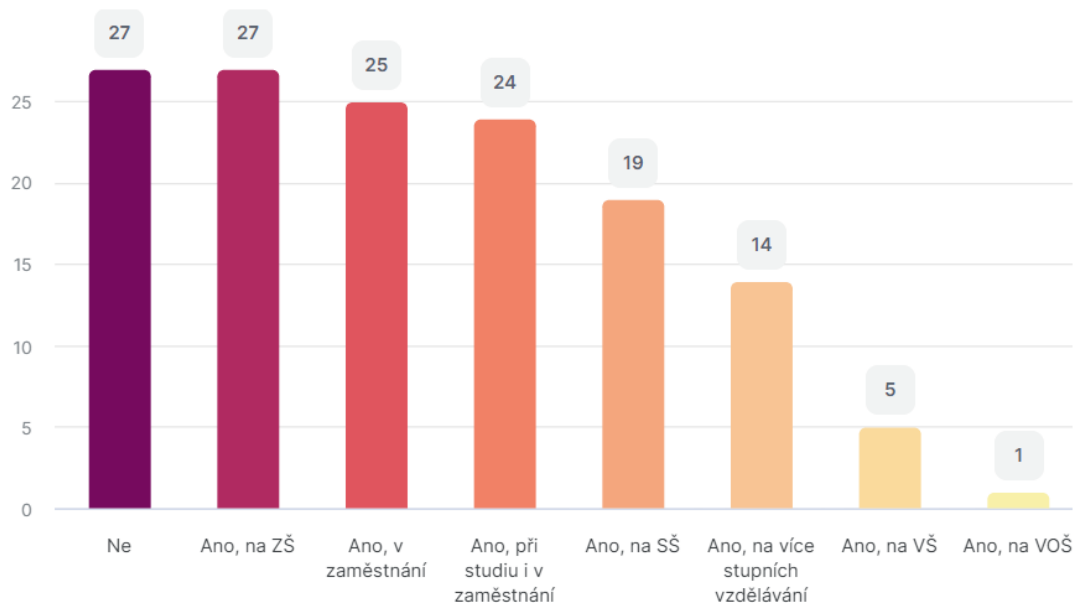
Graf 4 Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

Zdroj: vlastní šetření

Otázka č. 5: Byl/a jste v rámci studia či zaměstnání seznámen/a s tím, co je mimořádná událost či krizová situace a jak se v případě vzniku těchto situací chovat?

Účastníci šetření mohli vybírat z 9 odpovědí. 27 čili 19 % respondentů zvolilo odpověď „Ne“, což znamená, že nikdy nebyli v rámci vzdělávání či v zaměstnání seznámeni s problematikou mimořádných událostí. Stejný počet dotazovaných, uvedl, že o této problematice slyšel v rámci základního vzdělávání. Jednalo se o 27 respondentů, takže 19 %. 25 dotazovaných, tedy 17,6 % se setkala s tímto tématem v zaměstnání. Kombinaci zaměstnání a studia uvedlo 24 účastníků, což je 16,9 %. Na SŠ se s tématem seznámilo 19 účastníků, což je 13,4 %. Na více stupních vzdělávání se s touto problematikou setkala 9,9 %, tedy 14 dotazovaných. Problematika mimořádných událostí na VŠ byla zastoupena 5 odpovídajícími, tedy 3,5 %. Nejméně lidí zvolilo možnost VOŠ. Jednalo se pouze o jednoho respondenta, což je 0,7 %.

Dotazovaní měli možnost zvolit si odpověď jiné a případně doplnit, kde jinde se s tematikou seznámili. Tuto odpověď nezvolil nikdo z dotazovaných.

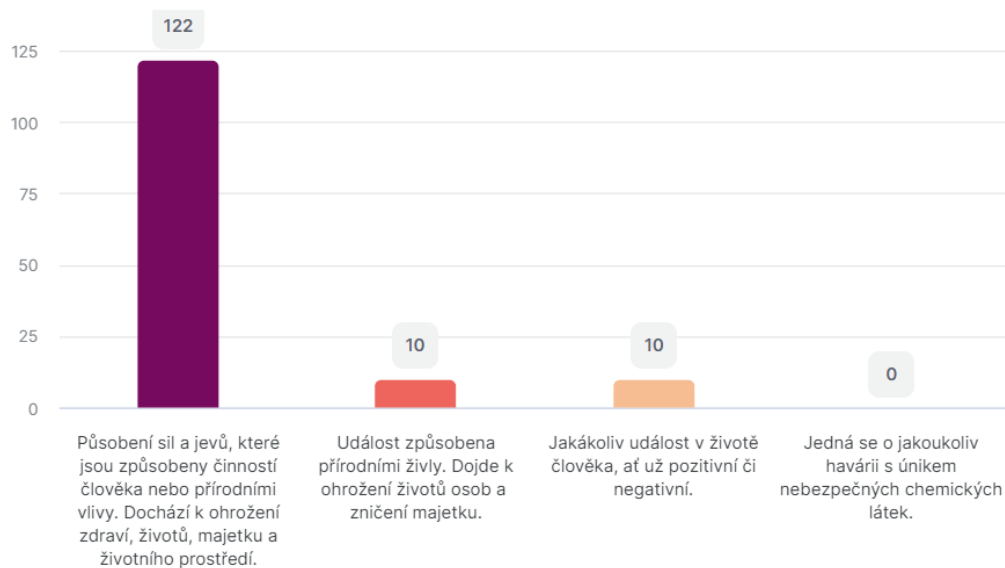
Graf 5 Byl/a jste v rámci svého studia či zaměstnání seznámen/a s tím, co je mimořádná událost či krizová situace a jak se v případě vzniku těchto situací chovat?
Zdroj: vlastní šetření

Otázka č.6: Víte, co znamená pojem mimořádná událost?

Dotazovaní vybírali z odpovědí uvedených níže:

1. Jakákoliv událost v životě člověka, ať už je pozitivní či negativní.
2. Událost způsobena přírodními živly. Dojde k ohrožení životů osob a zničení majetku.
3. Působení sil a jevů, které jsou způsobeny činností člověka nebo přírodními vlivy.
Dochází k ohrožení životů, zdraví, majetku a životního prostředí
4. Jedná se o jakoukoliv havárii s únikem nebezpečných chemických látek.

Dotazovaní, kteří vybrali třetí možnost, odpověděli správně. Celkem tuto odpověď zvolilo 122 respondentů, což je 85,9 %. Ostatní možnosti nelze považovat za správné. 10 dotazovaných, tedy 7 % si myslelo, že mimořádnou událost způsobují pouze přírodní živly. Stejný počet 10 dotazovaných neboli 7 % se domnívá, že je to jakákoliv událost v životě člověka. Poslední možnost nevybral nikdo.

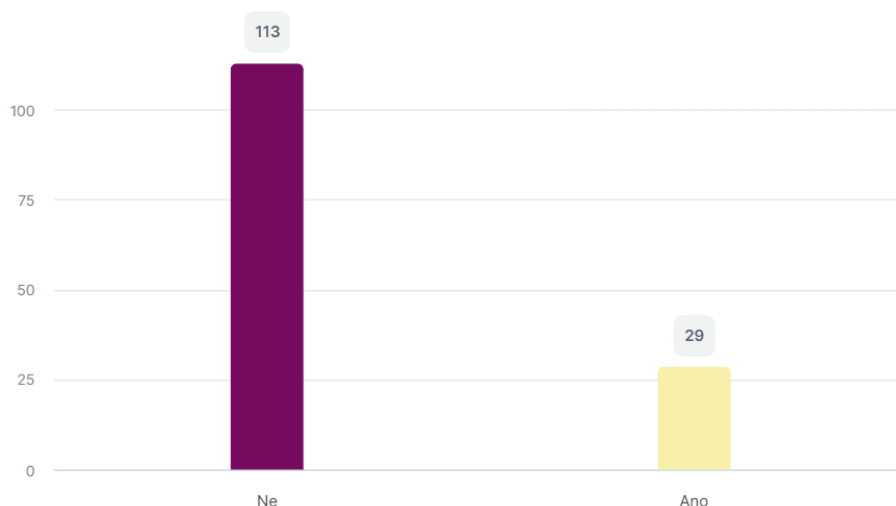

Graf 6 Víte, co znamená pojem mimořádná událost?

Zdroj: vlastní šetření

Otázka č.7: Zažil/a jste někdy mimořádnou událost? Pokud ano, uveďte prosím jakou.

Respondenti vybírali z odpovědí ano či ne. Pokud se domnívali, že mimořádnou událost zažili, mohli uvést o jakou se jednalo. Většina dotazovaných uvedla, že mimořádnou událost nikdy nezažila. Jednalo se o 113 dotazovaných, tedy 79,6 %. Naproti tomu 29 tázaných uvedlo, že ano a připadá na ně 20,4 %. V devíti případech se jednalo o pandemii Covid- 19, kterou zažil každý z dotazovaných. Většina si jen neuvědomuje, že se jednalo o mimořádnou událost. Dalších 5 dotazovaných zažilo požár, ve čtyřech případech se objevily záplavy a stejné číslo občanů zažilo zemětřesení. Dva respondenti sice uvedli, že mimořádnou událost prožili, ale zapomněli uvést o jakou se jednalo. Ve dvou případech se objevila zmínka o válce na Ukrajině, což je sice mimořádná událost, ale dotazovaní ji neprožívají napřímo, spíše se může jednat o nějakou obavu a strach. Dále se zde objevili lidé, kteří zažili buď železniční neštěstí, únik čpavku ze zimního stadionu či uvěznění pod dobu jednoho týdne na Božím Daru z důvodu sněhové kalamity. Dva dotazovaní zmiňovali také situace, kdy se jednalo o ohrožení lidského života, konkrétně se jednalo o odpovědi: „chytnul mi kolega v práci“ a „záchrana života“. V tomto případě se nejedná o mimořádnou událost, protože zde došlo sice k ohrožení života, ale pouze u jedné osoby z důvodu nějaké nešťastné nehody či nehody. Stejně tak za mimořádnou událost nelze považovat odpověď „úmrtí syna“. Jedna si sice tragickou a smutnou událost, nikoliv však o událost mimořádnou.

Graf 7 Zažil/a jste někdy mimořádnou událost?

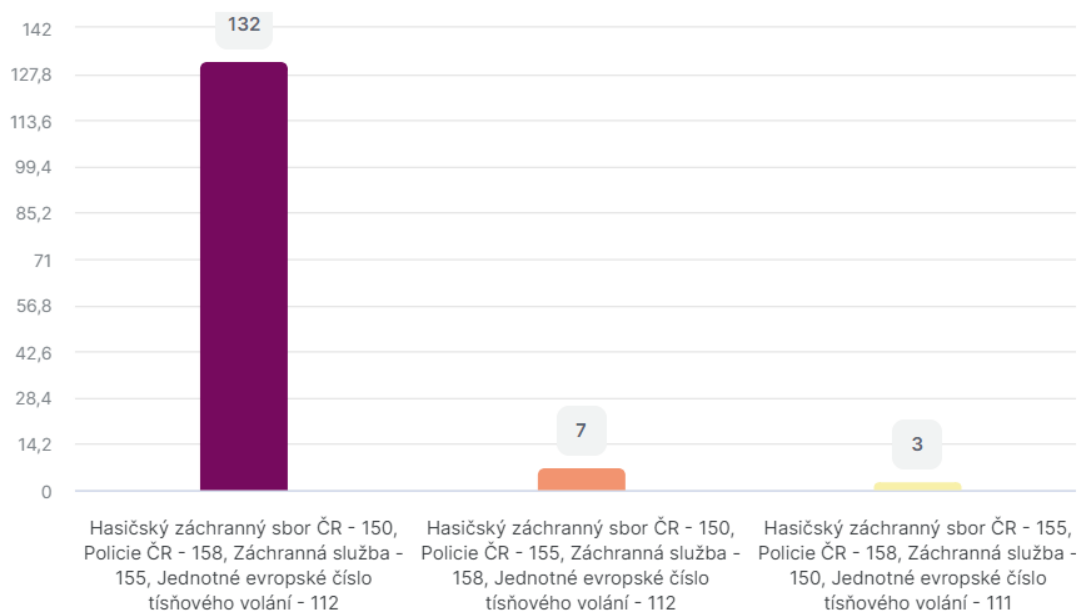
Zdroj: vlastní šetření

Otázka č. 8: Základním způsobem ohlášení mimořádné události je volání na tísňové linky. Vyberte, která čísla náleží jednotlivým složkám:

Tato otázka prověřovala znalost čísel na tísňové linky. Dotazovaní mohli vybírat ze tří možností:

1. Hasičský záchranný sbor ČR – 150, Policie ČR – 155, Záchranná služba – 158, jednotné evropské číslo tísňového volání – 112
2. Hasičský záchranný sbor ČR – 155, Policie ČR – 158, Záchranná služba – 150, jednotné evropské číslo tísňového volání - 111
3. Hasičský záchranný sbor ČR – 150, Policie ČR – 158, Záchranná služba – 155, jednotné evropské číslo tísňového volání 112

Celkem 132, tedy 93 % respondentů vybralo třetí možnost a správně přiřadilo jednotlivá čísla tísňových linek. Ve zbylých dvou možnostech byla čísla přiřazena nebo uvedena chybně. První odpověď zvolilo 7 dotazovaných, tedy 4,9 % a druhou pouze tři dotazovaní na něž připadlo 2,1 %.

Graf 8 Základním způsobem ohlášení mimořádné události je volání na tísňové linky. Vyberte, která čísla náleží jednotlivým složkám.

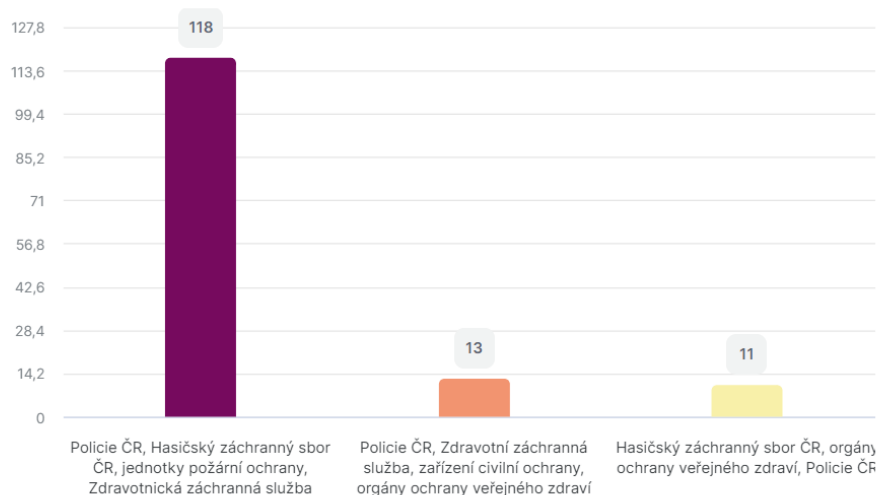
Zdroj: vlastní šetření

Otázka č. 9: Základní složky integrovaného záchranného systému jsou:

Tato otázka zjišťovala, zda dotazovaní vědí, které složky integrovaného záchranného systému řadí mezi základní. Na výběr měli opět ze tří možností:

1. Hasičský záchranný sbor ČR, orgány ochrany veřejného zdraví, Policie ČR
2. Policie ČR, Zdravotnická záchranná služba, zařízení civilní ochrany, orgány ochrany veřejného zdraví
3. Policie ČR, Hasičský záchranný sbor ČR, Zdravotnická záchranná služba.

Správnou odpovědí byla možnost číslo tři, tedy Police ČR, Hasičský záchranný sbor ČR a zdravotnická záchranná služba. Tato možnost byla volbou 118 jedinců, což je 83,1 %. Zbylé dvě odpovědi byly špatné a získaly po 13 (9,2 %) a 11 (7,7 %) odpovědích.

Graf 9 Záchraně složky integrovaného záchraného systému jsou:

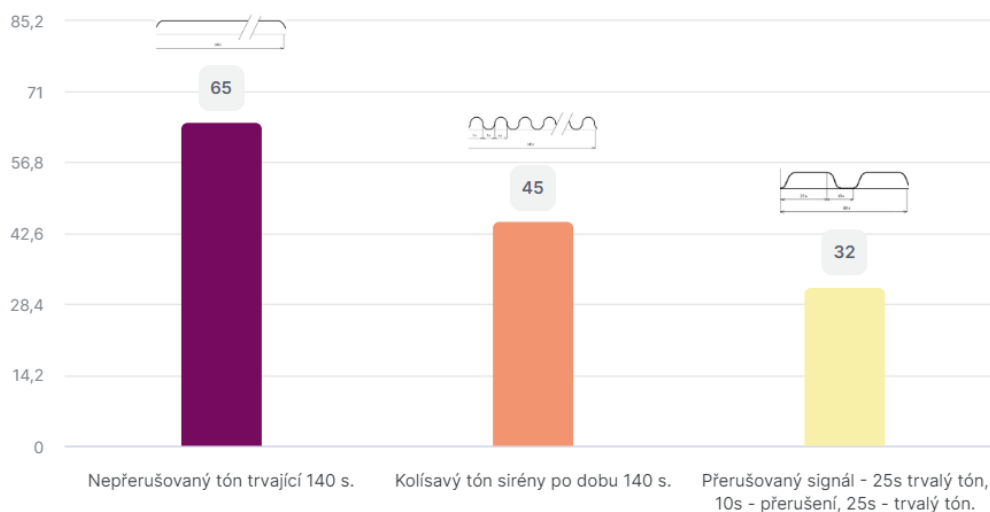
Zdroj: vlastní šetření

Otázka č. 10: Který obrázek znázorňuje signál Všeobecná výstraha sloužící k varování obyvatelstva:

V této otázce bylo úkolem respondentů správně vybrat grafické znázornění a popis pro signál Všeobecná výstraha. Vybírali ze tří možností:

1. Nepřerušovaný tón trvající 140 s
2. Přerušovaný signál – 25 s trvalý tón, 10 s – přerušení, 25 s – trvalý tón
3. Kolísavý tón sirény po dobu 140 s

Správnou odpovědí byla možnost číslo tři. Všeobecná výstraha se vyznačuje kolísavým tónem po dobu 140 s. Tuto možnost vybralo pouze 45 respondentů, což je 31,7 %. Nejvíce lidí si myslelo, že jde o nepřerušovaný tón, což nebylo správně. Konkrétně to bylo 65 jedinců, což je 45,8 %. Přerušovaný signál zvolilo 22,5 %, což je 32 jedinců. Taktéž to byla špatná odpověď.

Graf 10 Který obrázek znázorňuje signál všeobecná výstraha sloužící k varování obyvatelstva?

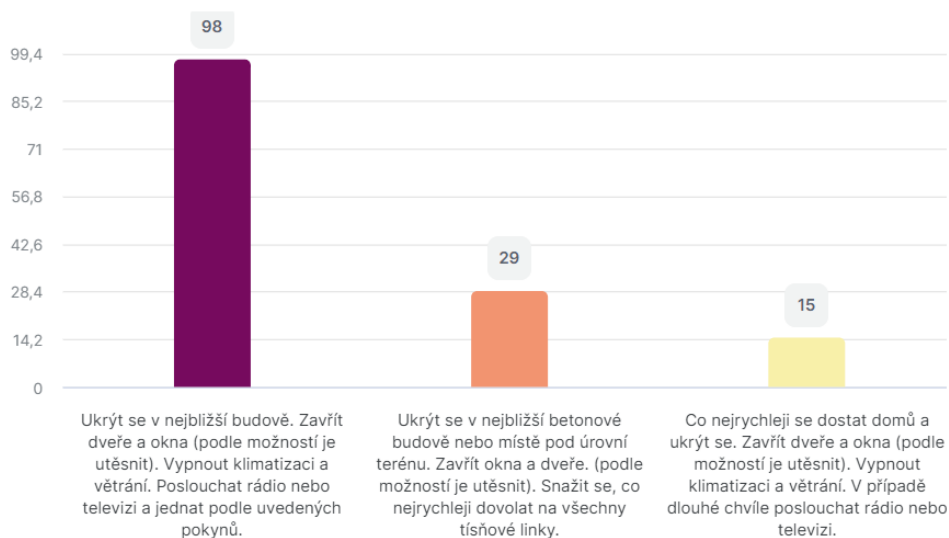
Zdroj: vlastní šetření

Otázka č. 11: Jakmile zazní signál všeobecná výstraha je naší povinností:

Tato otázka zjišťovala, zda dotazovaní vědí, jak se zachovat, uslyší-li signál Všeobecná výstraha. Vybírat mohli ze tří postupů.

1. Ukrýt se v nejbližší betonové budově nebo místě pod úrovní terénu. Zavřít okna a dveře (podle možností je utěsnit). Snažit se co nejrychleji dovolat na všechny tísňové linky.
2. Ukrýt se v nejbližší budově. Zavřít dveře a okna (podle možností je utěsnit). Vypnout klimatizaci a větrání. Poslouchat rádio nebo televizi a jednat podle uvedených pokynů.
3. Co nejrychleji se dostat domů a ukrýt se. Zavřít dveře a okna (podle možností je utěsnit). Vypnout klimatizaci a větrání. V případě dlouhé chvíle poslouchat rádio nebo televizi.

Správně odpovídali všichni dotazovaní, kteří vybrali možnost č. 2. Celkem tuto odpověď zvolilo 98 respondentů, tedy 69 %. Zbylé dvě odpovědi jsou považovány za chybné. Možnost č. 2 získala 20,4 %, takto tedy odpovědělo 29 tázaných. Možnost č. 3 volilo 10,6 %, což je 15 občanů.

Graf 11 Jakmile zazní signál Všeobecná výstraha je naší povinností:

Zdroj: vlastní šetření

Otázka č. 12: Víte, co znamená pojem evakuace?

Úkolem této otázky bylo prověřit, zda mají dotazovaní správnou představu o tom, co znamená pojem evakuace. Vybírat opět mohli ze tří odpovědí.

1. Dostat obyvatelstvo z nebezpečného místa na místo bezpečné, kde se o sebe obyvatele musí postarat sami.
2. organizační a technická opatření pro zajištění bezpečí – např. ohlášení nebezpečné události, zákaz vstupu na nebezpečné místo apod.
3. Organizační a technická opatření, která zabezpečují přemístění osob, zvířat, věcných prostředků z místa nebezpečí do míst, kde nebezpečí nehrozí a je zajištěno nouzové přežití.

Nejvíce volenou a současně správnou odpovědí byla možnost č.3. Vybralo ji 126 respondentů, což je 88,7 %. Zbylé dvě odpovědi byly chybné a byly vybrány stejným počtem respondentů. Konkrétně se jednalo o 8 respondentů u každé odpovědi. V procentech 5,6 %.

Graf 12 Víte, co znamená pojem evakuace?

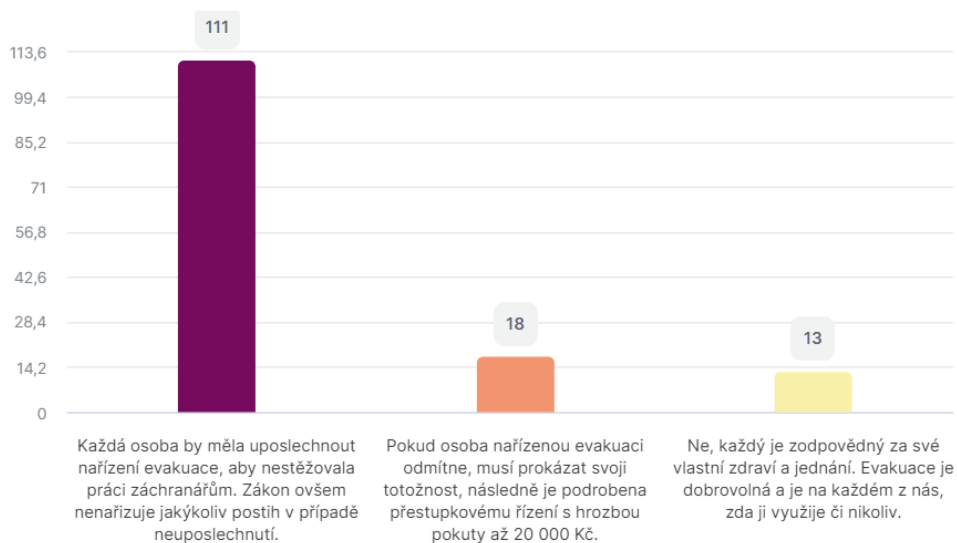
Zdroj: vlastní šetření

Otázka č. 13: Musí obyvatelé uposlechnout nařízené evakuace?

Otázka zjišťovala, zda respondenti vědí, jestli musí uposlechnout nařízenou evakuaci či nikoliv. Opět mohli vybírat mezi třemi možnostmi.

1. Ne, každý je zodpovědný za své vlastní zdraví a jednání. Evakuace je dobrovolná a je na každém z nás, zda ji využije či nikoliv.
2. Každá osoba by měla uposlechnout nařízení evakuace, aby nestěžovala práci záchranářům. Zákon ovšem nenařizuje jakýkoliv postih v případě neuposlechnutí.
3. Pokud osoba nařízenou evakuaci odmítne, musí prokázat svoji totožnost, následně je podrobena přestupkovému řízení s hrozbou pokuty až 20 000.

Správná odpověď byla, že pokud osoba neuposlechne, musí se legitimovat a hrozí jí pokuta, což byla odpověď č. 3. Vybralo ji pouze 18 dotazovaných, tedy 12,7 %. Ačkoliv odpověď č. 2 nebyla správná, získala největší počet hlasů. 111, což je 78,2 %. Odpověď č. 1 také nebyla správná. Vybralo ji 9,2 %, což je 13 respondentů.

Graf 13 Musí obyvatelé uposlechnout nařízené evakuace?

Zdroj: vlastní šetření

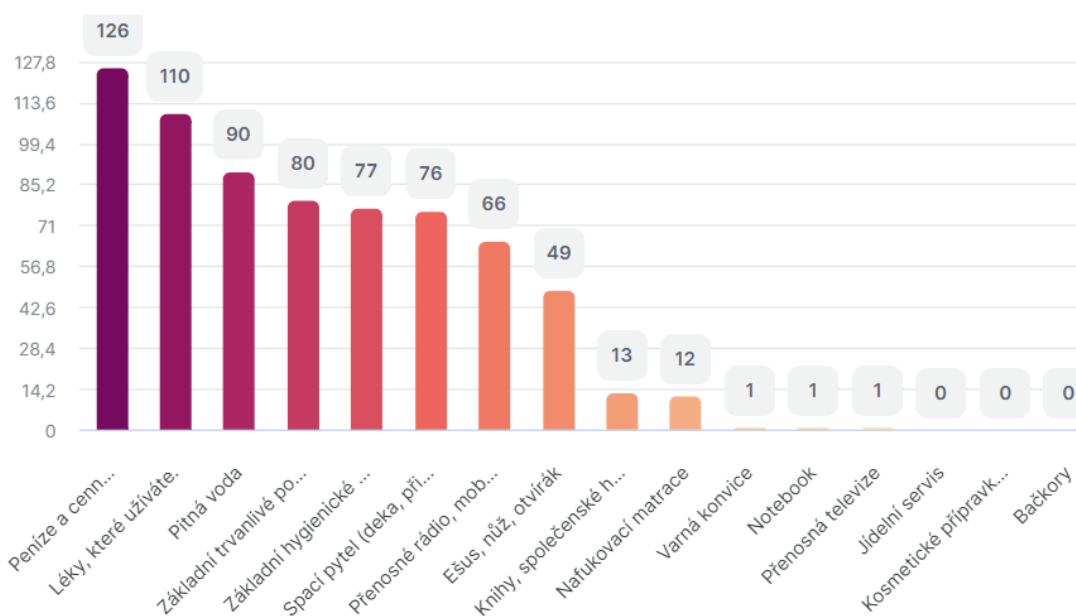
Otázka č. 14: Pokud nastane mimořádná událost a případná evakuace, je nutné si urychleně zabalit evakuační zavazadlo. Víte, co by mělo být jeho obsahem? Vyberte správné možnosti.

V této otázce měli určit, u kterých věcí se domnívají, že by měly být v evakuačním zavazadle. Mohli vybírat z více možností.

- Peníze a cennosti, osobní doklady a důležité dokumenty
- Knihy, společenské hry a karty
- Léky, které užíváte
- Základní trvanlivé potraviny
- Bačkory
- Kosmetické přípravky – krémy, plet'ové masky
- Pitná voda
- Varná konvice
- Ešus, nůž, otvírák
- Notebook
- Základní hygienické potřeby
- Spací pytel (deka, přikrývka)
- Jídelní servis
- Přenosná televize
- Přenosné rádio, mobilní telefon s nabíječkou, svítilna

- Nafukovací matrace

Celkový počet odpovědí v této otázce se rovnal číslu 702. 142 dotazovaných by do svého evakuačního zavazadla nejvíce zařadilo peníze, cennosti, osobní doklady a důležité dokumenty. Učinilo tak 88,7 %, tedy 126 dotazovaných. Dále následovaly léky (77 %, 110 odpovědí), pitná voda (63 %, 90 odpovědí), základní trvanlivé potraviny (56 %, 80 odpovědí), základní hygienické potřeby (54 %, 77 odpovědí), spací pytel, deka, přikrývka (53 %, 76 odpovědí), přenosné rádio, mobilní telefon s nabíječkou, svítilna (46 %, 66 odpovědí), ešus, nůž, otvírák (34 %, 49 odpovědí), knihy, společenské hry, karty (9 %, 13 odpovědí). Tento výčet odpovědí byl správný. Objevily se také špatné odpovědi, ale ve velmi malém procentu. Jednalo se o nafukovací matraci (8 %, 12 odpovědí), varná konvice (méně než 1 %, odpověď), to samé získal notebook a přenosná televize. Zbývající možnosti nevybral ani jeden dotazovaný.

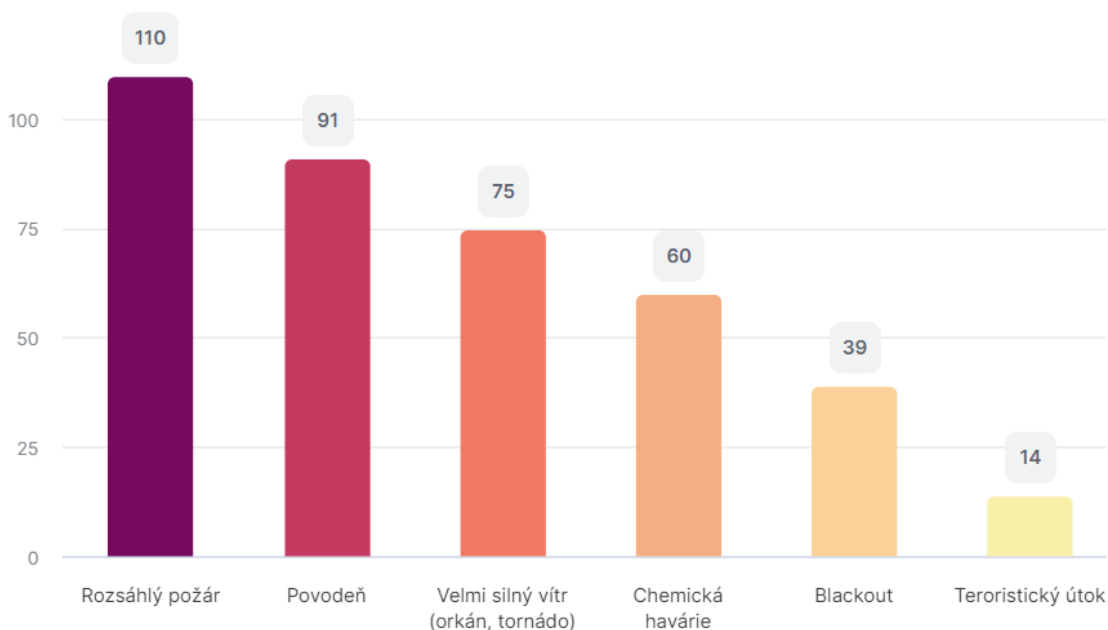
Graf 14 Pokud nastane mimořádná událost a případná evakuace, je nutné urychleně si zabalit evakuační zavazadlo. Víte, co by mělo být jeho obsahem? Vybírejte správné možnosti. Zdroj: vlastní šetření

Otázka č 15: Vyberte tři mimořádné události, u kterých je největší pravděpodobnost vzniku v Karlovarském kraji:

V této otázce měli respondenti možnost zvolit mimořádné události, u kterých předpokládají, že by mohly nastat v Karlovarském kraji. Na výběr byly tyto možnosti:

- Povodeň
- Rozsáhlý požár
- Blackout
- Teroristický útok
- Chemická havárie
- Velmi silný vítr (orkán, tornádo)

Na otázku opět odpovídalo 142 respondentů. Konečný počet odpovědí byl 389, což znamená, že ne každý dotazovaný vybral tři možnosti. Nicméně dotazovaní si myslí, že největší pravděpodobnost vzniku má rozsáhlý požár. Tato odpověď získala 110 hlasů, což je 77 %. Poté následovala povodeň (91 odpovědí, 64 %), velmi silný vítr (75 odpovědí, 52 %), chemická havárie (60 odpovědí, 42 %), blackout (39 odpovědí, 27 %) a teroristický útok (14 odpovědí, 9 %).

Gráf 15 Vyberte tři mimořádné události, u kterých je největší pravděpodobnost vzniku v Karlovarském kraji.

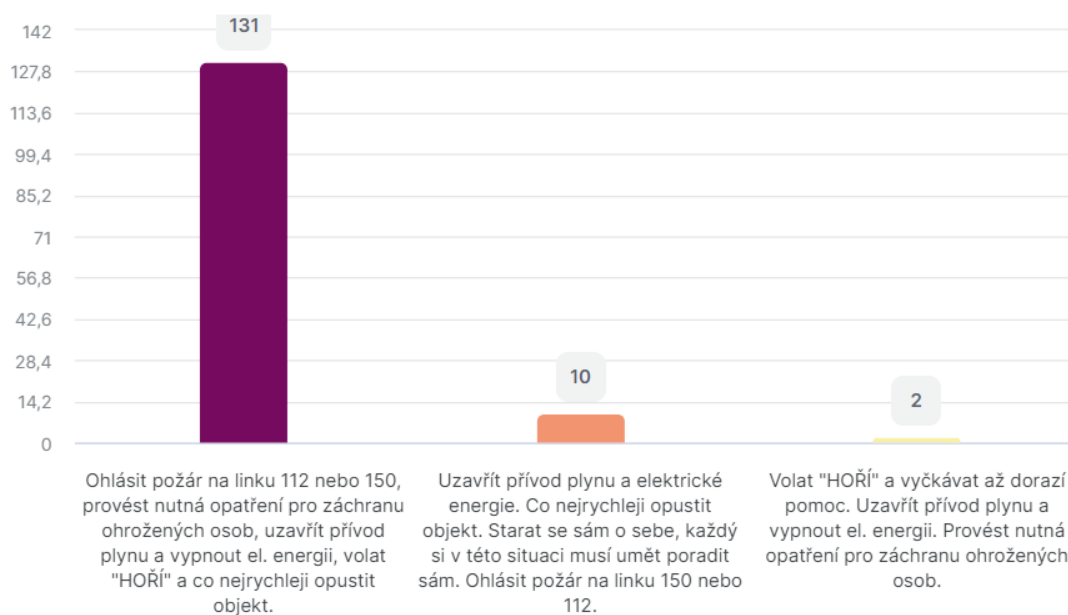
Zdroj: vlastní šetření

Otázka č. 16: Pokud vznikne požár, který nelze vlastními silami uhasit, musíte neprodleně:

Otázka prověřovala, zda dotazovaní vědí, jak se zachovat při vzniku požáru. Na výběr bylo ze tří postupů:

1. Ohlásit požár na linku 112 nebo 150, provést nutná opatření pro záchranu ohrožených osob, uzavřít přívod plynu a vypnout elektrickou energii, volat „HOŘÍ“ a co nejrychleji opustit objekt.
2. Volat „HOŘÍ“ a vyčkávat až dorazí pomoc. Uzavřít přívod plynu a vypnout elektrickou energii. Provést nutná opatření pro záchranu ohrožených osob.
3. Uzavřít přívod plynu a elektrické energie. Co nejrychleji opustit objekt. Starat se sám o sebe, každý si v této situaci musí umět poradit sám. Ohlásit požár na linku 150 nebo 112.

Co se chování při požáru týče, tak nejvíce respondentů vybíralo odpověď č. 1, která byla současně správnou odpovědí. Tuto možnost zvolilo 131 dotazovaných, což je 91,6 %. Zbylé dvě možnosti nebyly správné. Odpověď č. 3 vybralo 10 jedinců, tedy 7 % a odpověď č. 2 pouze 2 lidé, což je 1,4 %.

Graf 16 Pokud vznikne požár, který nelze vlastními silami uhasit, musíte neprodleně:

Zdroj: vlastní šetření

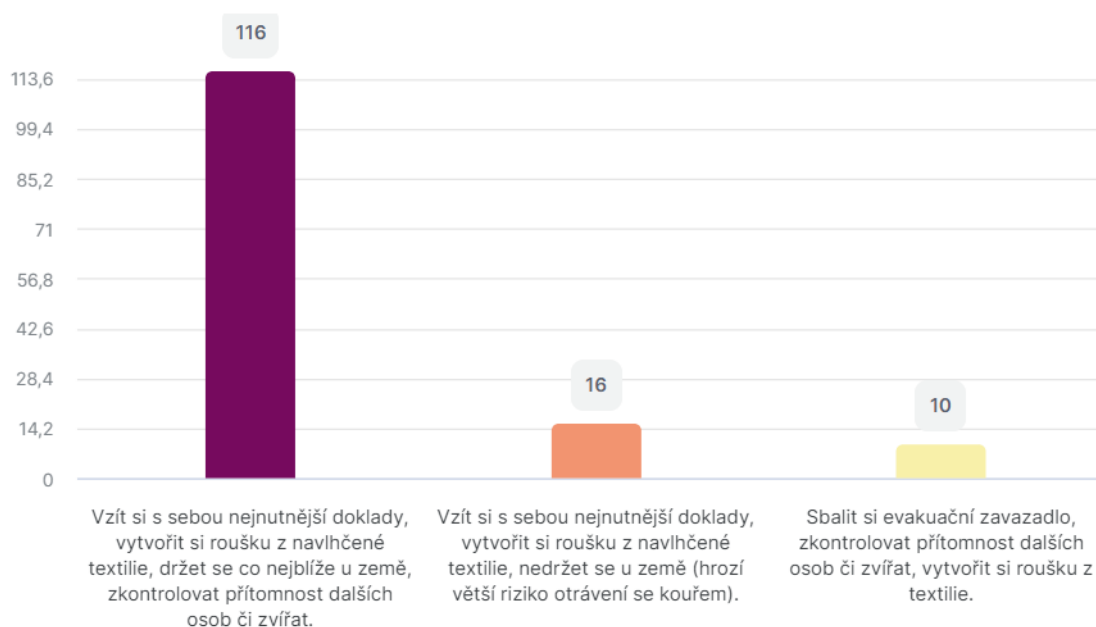
Otázka č. 17: Jak byste postupoval/a při opuštění objektu ve kterém hoří?

Otázka prověřovala, zda respondenti vědí, jak se správně zachovat při opuštění hořícího objektu.

Na výběr bylo ze tří možností.

1. Sbalit si evakuační zavazadlo, zkontrolovat přítomnost dalších osob či zvířat, vytvořit si roušku z textilie
2. Vzít si s sebou nejnnutnější doklady, vytvořit si roušku z navlhčené textilie, nedržet se u země (hrozí větší riziko otrávení kouřem)
3. Vzít si s sebou nejnnutnější doklady, vytvořit si roušku z navlhčené textilie, držet se, co nejbližší u země, zkontrolovat přítomnost dalších osob

Správnou odpovědí byla možnost č. 3. Volila ji převážná většina dotazovaných, celkem 116, tedy 81,7 %. Zbylé dvě odpovědi byly chybné. Odpověď č. 3 označilo 16 dotazovaných, což je 11,3 %. Odpověď č. 1 byla zvolena 7 respondenty, tedy 7 %.

Graf 17 Jak byste postupoval/a při opuštění objektu ve kterém hoří?

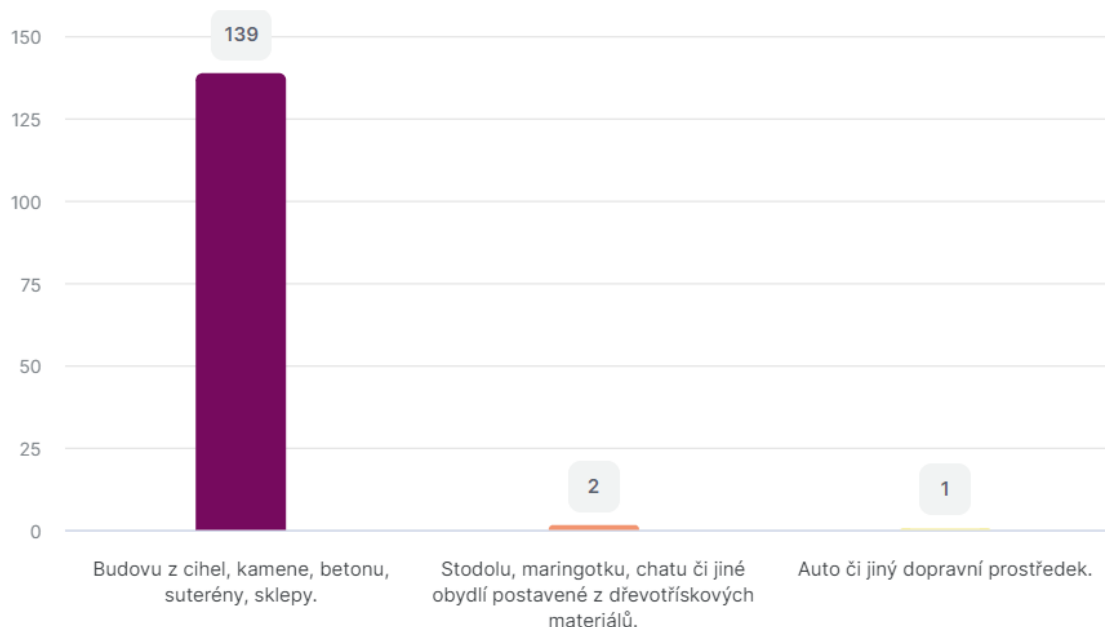
Zdroj: vlastní šetření

Otázka č. 18: Jaký úkryt byste zvolil/a při vzniku tornáda či orkánu v obydlené oblasti:

Otázka zjišťovala, zda respondenti vědí, jak se správně zachovat, pokud udeří silný vítr. Na výběr měli ze tří možností:

1. Auto či jiný dopravní prostředek
2. Budovu z cihel, kamene, betonu, suterény, sklepy
3. Stodolu, maringotku, chatu či jiné obydlí postavené z dřevotřískových materiálů

Správnou odpovědí byla možnost č. 3 a vybralo ji 139 respondentů, což je 97,9 %. Zbylé dvě odpovědi nebyly správné. Obydlí postavená z dřevotřískových materiálů zvolili 2 dotazovaní, tedy 1,4 % a auto získalo pouze 1 hlas a to je 0,7 %.

Graf 18 Jaký úkryt byste zvolil/a při vzniku tornáda či orkánu v obydlené oblasti?

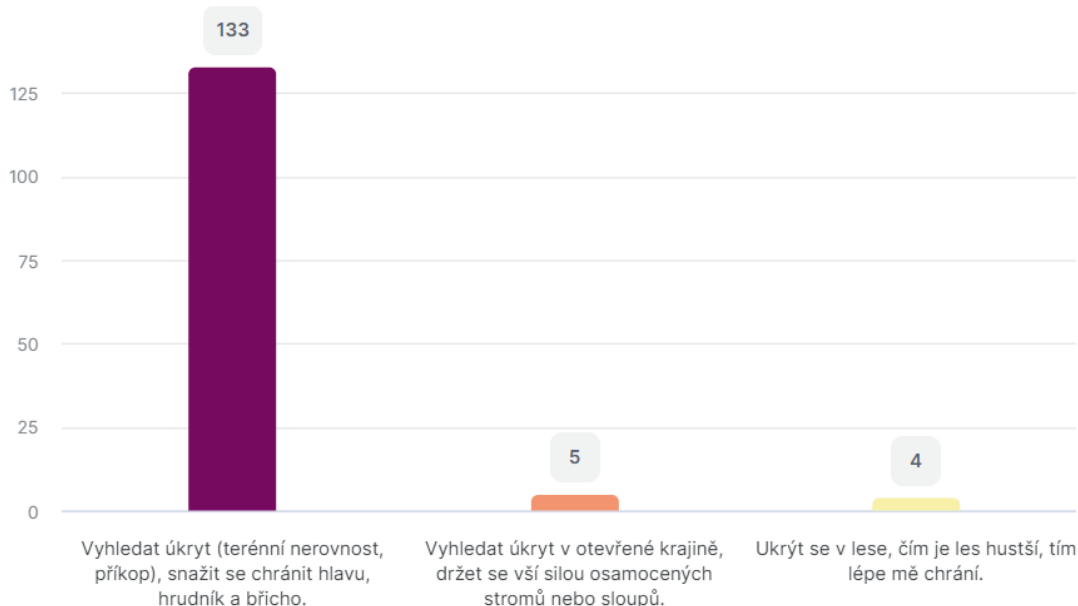
Zdroj: vlastní šetření

Otázka č. 19: V případě, že Vás zastihne orkán či tornádo na volném terénu, je důležité:

Zde se respondenti měli zamýšlet nad tím, jaký postup je nejvhodnější v případě, že člověka zastihne silný vítr na volném prostranství. Opět byly na výběr tři odpovědi:

1. Vyhledat úkryt (terénní nerovnost, příkop), snažit se chránit hlavu, hrudník a břicho
2. Ukryt se v lese, čím je les hustší, tím lépe mě chrání
3. Vyhledat úkryt v otevřené krajině, držet se vši silou osamocených stromů nebo sloupů

V tomto případě byla správně odpověď č.1. Zvolilo ji 133 dotazovaných, což je 93,7 %. Nesprávnou odpověď č. 3 vybralo 5 lidí, tedy 3,5 %. Odpověď č. 2 nasbírala 4 hlasy, v procentech 2,8 %.

Graf 19 V případě, že Vás zastihne orkán či tornádo na volném terénu, je důležité:

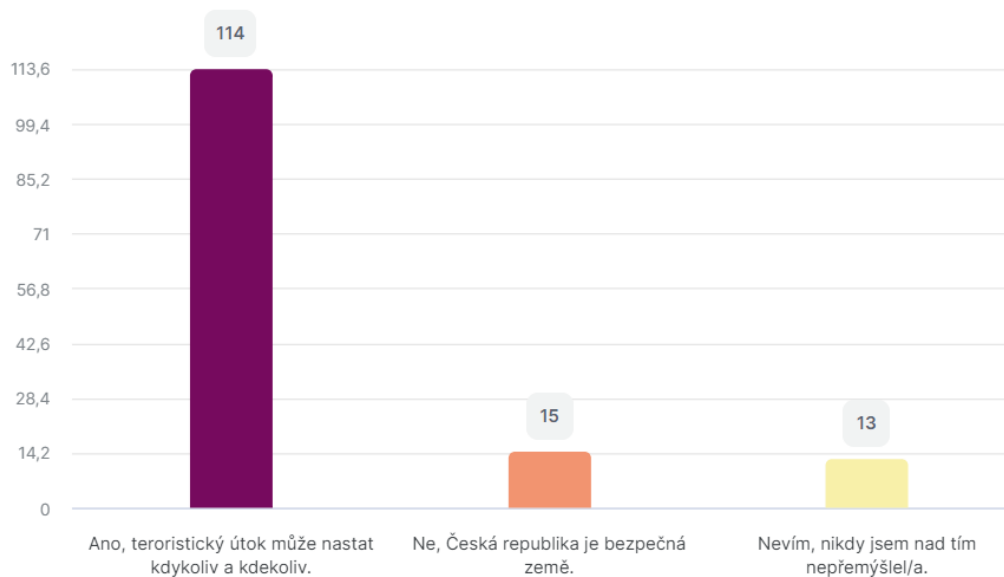
Zdroj: vlastní šetření

Otázka č. 20: Myslíte si, že pro Českou republiku existuje hrozba teroristického útoku?

Otázka č. 20 prověřovala, jestli mají dotazovaní pocit, že by České republice mohl hrozit teroristický útok. Rozhodovat se mohli mezi třemi možnostmi:

1. Ne, Česká republika je bezpečná země
2. Ano, teroristický útok může nastat kdykoliv a kdekoliv
3. Nevím, nikdy jsem nad tím nepřemýšlela

Převážná většina respondentů si myslí, že teroristický útok může nastat kdykoliv. Pro tuto odpověď hlasovala více jak polovina občanů, konkrétně to bylo 114, tedy 80,3 %. 15 dotazovaných, což je 10,6 % si myslí, že Česká republika je bezpečná země a nic tu nehrozí. Zbýlých 13 (9,2 %) dotazovaných nad tím nikdy nepřemýšlelo.

Graf 20 Myslíte si, že pro Českou republiku existuje hrozba teroristického útoku?

Zdroj: vlastní šetření

Otázka č. 21: V případě, že by nastal teroristický útok, konkrétně výbuch na volném prostranství, víte, jak se zachovat?

Otázka 21 zjišťovala povědomí dotazovaných o tom, jak by se správně měl člověk zachovat v případě výbuchu na volném prostranství. Vybírali ze tří návrhů:

1. Vyhledat místo, kde výbuch vznikl, pořídít fotky a videa. Ukrýt se na bezpečné místo
2. Zalehnout a čekat, zakrýt si hlavu a nezvedat ji, nic nefotit a nenatáčet, chránit děti a blízké zalehnutím
3. Zalehnout a čekat, občas se posadit a kontrolovat, co se děje, fotit a natáčet, pokud mě něco zaujme

V této otázce byla druhá varianta správně. Vybralo ji 133 dotazovaných, což je 93,7 %. Možnost č. 1 (6 odpovědí, 4,2 %) a možnost č. 3 (3 odpovědí, 2,1 %) nebyly správně.

Graf 21 V případě, že by nastal teroristický útok, konkrétně výbuch na volném prostranství, víte, jak se zachovat?

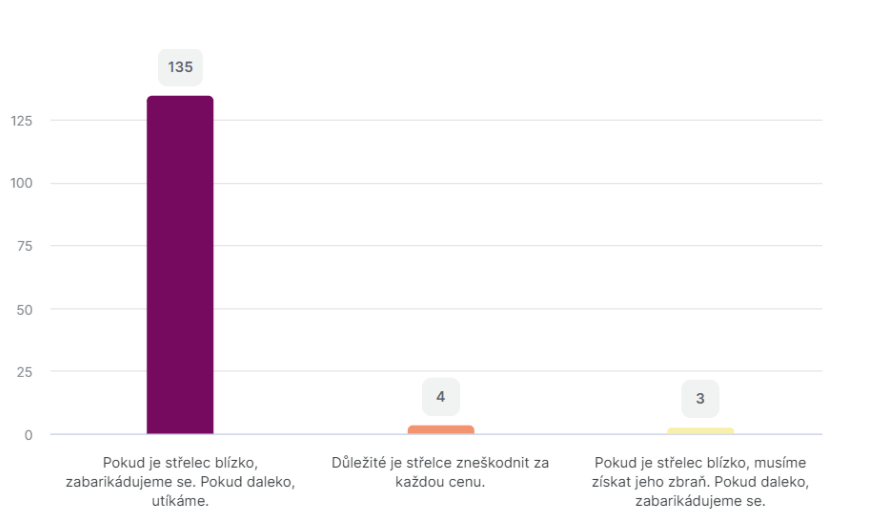
Zdroj: vlastní šetření

Otázka č. 22: Jaké chování je nejvhodnější, pokud dojde ke střelbě uvnitř budovy?

Úkolem této otázky bylo zjistit, jak by se dotazovaní zachovali v případě, že by se někde objevil ozbrojený člověk a začal střílet. Na výběr byly tyto varianty:

1. Důležité je střelce zneškodnit za každou cenu.
2. Pokud je střelec blízko, zabarikádujeme se. Pokud daleko, utíkáme.
3. Pokud je střelec blízko, musíme získat jeho zbraň. Pokud daleko, zabarikádujeme se.

95,1 %, což je 135 dotazovaných vybralo variantu č 2, která byla současně správnou možností. Zneškodnit střelce, tedy možnost č. 1 vybrali 4 respondenti, tedy 2,8 %. Třetí možnost by vybrali 3 dotazovaní, což je 2,1 %.

Graf 22 Jaké chování je nejvhodnější, pokud dojde ke střelbě uvnitř budovy?

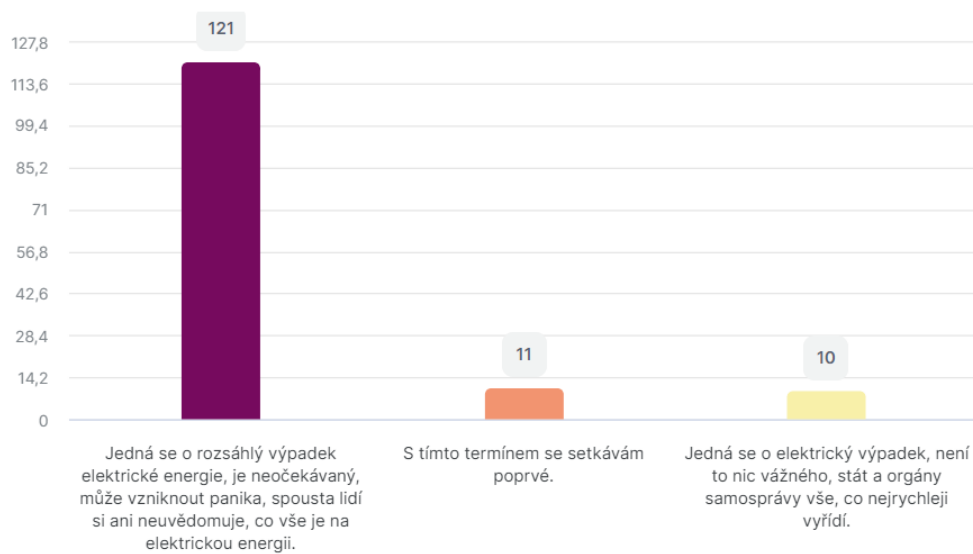
Zdroj: vlastní šetření

Otázka č. 23: Víte, co znamená pojem blackout?

Tato otázka zjišťovala, jestli dotazovaní vědí, co pojem blackout znamená a zda tuto událost považují za nebezpečnou či nikoliv. Na výběr byly tři možnosti:

1. Jedná se o rozsáhlý výpadek elektrické energie, je neočekávaný, může vzniknout panika, spousta lidí si ani neuvědomuje, co všechno je na elektrickou energii.
2. Jedná se o elektrický výpadek, není to nic vážného, stát a orgány samosprávy vše co nejrychleji vyřídí.
3. S tímto termínem se setkávám poprvé.

V této otázce byla nejvíce vybírána odpověď č. 1, tedy to, že blackout je elektrický výpadek a pokud a nastane, hrozí velké nebezpečí paniky mezi lidmi. Celkem se s touto odpovědí ztotožnilo 121 dotazovaných, což je 85,2 %. Druhou možnost volilo 11 dotazovaných, tedy 7,7 %. Tito lidé vědí, co je blackout, ale nepovažují ho za závažnou událost. 10 respondentů tento termín slyšelo úplně poprvé, v procentech je to 7 %.

Graf 23 Víte, co znamená pojem blackout?

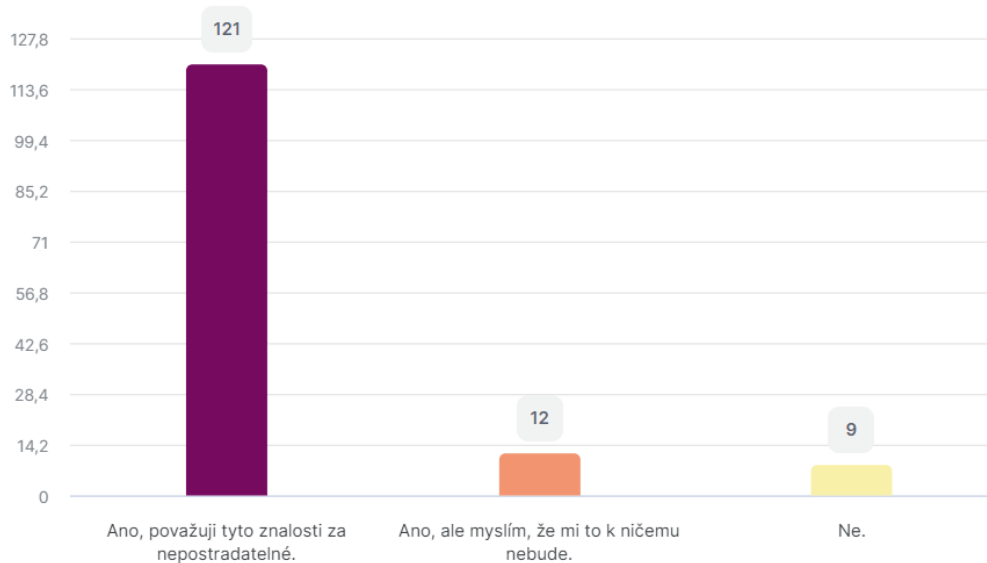
Zdroj: vlastní šetření

Otázka č. 24: Dovídali byste se rádi aktuální informace o postupech chování při konkrétních mimořádných událostech?

Cíle této otázky bylo zjistit, zda by byl mezi dotazovanými zájem o získávání aktuálních informací týkajících se problematiky chování při mimořádných událostech. V nabídce byly tři možnosti:

1. Ano, považuji tyto znalosti za nepostradatelné
2. Ano, ale myslím, že mi to k ničemu nebude
3. Ne

Informace o této problematice by chtělo dostávat 85,2 %, což je 121 dotazovaných. Navíc tyto informace považují za důležité. Zájem by byl i u 12 dotazovaných, což je 8,5 % s tím rozdílem, že tyto informace považují spíše za zbytečné. 6,3 % tedy 9 dotazovaných nemá vůbec zájem o získávání nových informací.

Graf 24 Dovíдали byste se rádi aktuální informace o postupech chování při konkrétních mimořádných událostech?

Zdroj: vlastní šetření

2.4 Diskuze a komparace dat

Následující text se bude věnovat tomu, zda a jakým způsobem byl naplněn hlavní cíl práce společně s dílčími cíli. Jako první se zaměříme na hlavní cíl.

Hlavní výzkumný cíl: Zanalyzovat a na základě počtu správných odpovědí vyhodnotit rozsah znalostí dospělých jedinců žijících v Karlovarském kraji týkající se problematiky chování při mimořádných událostech.

Jak jsou na tom obyvatelé karlovarského kraje se znalostmi týkajícími se chování při mimořádných událostech zjišťovalo celkem 7 otázek. První otázka se nezaměřovala na konkrétní mimořádnou událost, ale měla obecný charakter. Jednalo se o otázku č. 11, která zjišťovala, co by lidé dělali, kdyby uslyšeli signál „Všeobecná výstraha“. Zbývající otázky byly zaměřeny na vybrané mimořádné události jako je požár, silný vítr, střelba a výbuch a zjišťovali, jak by lidé v těchto situacích reagovali. Jednalo se o otázky č. 16, č. 17, č. 18, č. 19, č. 21 a č. 22. Tabulka níže obsahuje zmíněné otázky, správné odpovědi a počet respondentů, kteří správnou odpověď vybrali.

Tabulka 1 Otázky a odpovědi vztahující se k hlavnímu cíli práce

Otázka	Odpověď	Četnost výskytu
<p>č. 11: Jakmile zazní signál „Všeobecná výstraha“ je naší povinností:</p>	<p>Ukryt se v nejbližší budově. Zavřít dveře a okna (podle možností je utěsnit). Vypnout klimatizaci a větrání. Poslouchat rádio nebo televizi a jednat podle uvedených pokynů.</p>	<p>69 % (98 odpovědí ze 142)</p>
<p>č. 16: Pokud vznikne požár, který nelze vlastními silami uhasit, musíte neprodleně:</p>	<p>Ohlásit požár na linku 112 nebo 150, provést nutná opatření pro záchranu ohrožených osob, uzavřít přívod plynu a vypnout el. energii, volat „HOŘÍ“ a co nejrychleji opustit objekt.</p>	<p>91,6 % (131 odpovědí ze 142)</p>
<p>č. 17: Jak byste postupoval/a při opouštění objektu ve kterém hoří?</p>	<p>Vzít si s sebou nejnnutnější doklady, vytvořit si roušku z navlhčené textilie, držet se, co nejbližší u země, zkontrolovat přítomnost dalších osob či zvířat.</p>	<p>81,7 % (116 odpovědí ze 142)</p>
<p>č. 18: Jaký úkryt byste zvolil/a při vzniku tornáda či orkánu v obydlené oblasti:</p>	<p>Budovu z cihel, kamene, betonu, suterény či sklepy.</p>	<p>97,9 % (139 odpovědí ze 142)</p>
<p>č. 19: V případě, že Vás zastihne orkán či tornádo na volném terénu je důležité:</p>	<p>Vyhledat úkryt (terénní nerovnost, příkop), snažit se chránit hlavu, hrudník a břicho.</p>	<p>93,7 % (133 odpovědí ze 142)</p>
<p>č. 21: V případě, že by nastal teroristický útok, konkrétně výbuch na volném prostranství, víte, jak se zachovat?</p>	<p>Zalehnout a čekat, chránit si hlavu a nezvedat ji, nic nefotit a nenatáčet, chránit děti a blízké zalehnutím.</p>	<p>93,7 % (133 odpovědí ze 142)</p>
<p>č. 22: Jaké chování je nejvhodnější, pokud dojde ke střelbě uvnitř budovy?</p>	<p>Pokud je střelec blízko, zabarikádujeme se. Pokud daleko, utíkáme.</p>	<p>95,1 % (135 odpovědí ze 142)</p>
<p>Průměr ze správných % odpovědí</p>		<p>88% průměr správné odpovědi</p>

Zdroj: vlastní šetření

Celkově vyšly výsledky velmi dobře. Téměř ve všech případech odpovídalo přes 90 % dotazovaných správně, což mě velmi potěšilo. Pouze u dvou otázek nebyla hranice 90 % pokořena. V následujícím textu se podíváme, jak si jednotlivé otázky zjišťující znalosti o chování při vzniku mimořádné události vedly. Jako první se podíváme na otázku č. 11. Tato otázka měla nejhorší výsledek ze všech. Při zaznění signálu „Všeobecná výstraha“ by se správně zachovalo pouze 69 % (98 odpovědí) dotazovaných. Tito lidé by se ukryli v nejbližší zděné budově, utěsnili by okna a čekali na další pokyny. Objevila se, ale i skupina lidí, konkrétně 20,4 % (29 odpovědí), kteří by se sice ukryli v nejbližší budově, ale ihned by volali na tísňové linky, aby se dověděli, co se děje. Zbylý počet dotazovaných tedy 10,6 % (15 odpovědí) by se snažil dostat domů. Překvapivým výsledkem je, že skoro čtvrtina dotazovaných by se chovala nevhodně při zaznění signálu „Všeobecná výstraha“. Buď by ohrožovali své vlastní zdraví a život tím, že by se nutně potřebovali dostat domů nebo by se chovali neohleduplně tím, že by volali na tísňové linky jen za účelem získání informací ohledně vzniklé situace. Na tento výsledek je určitě třeba reagovat a zvyšovat povědomí o správném a zodpovědném postupu při zaznění sirény „Všeobecná výstraha“. Otázka č. 16, dopadla skvěle. Zjišťovala, jak by se respondenti zachovali při vzniku požáru, který už nedokáží vlastními silami uhasit. Správnou odpověď vybralo 131 dotazovaných, což je 91,6 %. Trochu znepokojující je, že se objevily odpovědi, kde by respondenti urychleně opustili hořící objekt a už by je nezajímalo, jestli je v budově někdo další. To naznačuje, že někteří lidé nepočítají s tím, že by v krizových situacích měli pomáhat i druhým lidem. Celkem se těchto odpovědí objevilo 10, což je 7 %. Ve dvou případech (1,4 %) byla volena možnost, že by lidé pasivně čekali až dorazí pomoc. Otázka č. 17 zjišťovala, jak by lidé postupovali při opuštění objektu, který hoří. Výsledek byl uspokojivý, správně odpovědělo 116 dotazovaných, 81,7 %. Volili by postup, který je ukázkový a co nejméně by ohrozili své zdraví. Opět se objevila skupina lidí, kteří by reagovali nevhodně ba přímo rizikově. 11,3 % (16 odpovědí) dotazovaných si myslelo, že se nemají držet v hořící budově při zemi, aby se neotrávili kouřem, což je přesně naopak a tito lidé by vážně mohli ohrozit své zdraví. Zbylý počet 7 % (10 odpovědí) respondentů by si v hořící budově začali balit evakuační zavazadlo, což také není správně. Na balení evakuačního zavazadla není při požáru čas. Otázka č. 18 měla téměř 100% úspěšnost, správnou odpověď vybralo 97,9 % (139 odpovědí), což je úžasný výsledek. Zjišťovala, kde by se lidé schovali v případě, že by je zastihl orkán či tornádo v obydlené oblasti. Ukázalo se, že občané vědí, kde hledat bezpečné místo v případě, že udeří orkán či tornádo. Pouze dva lidé by se schovali na nevhodných místech jako je například chata, stodola či auto. Otázka č. 19 se také zaměřovala na hledání si úkrytu při silném větru ovšem s tím rozdílem, že by člověka tato událost zastihla

ve volném terénu. Opět se ukázalo, že občané vědí, jak se zachovat. Správnou možnost vybrali v 93,7 % (133 odpovědí) případech. Vyhledali by terénní nerovnost a chránili by důležité části těla. Někteří dotazovaní by se snažili držet stromů případně sloupů, konkrétně 3,5 % (5 odpovědí). Zbylí občané, tedy 2,8 % (4 odpovědi) by chtěli vyhledat úkryt nejlépe v hustém lese. Ani jedna z těchto odpovědí není správná a už vůbec ne bezpečná. Prostřednictvím posledních dvou otázek jsem se zajímala o to, zda mají obyvatelé Karlovarského kraje představu o tom, jak se zachovat v případě výbuchu či střelby v budově. Výsledky dopadly skvěle. Otázka č. 21 zjišťovala, co by dotazovaní dělali v případě, že by se stali oběťmi teroristického útoku, konkrétně výbuchu na volném prostranství. Drtivá většina zvolila správnou strategii chování. Zalehla by na zem, kryla si hlavu, chránila své blízké a nerozhlížela se po okolí. Těchto lidí bylo celkem 93,7 % (133 odpovědí). Bohužel se objevily i odpovědi, kde by někteří dotazovaní riskovali své zdraví a život a snažili se pořídit nějaké záběry na mobilní telefon. Celkem se jednalo o 9 lidí, což je 6,3 %. Poslední otázka, která zjišťovala povědomí obyvatel o bezpečném chování byla otázka č. 22. Opět se ukázalo, že téměř všichni dotazovaní vědí, jak se zachovat v situaci, kdy se objeví střelec uvnitř budovy. Odpověď vědělo 95,1 % (135 dotazovaných). Nevhodně by se zachovalo pouze 7 dotazovaných, tedy 4,9 %. Snažili by se nějakým způsobem střelce zneškodnit či mu vzít zbraň, což je velmi riskantní. Závěrem lze říci, že výsledky dopadly velmi dobře. Pro lepší představu jsem si dovolila vytvořit hodnotící škálu jako ve škole:

100 % - 85 % - výborné znalosti

84 % - 70 % - velmi dobré znalosti

69 %- 50 % - dobré znalosti

49 % - 35 % - dostatečné znalosti

34 % a méně – nedostatečné znalosti

Průměr správně zodpovězených otázek, které se týkaly hlavního cíle tématu se rovnal 88 %. Lze tedy říci, že občané Karlovarského kraje mají výborné znalosti v oblasti mimořádných událostí. Ví, jak se správně zachovat v rizikových situacích, dokáže racionálně uvažovat a chovat se zodpovědně a ohleduplně ke svému okolí. Našlo se pár jedinců, u kterých se na základě jejich odpovědí projevila tendence k riskantnímu či bezohlednému chování. Je potřeba neustále občany informovat o správnosti a důležitosti vhodného chování při rizikových situacích. Nikdo z nás nemůže vědět, kdy se mu taková situace přihodí, a právě znalost zásad

účinného chování může někomu zachránit i život. Nyní bude následovat část, kde se podíváme na stanovené dílčí cíle a to, jak se dařilo je naplnit.

Dílčí cíl 1: Zjistit, zda obyvatelé Karlovarského kraje vědí, co to je mimořádná událost.

Termín mimořádná událost je stěžejním pro tuto práci, a proto bylo žádoucí se zaměřit na to, zda obyvatelé Karlovarského kraje správně chápou, co tento termín znamená. Když se řekne mimořádná událost, tak se stává, že si dost lidí si může, že je to jakákoliv situace, třeba i pozitivní, která má v životě člověka nějaký význam. Výzkum toto ale nepotvrdil. Valná většina dotazovaných odpovídala správně. Bylo jich 85,9 %, což je 122 respondentů. Tito lidé vědí, že mimořádná událost je způsobena jak člověkem, tak přírodou a ohrožuje zdraví, životy, majetek a životy. Zbylý počet dotazovaných neodpověděl správně, 7 % (10 odpovědí) respondentů si myslelo, že jde, jak o negativní, tak pozitivní událost a stejný počet usuzoval, že mimořádnou událost způsobují pouze přírodní živly.

Dílčí cíl 2: Zjistit, zda obyvatelé Karlovarského kraje dokáží rozeznat signál „Všeobecná výstraha“ a zda vědí, jak se zachovat v případě, že ho uslyší.

V dotazníku toto zjišťovaly dvě otázky. V otázce č. 10 měli respondenti za úkol, který obrázek graficky vystihuje signál „Všeobecná výstraha“. Tato otázka dopadla jako jedna z mála špatně. Obyvatelé Karlovarského kraje nejčastěji volili obrázek s popiskem nepřerušovaný tón trvající 140 sekund. Tato odpověď nebyla správně, protože se jedná o zkoušku sirén. Nicméně získala 45,8 % (65 odpovědí). Správnou odpověď tedy že se jedná o kolísavý tón po dobu 140 s označilo 31,7 % (45 odpovědí). Zbýlých 22,5 % (32 odpovědí) si myslelo, že jde o přerušovaný signál. Tento signál je pouze signálem pro jednotky požární ochrany. Na základě odpovědí můžeme usuzovat, že obyvatelé Karlovarského kraje nemají příliš dobré povědomí o tom, jak zní jednotlivé sirény. Mezi výsledky nejsou výrazné rozdíly. Je možné, že pro některé lidi je obtížnější signál zařadit podle grafického označení, a tak jenom tipovali. Každopádně tento výsledek je ukazatelem, že v tomto směru dotazování tápou a je nutné jim tuto problematiku vyjasnit. Dále mě zajímalo, jestli lidé vědí, jak se zachovat při zaznění signálu „Všeobecná výstraha“. Tato otázka se svým způsobem vztahuje i k hlavnímu cíli, tedy k chování při vzniku mimořádné události. Signál „Všeobecná výstraha“ totiž značí, že nějaká událost přijde nebo již nastala. Na výsledek se ale podíváme ještě jednou. Jednalo se tedy o

otázku č. 11, která zjišťovala, co by dotazovaní udělali po zaznění signálu. Téměř dvě třetiny dotazovaných odpověděly správně. Jednalo se o 69 % dotazovaných (98 odpovědí). Dále se objevilo 20,4 % (29 odpovědí) dotazovaných, kteří by se kromě rychlého ukrytí v nejbližší budově snažili také co nejrychleji dovolat na všechny tísňové linky a 10,6 % (15 odpovědí) dotazovaných by se urychleně snažilo dostat domů. Tento výsledek ukázal, že by dost lidí zachovalo správně. Pořád je tu ale část lidí, kteří by nejednali zcela zodpovědně. Závěrem lze tedy říci, že úroveň těchto znalostí u obyvatel Karlovarského kraje je na uspokojivé úrovni, ale je zde také prostor k tomu, aby se povědomí u některých obyvatel v tomto směru rozvíjelo.

Dílčí cíl 3: Zjistit, zda obyvatelé karlovarského kraje vědí, co je evakuace, jaký by měl být obsah evakuačního zavazadla a zda je možné evakuaci odmítnout.

Na tuhle problematiku se zaměřovaly tři otázky. Otázka č. 12 se ptala respondentů, co je to evakuace. Krásných 88,7 % obyvatel (126 odpovědí) vědělo, že evakuace zahrnuje organizační a technická opatření, která zajišťují přemístění osob, zvířat a věcí do bezpečí. Současně je zajištěno nouzové přežití. Ostatní dvě možnosti získali stejný počet odpovědí, tedy 8, což bylo 5,6 % pro každou možnost. Někteří se mylně domnívají, že jsou to opatření pro zajištění bezpečí jako je třeba ohlášení mimořádné události nebo zákaz vstupu na nebezpečné místo a další skupina vybrala možnost, že obyvatelé jsou sice odvedeni z nebezpečné oblasti, ale potom se o sebe musí starat sami. Dále dotazovaní přemýšleli o tom, zda je evakuace povinná, věnovala se tomu otázka č. 13. Tato otázka nedopadla dobře. 78,2 % dotazovaných (111 odpovědí) vybralo odpověď, která nebyla správná. Myslí si, že by každá osoba měla uposlechnout nařízenou evakuaci, ale že pokud se tak nestane, není trestně postihnutelná. To ale není pravda, protože zákon určuje, že pokud někdo evakuaci odmítne, musí prokázat svou totožnost a následně je povolán k přestupkovému řízení, kde mu hrozí pokuta. A tohle vědělo pouze 12,7 % respondentů (18 odpovědí). Také se ještě objevilo 9,2 % (13 odpovědí), že evakuace není vůbec povinná a je na každém, jak se k situaci postaví. Poslední otázkou, která se zaměřovala na úkon spojený s evakuací bylo zabalení si evakuačního zavazadla. Respondenti mohli vybírat v otázce č. 14 z mnoha možností. Pokud bych měla vycházet z toho, co všechno se doporučuje do evakuačního zavazadla, tak kompletní výběr se objevil pouze u 7 % dotazovaných (10 odpovědí). Potěšující je ale, že velká většina lidí by volila ty nejhlavnější a nejdůležitější věci jako jsou peníze a cennosti – 88,7 % (126 odpovědí), léky – 77,4 % (110 odpovědí), pitná voda – 63 % (90 odpovědí), základní trvanlivé potraviny – 56 % (80 odpovědí) a hygienické potřeby – 54 % (77 odpovědí). Je vidět, že většina obyvatel myslí na to

nejdůležitější, minimálně se objevily nesmyslné odpovědi jako například varná konvice či přenosná televize (tyto položky získaly jen po jednom hlasu). Když shrnu výsledky, tak pojem evakuace chápe správně většina dotazovaných, horší je to už s povědomím o tom, zda je evakuace povinná či nikoliv. Ukázalo se, že velmi malé procento respondentů ví, že se jedná nařízení, které je trestně postihnutelné. Doporučuji proto v tomto směru šířit mezi obyvateli osvětu a upozorňovat je na to, jaká jsou jejich práva a povinnosti při chování za mimořádných událostí. Co se týče evakuačního zavazadla, tak pokud budu trvat na tom, že by každý měl vědět všechny položky, které by mělo evakuační zavazadlo obsahovat, tak otázka dopadla katastrofálně. Zmírním-li požadavky, tak mohu říci, že uspokojivá část obyvatelstva dokáže určit, alespoň nejnütnější věci, opět je lze ale prostor pro zvyšování znalostí v této problematice.

2.5 Diskuze a komparace dat

Nyní srovnám procenta správných odpovědí v jednotlivých věkových skupinách. K přehledu bude sloužit tabulka, kde bude zobrazeno kolik procent respondentů odpovědělo správně na otázku. Nakonec budou výsledky zprůměrovány a ukáží, jak si každá věková skupina vedla.

Tabulka 2 Procentuální porovnání správných odpovědí v jednotlivých věkových kategoriích

Věková skupina:	18- 25 let	26 – 35 let	36 – 45 let	46 – 55 let	56 a více
Číslo otázky:					
6.	83,3 %	88 %	86,9 %	84,6 %	84 %
8.	83,3 %	94 %	86,9 %	100 %	96 %
9.	66,7 %	70 %	91,3 %	96,2 %	100 %
10.	44,4 %	20 %	21,7 %	42,3 %	44 %
11.	55,6 %	68 %	82,6 %	65,4 %	72 %
12.	66,7 %	86 %	95,7 %	96,2 %	96 %
13.	27,8 %	12 %	21,7 %	3,8 %	4 %
14.	7,6 %	6 %	4,3 %	7,6 %	0 %

16.	78,9 %	94 %	100 %	92,3 %	88 %
17.	55,6 %	86 %	87 %	92,3 %	76 %
18.	94,4 %	96 %	100 %	100 %	100 %
19.	94,4 %	94 %	91,3 %	96,2 %	92 %
21.	88,9 %	94 %	87 %	100 %	96 %
22.	94,4 %	90 %	95,7 %	100 %	100 %
23.	78,8 %	80 %	91, %	84,6 %	96 %
Průměrné % správných odpovědí	61,7 %	71,8 %	76,2 %	77,4 %	76,2 %

Zdroj: Vlastní šetření

Legenda k tabulce – Procentuální porovnání správných odpovědí v jednotlivých věkových kategoriích

Číslo otázky:

6. Víte, co znamená pojem mimořádná událost?

8. Základním způsobem ohlášení mimořádné události je volání na tísňové linky. Vyberte, která čísla náleží jednotlivým složkám.

9. Základní složky integrovaného záchranného systému jsou:

10. Který obrázek znázorňuje signál Všeobecná výstraha sloužící k varování obyvatelstva:

11. Jakmile zazní signál Všeobecná výstraha je naší povinností:

12. Víte, co znamená pojem evakuace?

13. Musí obyvatelé uposlechnout nařízené evakuace?

14. Pokud nastane mimořádná událost a případná evakuace, je nutné si urychleně zabalit evakuační zavazadlo. Víte, co by mělo být jeho obsahem?

16. Pokud vznikne požár, který nelze vlastními silami uhasit, musíte neprodleně:

17. Jak byste postupoval/a při opouštění objektu ve kterém hoří?

18. Jaký ukryt byste zvolil/a při vzniku tornáda či orkánu v obydlené oblasti?

19. V případě, že Vás zastihne orkán či tornádo na volném prostranství, je důležité:

21. V případě, že by nastal teroristický útok, konkrétně výbuch na volném prostranství, víte, jak se zachovat?
22. Jaké chování je nejvhodnější, pokud dojde ke střelbě uvnitř budovy?
23. Víte, co znamená pojem blackout?

Tabulka obsahuje jen ty otázky, které měli vědomostní charakter a zjišťovali nějakou znalost. Každá otázka je označena číslem, které jí přísluší i v dotazníku a následně je vyjádřena její úspěšnost v procentech v jednotlivých věkových skupinách. Za nejúspěšnější otázku lze považovat otázku č. 18., která měla ve třech případech 100% úspěšnost a ve dvou přesáhla 90 %. Otázka zjišťovala, jak by se jedinec zachoval při vzniku tornáda v obydlené oblasti. Je zajímavé, že v této otázce chybovali vysokoškolsky vzdělaní jedinci, u kterých informovanost o mimořádných událostech proběhla buď jen v rámci zaměstnání nebo vůbec. Chybovost se u nich neobjevila jen v této otázce, ale špatně odpovídali minimálně v devíti dalších případech. Můžeme tedy předpokládat, že seznamování žáků s touto problematikou v rámci výuky má smysl a položí to alespoň nějaké základy, které u těchto jedinců chyběly. Otázka, která měla nejmenší úspěch byla jednoznačně s číslem 14, která zjišťovala, co všechno by mělo být obsahem evakuačního zavazadla podle platných doporučení. Za správnou odpověď bylo považováno, kdy dotazovaný označil všechny položky, což se povedlo velmi málo respondentům. Nejlépe si vedla věková skupina od 18-25 let a 46-55 let. Obě získaly 7,6 % správných odpovědí. Naopak nejhorší byla věková skupina 56 a více, zde se neobjevila ani jednou správná odpověď. Co by mělo být obsahem evakuačního zavazadla je uvedeno například v metodice *Ochrana obyvatel a krizového řízení* (Ministerstvo vnitra ČR, 2021). Úspěšná nebyla ani otázka č. 13, která se ptala na to, zda by měli obyvatelé uposlechnout nařízené evakuace. U žádné věkové kategorie nebylo zaznamenáno více jak 30 %. Je zajímavé, že nejlépe si vedla věková kategorie od 18-25 let, která byla v jiných odpovědích převážně nejslabší. O tom, co nám hrozí za postih v případě odmítnutí evakuace hovoří zákon č. 239/2000 Sb. O integrovaném záchranném systému. Také otázka č. 11 přinesla překvapení – „Jakmile zazní signál všeobecná výstraha je naší povinností:“. Za úspěšnější můžeme považovat věkové skupiny 36 – 45 let a 56 a více. V těchto skupinách byly správné odpovědi na hodnotami 70 %. Ostatní tři věkové kategorie se dostaly pod úspěšnost 70 %, což patřilo v porovnání s jinými otázkami mezi horší výsledky. Ještě horší výsledek měla otázka s č. 10, kde respondenti měli rozpoznat grafické znázornění signálu všeobecné výstrahy. U věkových skupin 26 – 35 let a 36 – 44 let byla úspěšnost pouze 40 %, přitom tyto skupiny měli v jinak moc hezké výsledky. Dobrou zprávou je, že otázky č. 16 – 23 (kromě otázky č. 20), které se zaměřovaly na konkrétní

mimořádné události a chování při nich měli více méně vysokou úspěšnost. Často se hodnoty pohybovaly od 80 % do 100 %. Pouze otázka č. 17 překvapila. Dotazovaní se zamýšleli nad tím, jak by postupovali při opuštění objektu, ve kterém hoří. V této otázce nebyla moc úspěšná věková kategorie 18 – 25 let, která získala pouze 55,6 % a věková kategorie 56 a více se 76 %. Oproti ostatním skupinám je to podstatně horší výsledek. Věková kategorie 18 – 25 let si nevedla oproti ostatním dobře ani v otázce 16 a v otázce 23. V 16. otázce sklídila jen 78,9 % a ve 23. otázce 78,8 %. Ostatní věkové skupiny měli 80 % a více. Po zprůměrování správných odpovědí se ukázalo, že neúspěšnější věkovou kategorií byla skupina občanů ve věku od 46 – 55 let, jejich průměr byl 77,4 % správných odpovědí. Hned za nimi byly dvě kategorie se stejným počtem průměrných správných odpovědí a to 76, 2 %. Byli to respondenti ve věku 36 – 45 let a 56 a více. Předposlední byla skupina 26 – 34 let, průměr spadl na 71,8 %. Poslední výsledek padl o 10 % níž a skupina nejmladších respondentů získala pouze 61,7 %. Když porovnáme úspěšnost podle věku, tak nejmladším respondentem, který měl 100 % správných odpovědí byla žena ve věkové skupině 26-35 let s vysokoškolským vzděláním. Tato žena byla současně i nejstarším respondentem se 100 % úspěšností. Jen jediný dotazník byl vyplněn zcela správně. Mnoho respondentů pohořelo na otázce týkající se buď postihu za evakuaci nebo nevyplnily všechny věci, doporučované do evakuačního zavazadla. Podíváme se ještě na nejhorší výsledek, který se objevil ve věkové 18 – 25 let. Získal jej muž s vysokoškolským vzděláním s pouhými 33 % správných odpovědí. Objevily se celkem zásadní chyby jako je špatný výběr čísel na tísňové linky, nevhodné reakce při zaznění signálu „Všeobecná výstraha“ a při požáru. Také nedokázal správně zařadit složky IZS ani určit správné grafické vyjádření signálu Všeobecná výstraha. Neúspěšnost mohla být zapříčiněna několika faktory. Buď dotyčný nemá absolutně žádný zájem o tuto problematiku či byly odpovědi voleny nahodile či záměrně špatně.

2.6 Shrnutí a následná doporučení

Výsledky výzkumného šetření o povědomí obyvatelstva o chování při mimořádných událostech dopadly velmi dobře. Hlavní cílem bylo zjistit jaká je úroveň znalostí obyvatelstva o chování při vzniku mimořádné události. V dotazníku se objevily a vybrané konkrétní situace, u kterých by většina obyvatel Karlovarského kraje věděla, jak se má zachovat. Trochu váhali jen u otázky týkající se signálu „Všeobecná výstraha“ a toho, jak na něj reagovat. Úroveň znalostí můžeme tedy hodnotit jako velmi vysokou. Výsledky dílčích cílů nastínily, že existují mezery

v některých vědomostech a znalostech a ty bych si dovolila doplnit formou didaktického výstupu, který by obyvatelům Karlovarského kraje doplnil chybějící znalosti a upevnil ty stávající.

2.7 Navržený didaktický výstup

Tato kapitola se bude věnovat navržené vzdělávací jednotce, která upevní a případně doplní chybějící znalosti. Obsah přednášky se odvíjí od výsledků, které ukázalo dotazníkové šetření. Je navržen tak, aby se účastníci seznámili s tím, kde nejvíce chybovali a samozřejmě také zopakovali to, co již znají. Přednáška bude realizována ve dvou hodinových blocích. Cílovou skupinou jsou dospělí jedince Karlovarského kraje, tedy osoby starší 18 let. Účastníkům bude po celou dobu na interaktivní tabuli promítána prezentace, která obsahuje nejen probíraný obsah, ale také pokyny k jednotlivým úkolům. Úkolem přednášky je kombinovat výklad s interaktivními prvky, které zaujmou posluchače. V tomto duchu se ponese celá dvouhodinová lekce zakončená skupinovou prací. Hned v začátku se seznámíme s pojmem mimořádná událost a využijeme webové aplikace Mentimeter. Společně vytvoříme slovní mrak, který se bude skládat z nápadů uchazečů semináře. Budou vyzváni, aby napsali, dvě mimořádné události, které je napadnou. Tím se plynule přesuneme k výkladu jednotlivých typů mimořádných událostí. Dále navážeme krátkým představením IZS a jeho tísňových linek. Poté bude výklad odlehčen krátkou aktivitou ve dvojích, kdy si uchazeči zahrají na operátora a volajícího a zkusí nasimulovat ukázkové volání. Následně proběhne reflexe několika dobrovolníků. Opět se přesuneme k výkladu, konkrétně varování obyvatelstva. Posluchači budou seznámeni s jednotlivými typy sirén pomocí zvukových ukázek. Poté si jednotlivé sirény zkusí přiřadit ke grafickému znázornění. Nakonec proběhne poslední část výkladu, kde se připomene význam slova evakuace, ukáže se obsah evakuačního zavazadla a vhodné prostředky improvizované ochrany. Po přestávce se účastníci vystřídají na jednotlivých stanovištích, kde uvidí modelové evakuační zavazadlo a pokusí se vytrdit, co do něj nepatří. Druhou aktivitou bude zkoušení improvizované ochrany. Poslední úkolem bude skupinová práce. Každá skupina vytvoří informační letáček s konkrétní mimořádnou událostí a vhodným chováním při jejím vzniku. Své práce skupiny odprezentují ostatním. Smyslem semináře doplnit posluchačům mezery ve vědomostech o této problematice, rozvíjet spolupráci, sdílet nápady a postřehy a diskutovat na dané téma.

2.7.1 Navržený vyučovací blok

Téma:	Mimořádné události a chování při jejich vzniku
Cílová skupina:	Účast možná od 18 le
Celkový počet účastníků:	20
Časová dotace:	2 x 60 minut
Cíle hodiny: <ul style="list-style-type: none">• Kognitivní• Afektivní• Senzomotorické	<p>Cíle kognitivní:</p> <ul style="list-style-type: none">• Definovat pojem mimořádná událost• Rozlišit a vyjmenovat typy mimořádných událostí• Vysvětlit pojem evakuace a evakuační zavazadlo• Popsat obsah evakuačního zavazadla• Popsat jednotlivé kroky vhodného chování při konkrétní mimořádné události• Aplikovat teoretické poznatky na konkrétní příklady v praxi <p>Cíle afektivní:</p> <ul style="list-style-type: none">• Přemýšlet nad odpovědným chováním v krizových situacích• Chránit své zdraví a zdraví ostatních při krizových situacích• Být nápomocný při krizových situacích <p>Cíle senzomotorické:</p> <ul style="list-style-type: none">• Zařadit vhodné předměty do evakuačního zavazadla• Vést příkladný hovor na linky tísňového volání• Být schopen si účinně obléknout prostředky improvizované ochrany <p>Klíčové kompetence: Rozvíjíme kompetence k učení (vyhledávání a třídění informací k tématu), kompetence komunikativní (využití komunikativních dovedností v diskuzi k tématu, zapojení do diskuze k tématu), kompetence sociální a personální (spolupráce ve skupině, respektování pravidel, tolerance názorů a odlišností), kompetence k řešení problémů (způsoby řešení problémů, obhájení svých rozhodnutí), kompetence digitální (ovládání digitálního zařízení, používání vhodného software, orientace v online prostředí)</p>

Časový projekt hodiny, fáze	Činnosti, učební úlohy Zdroje, poznámky formy a metody
Úvod: 0-5 min	<ul style="list-style-type: none"> • Úvod a přivítání • Formální náležitosti • Vyjasnění si cílů semináře • Pochopení cíle • Motivace
<u>Hlavní část (1. hodina):</u> 5 – 15 min 15-30 min 30 – 45 min 45 – 60 min Přestávka 15 min <u>Hlavní část (2. hodina):</u> 0 – 20 min	<ul style="list-style-type: none"> • Vysvětlení hlavního pojmu - mimořádná událost • Aktivizace – slovní mraky – využití prostředí mentimeter – typy mimořádných událostí • Výklad – mimořádné události a jejich rozdělení • Výklad – integrovaný záchranný systém, linky tísňového volání • Práce ve dvojici – volání na tísňovou linku • reflexe • Výklad – varování obyvatelstva, typy sirén • Poslech typů sirén • Přiřazování typů sirén ke grafickým znázorněním • Výklad – chování při zaznění signálu všeobecná výstraha, evakuační zavazadlo a jeho obsah, prostředky improvizované ochrany

<p>20 – 50 min</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Úkoly na stanovištích: obsah evakuačního zavazadla, prostředky improvizované ochrany • Reflexe úkolu • Skupinová práce – zadání v prezentaci • Prezentace jednotlivých skupin <p>Formy výuky:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Frontální • Skupinová • Kooperativní <p>Metody výuky:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Výklad • Dialogická metoda • Metoda diskuze • Práce ve dvojici • Skupinová práce • Aktivizující metoda • Práce s internetem <p>Pomůcky:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Notebooky, mobilní zařízení • Evakuační zavazadlo s obsahem • Prostředky improvizované ochrany • Interaktivní tabule • Prezentace Power point
<p>50 - 60 min</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Zhodnocení semináře • Návrat k cílům • Splnění cílů • Dotazy • Poděkování

Použitá prezentace PowerPoint:

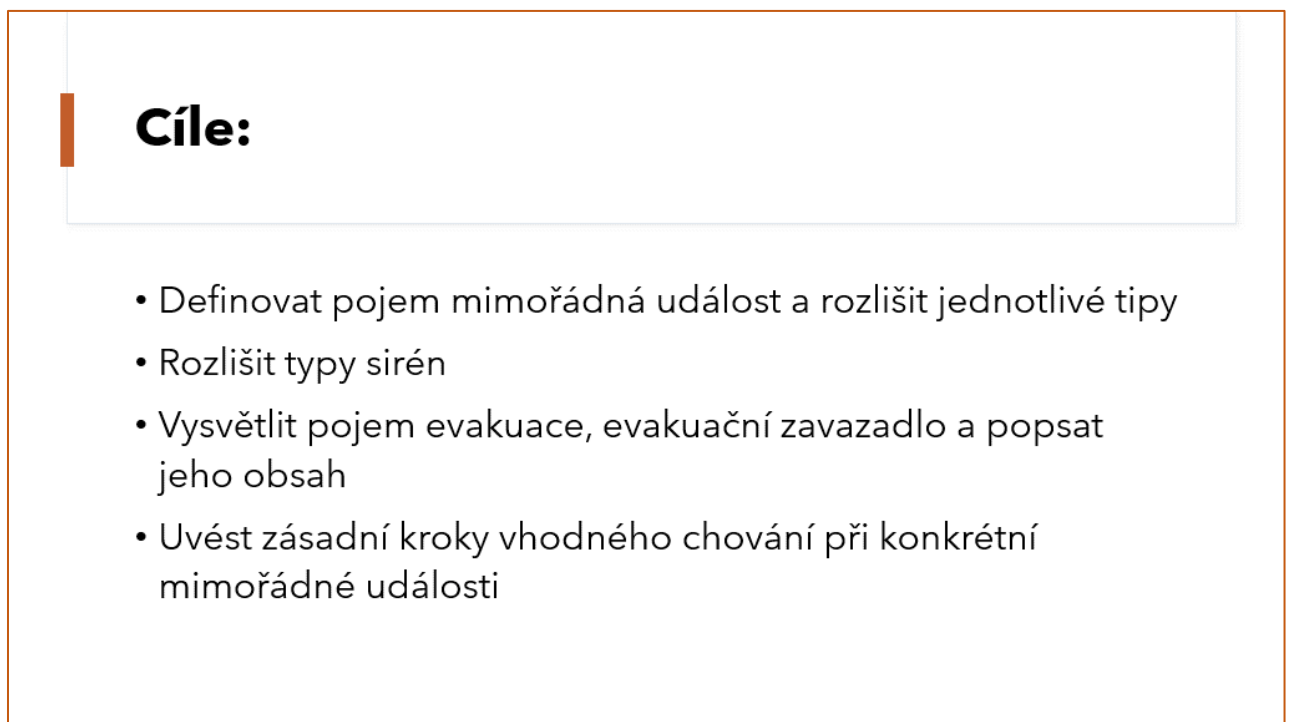
Snímek 1

Obrázek 7 PPT „Mimořádné události“, slide 1.

Zdroj: vlastní PPT „Mimořádné události“

Snímek 2

Obrázek 8 PPT „Mimořádné události“, slide 2.

Zdroj: vlastní PPT „Mimořádné události“

Co to je mimořádná událost:

- Působení sil a jevů, které jsou způsobeny činností člověka nebo přírodními vlivy
- Dochází k ohrožení životů, zdraví, majetku a životního prostředí

Obrázek 9 PPT „Mimořádné události“, slide 3.

Zdroj: vlastní PPT „Mimořádné události“

Jaké známe mimořádné události?

- Uveďte příklady, které Vás napadnou
- Využijme Mentimeter na naše nápady

Obrázek 10 PPT „Mimořádné události“, slide 4.

Zdroj: vlastní PPT „Mimořádné události“

Mimořádné události

- Mimořádné události můžeme rozdělit do dvou skupin:
 - Způsobeny přírodou -
_Tornádo, zemětřesení, tsunami, povodně, sopky, požáry, sesuv půdy
 - Způsobeny člověkem-
Ropná havárie, radiční havárie, chemická havárie, velká dopravní nehoda, teroristický útok, válka

Obrázek 11 PPT „Mimořádné události“, slide 5.

Zdroj: vlastní PPT „Mimořádné události“

Integrovaný záchranný systém

- V případě vzniku mimořádné události zasahuje tzv. **Integrovaný záchranný systém**.

Jeho úkolem je provádět záchranné a likvidační práce.

Patří sem Zdravotnická záchranná služba, Hasičský záchranný sbor ČR, Jednotky požární ochrany, Policie ČR

Každému náleží číslo tísňové linky - voláme na ně v případě, že chceme ohlásit MU nebo potřebujeme pomoci - POKUD K TOMU NEMÁME VÁŽNÝ DŮVOD NEVOLÁME (je důležité, aby linky byly dostupné těm, co to opravdu potřebují)

Hasiči **150**

Záchranná
služba **155**

Policie ČR **158**

Evropské číslo
tísňového
volání **112**

Obrázek 12 PPT „Mimořádné události“, slide 6.

Zdroj: vlastní PPT „Mimořádné události“

Úkol - volání na tísňové linky

- Ve dvojicích si vyzkoušejte role operátora dispečinku a volajícího svědka
- Nezapomínejte na důležité zásady
- Po úkolu bude následovat reflexe aktivity

Obrázek 13 PPT „Mimořádné události“, slide 7.

Zdroj: vlastní PPT „Mimořádné události!“

Ochrana obyvatelstva - varování

- Když dojde ke vzniku mimořádné události jsou občané varováni sirénami.
- V České republice se používají tři signály sirén.
 - **Požární poplach** – tento signál svolává dobrovolné hasiči v obci
 - **Zkouška sirén** - provádí se každou první středu v měsíci. Jedná se o nepřerušovaný tón sirény.
 - **Všeobecná výstraha** - tento signál znamená nebezpečí. Vyjadřuje vznik nebo ohrožení mimořádnou událostí. Po signálu je doplněn tísňovou informací. Lidé musí opustit nebezpečný prostor – evakuace a nebo se ukryt.

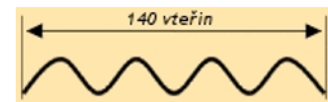
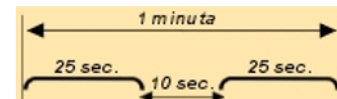
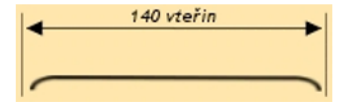
Obrázek 14 PPT „Mimořádné události“, slide 8.

Zdroj: vlastní PPT „Mimořádné události!“

Úkol - varování

Přiřaďte typy sirén k jednotlivým grafickým znázorněním

- Všeobecná výstraha
- Zkouška sirén
- Požární poplach

Obr. 1, 2, 3

Obrázek 15 PPT „Mimořádné události“, slide 9.

Zdroj: vlastní PPT „Mimořádné události“

Jak se zachovat při signálu "Všeobecná výstraha"

- Pokud zazní signál "Všeobecná výstraha" je důležité:
- Nepřibližovat se k místům havárie
- Ukrýt se v nejbližší zděné budově, pokud nejde o povodeň nebo zemětřesení.
- Zavřeme dveře, okna, podle možností utěsníme.
- Posloucháme rádio nebo televizi a jednáme dle vydaných pokynů
- Napanikařit
- Respektovat pokyny složek integrovaného záchranného systému
- Bez vážného důvodu nevoláme na tísňové linky

Obr. 5

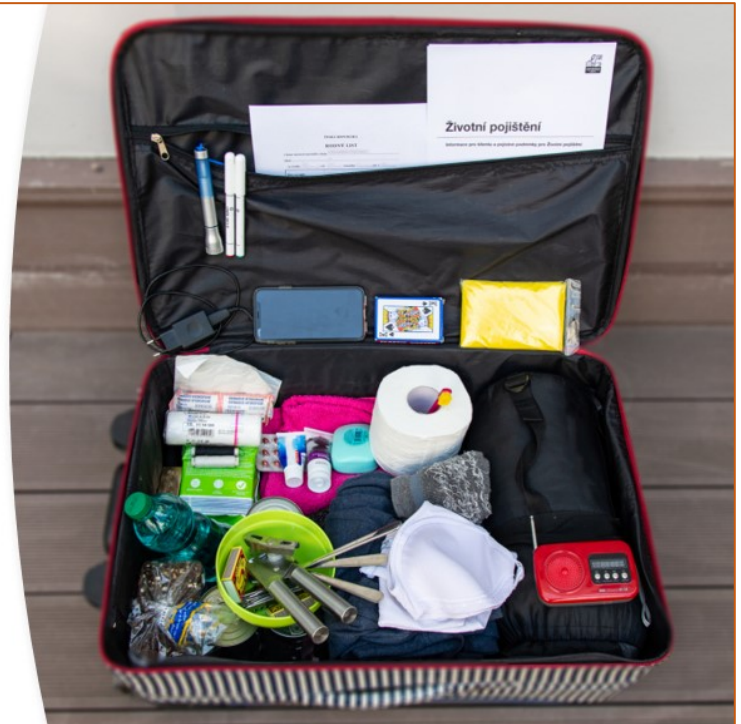
Obrázek 16 PPT „Mimořádné události“, slide 10.

Zdroj: vlastní PPT „Mimořádné události“

Evakuační zavazadlo

- Obsahuje nejdůležitější věci pro přežití v případě evakuace.
- Do evakuačního zavazadla patří:
- Trvanlivé potraviny, pitná voda, základní hygienické potřeby, miska, příbor, doklady, peníze, cennosti, rádio s bateriemi, mobil s nábiječkou, léky, svítilna, náhradní oděv, přikrývka, kapesní nůž, drobné hry, psací potřeby

Obr. 6

Obrázek 17 PPT „Mimořádné události“, slide 11.

Zdroj: vlastní PPT „Mimořádné události“

Prostředky improvizované ochrany

- Prostředky, které chrání dýchací cesty a povrch těla při krátkodobém pobytu v zamořeném prostředí
- Jedná se o prostředky, které by měly být dostupné v každé domácnosti
- Odkaz, kde si přiblížíme o co se jedná: file:///C:/Users/User/Downloads/Improvizovana_ochrana.pdf

Obrázek 18 PPT „Mimořádné události“, slide 12.

Zdroj: vlastní PPT „Mimořádné události“

Úkol: evakuační zavazadlo a prostředky improvizované ochrany

Úkol:

- přesuňte se na stanoviště č. 1 a vyřadte, co do evakuačního zavazadla nepatří
- Přesuňte se na stanoviště č. 2 a zkuste si obléknout prostředky improvizované ochrany

Obrázek 19 PPT „Mimořádné události“, slide 13.

Zdroj: vlastní PPT „Mimořádné události“

Skupinový úkol

- Úkol se bude zaměřovat na hlavní téma hodiny a to chování při konkrétní mimořádné události
- Skupina 4 - 5 členů si vybere libovolnou mimořádnou událost, která může nastat
- Graficky zpracuje informační leták, kde bude uvedeno, jak by měl jedinec vhodně zachovat
- Výsledný produkt odprezentuje před zbývajícími posluchači

Obrázek 20 PPT „Mimořádné události“, slide 14.

Zdroj: vlastní PPT „Mimořádné události“

Zdroje:

- <https://www.bozp.cz/aktuality/mimoradna-udalost/>
- <https://www.zachranny-kruh.cz/krizove-situace/zakladni-informace/>
- www.lipova-lazne.cz/jak-se-chovat-a-co-delat-pri-vzniku-mimoradnych-udalosti/
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Mimořádná_událost
- <https://edu.ceskatelevize.cz/tema/mimoradne-udalosti-a-bezpeci>
- https://cs.wikipedia.org/wiki/Torn%C3%A1do_na_B%C5%99eclavsku_a_Hodon%C3%ADnsku

Obrázek 21 PPT „Mimořádné události“, slide 15.

Zdroj: vlastní PPT „Mimořádné události“

Zdroje obrázků:

- Obr.1 - https://www.freepik.com/premium-vector/flat-disaster-damage-vector-icons_3179608.htm#page=3&query=disaster&position=47&from_view=search&track=sph
- Obr. 2, 3, 4 - <https://www.hzscr.cz/clanek/sireny.aspx>
- Obr. 5 - <https://cz.depositphotos.com/86990584/free-stock-illustration-megaphone-sound-equipment.html>
- Obr.6 - <https://www.staci-malo.cz/detail/co-ma-spravne-obsahovat-evakuacni-zavazadlo>

Obrázek 22 PPT „Mimořádné události“, slide 16.

Zdroj: vlastní PPT „Mimořádné události“

Závěr

Závěrem lze říci, že povědomí obyvatelstva Karlovarského kraje o chování při mimořádných událostech je na dobré úrovni. Úroveň znalostí byla zjišťována pomocí dotazníkové šetření. Průměr správných odpovědí týkající se hlavního cíle, tedy znalostí o chování při mimořádných událostech, byl 88 %. Tento výsledek byl podle hodnotící škály, kterou jsem vytvořila považován za výborný. Lze tedy tvrdit, že úroveň vědomostí obyvatel Karlovarského kraje o chování při mimořádných událostech je na vysoké úrovni. Po srovnání výsledků v jednotlivých věkových skupinách vyšlo, že nejlépe si vedli občané ve věku 46 – 55 let. V této skupině byla celková úspěšnost 77,4 % u všech položených otázek, který dotazník obsahoval. Nejméně úspěšnou věkovou skupinou byli účastníci ve věku 18 – 25 let. Jejich úspěšnost byla pouze 61,7 %. Současně se díky dotazníkovému šetření objevily i mezery, které má obyvatelstvo ve vědomostech v souvislosti s touto problematikou. Některé otázky měly nízkou úspěšnost. Jednalo se především o obsah evakuačního zavazadla, povinnost evakuace či rozpoznání signálu Všeobecná výstraha. Tyto mezery by měl doplnit navržený dvouhodinový seminář, který by se této problematice věnoval. Zároveň by upevňoval i stávající znalosti, které jsou nezbytné pro každého z nás. Nikdy totiž nemůžeme vědět v jaké situaci se ocitneme. Součástí práce je i teoretická část, kde je možné se dočíst o tom, co je to mimořádná událost a jak jsou klasifikovány. Dále se dotýká tématu ochrany obyvatelstva a vše, co pod tuto problematiku spadá. Vysvětluje, co to je integrovaný záchranný systém a vysvětluje úkoly jeho základních složek. Je zde vysvětlen i pojem krizová situace a které stavy mohou v České republice nastat. Všechny vědomosti jsou načerpány z odborných publikací a internetových portálů věnujících se této problematice.

Seznam použitých zdrojů

Knižní zdroje:

ADAMEC, Vilém a Michail ŠENOVSKÝ. 2007. *Právní rámec krizového managementu*. 2. vydání. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství. ISBN 978-80-86634-67-8.

HOLEC, Tomáš. 2021. *Ochrana obyvatel a krizové řízení: praktický průvodce a rádce úředníka*. Praha: Ministerstvo vnitra České republiky. ISBN 978-80-7616-100-9.

LINHART, Petr. 2003. *Ochrana člověka za mimořádných událostí pro střední školy*. Praha: Fortuna. ISBN 80-7168-869-x.

MARTÍNEK, Bohumír. 2003. *Ochrana člověka za mimořádných událostí: příručka pro učitele základních a středních škol*. Vyd. 2., opr. a rozš. Praha: Ministerstvo vnitra - generální ředitelství Hasičského záchranného sboru ČR. ISBN 80-86640-08-6.

MCNAB, Chris a Joanna RABIGER. 2018. *Kurz přežití ve městě*. Přeložil Viktor JUREK. [Praha]: IFP Publishing. ISBN 978-80-87383-72-8.

NICKENS, T. Edward a Richard JOHNSON. 2013. *Průvodce přežití katastrofy: [dovednosti, které budete potřebovat]*. Praha: Svojtka & Co. ISBN 978-80-256-1023-7.

PLUCKOVÁ, Irena, Dušan VIČAR, Tomáš MILÉŘ, Petr SLÁDEK, Ivo SVOBODA, Kateřina ŠMEJKALOVÁ a Jiří ŠIBOR. 2017. *Jak se zachovat, když...: pro 2. stupeň ZŠ a odpovídající ročníky víceletého gymnázia vztahující se k osvojování účelného chování při mimořádných událostech a při ohrožení v každodenních rizikových situacích*. 2. aktualizované vydání. Brno: Nová škola. Duhová řada. ISBN 978-80-7289-887-9.

ŘEHÁK, David, Bohumír MARTÍNEK a Petra LEGIERSKÁ. 2019. *Ochrana obyvatelstva v kontextu aktuálních bezpečnostních hrozeb*. 2. rozšířené vydání. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-220-7.

ŘÍHA, Milan. *Živelní pohromy*. Praha: Armex, 2006. Skripta pro střední a vyšší odborné školy. ISBN 80-86795-32-2.

SADÍLEK, Zdeněk, Barbora PÁLKOVÁ a Štěpán KALAMÁR. 2019. *Krizové řízení a Integrovaný záchranný systém*. Praha: Vysoká škola finanční a správní. Educopress. ISBN 978-80-7408-192-7.

SMETANA, Marek, Danuše KRATOCHVÍLOVÁ a Danuše KRATOCHVÍLOVÁ. 2010. *Havarijní plánování: varování, evakuace, poplachové plány, povodňové plány*. Brno: Computer Press. ISBN 978-80-251-2989-0.

ŠÁNDOR, Andor. 2017. *Jak přežít nejen teroristický útok: příručka pro každého*. Praha: Autreo. ISBN 978-80-906845-0-8.

ŠENOVSKÝ, Michail, Vilém ADAMEC a Zdeněk HANUŠKA. 2007. *Integrovaný záchranný systém*. 2. vyd. V Ostravě: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství. Spektrum (Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství). ISBN 978-80-7385-007-4.

VILÁŠEK, Josef a Jan FUS. *Krizové řízení v ČR na počátku 21. století*. 2012. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-2170-8.

VILÁŠEK, Josef, Miloš FIALA a David VONDRÁŠEK. 2014. *Integrovaný záchranný systém ČR na počátku 21. století*. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-2462-477-8.

Internetové zdroje:

BALARINOVÁ, Lucie. *Jak správně volat na tísňovou linku* [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.prvnipomocive.cz/jak-spravne-volat-na-tisnovou-linku/>

Co má správně obsahovat evakuační zavazadlo? [online]. [cit. 2023-03-16]. Dostupné z: <https://www.staci-malo.cz/detail/co-ma-spravne-obsahovat-evakuacni-zavazadlo>

KOPECKÝ, M. *Ochrana obyvatelstva za mimořádných událostí* [online]. [cit. 2023-03-16]. Dostupné z: http://oldwww.upol.cz/fileadmin/user_upload/PdF-katedry/KAZ/FRVS/21_Priloha_8_Studijni_materialy_OOMU_Kopecky.pdf

Prostředky individuální ochrany [online]. [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/hzs-hlavniho-mesta-prahy-menu-ochrana-obyvatelstva-prostredky-individualni-ochrany-prostredky-individualni-ochrany.aspx>

TALICHOVÁ. *OČMU pro střední školy - bezpečnostní systém v ČR* [online]. 2021. [cit. 2023-03-16]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/g/22641/OCMU-PRO-STREDNI-SKOLY--BEZPECNOSTNI-SYSTEM-V-CR.html>

Varování obyvatelstva [online]. 2022 [cit. 2023-03-20]. Dostupné z: <https://www.hzscr.cz/clanek/varovani-obyvatelstva-v-ceske-republice.aspx>

VLK, Tomáš. *Havárie s únikem nebezpečných látek* [online]. 2010 [cit. 2023-04-16]. Dostupné z: <https://www.mudk.cz/cs/mesto/krizove-rizeni-a-bezpecnost/priprava-na-mimoradne-udalosti/havarie-s-unikem-nebezpecnych-latek.html>

Zákony pro lidi [online]. [cit. 2023-04-13]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-239?text=z%C3%A1kon+%C4%8D.+239%2F2000>.

Seznam příloh:

Příloha 1 – Dotazník

Seznam obrázků:

OBRÁZEK 1 – BEUFARTOVA STUPNICE	12
OBRÁZEK 2 ZNÁZORNĚNÍ A ROZDĚLENÍ KRIZOVÝCH STAVŮ.....	21
OBRÁZEK 3 BEZPEČNOSTNÍ SYSTÉM.....	24
OBRÁZEK 4 EVAKUAČNÍ ZAVAZADLO.....	30
OBRÁZEK 5 IMPROVIZOVANÁ OCHRANA.....	31
OBRÁZEK 6 IMPROVIZOVANÁ OCHRANA.....	32
OBRÁZEK 7 PPT „MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI“, SLIDE 1.....	81
OBRÁZEK 8 PPT „MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI“, SLIDE 2.....	81
OBRÁZEK 9 PPT „MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI“, SLIDE 3.....	82
OBRÁZEK 10 PPT „MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI“, SLIDE 4.....	82
OBRÁZEK 11 PPT „MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI“, SLIDE 5.....	83
OBRÁZEK 12 PPT „MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI“, SLIDE 6.....	83
OBRÁZEK 13 PPT „MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI“, SLIDE 7.....	84
OBRÁZEK 14 PPT „MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI“, SLIDE 8.....	84
OBRÁZEK 15 PPT „MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI“, SLIDE 9.....	85
OBRÁZEK 16 PPT „MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI“, SLIDE 10.....	85
OBRÁZEK 17 PPT „MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI“, SLIDE 11.....	86
OBRÁZEK 18 PPT „MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI“, SLIDE 12.....	86
OBRÁZEK 19 PPT „MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI“, SLIDE 13.....	87
OBRÁZEK 20 PPT „MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI“, SLIDE 14.....	87
OBRÁZEK 21 PPT „MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI“, SLIDE 15.....	88
OBRÁZEK 22 PPT „MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI“, SLIDE 16.....	88

Seznam tabulek:

TABULKA 1 OTÁZKY A ODPOVĚDI VZTAHUJÍCÍ SE K HLAVNÍMU CÍLI PRÁCE	68
TABULKA 2 PROCENTUÁLNÍ POROVNÁNÍ SPRÁVNÝCH ODPOVĚDÍ.....	73

Seznam grafů

GRAF 1 UVEĎTE PROSÍM VAŠE POHLAVÍ.....	45
GRAF 2 JAKÝ JE VÁŠ VĚK?.....	46
GRAF 3 V JAKÉM OKRESE KARLOVARSKÉHO KRAJE ŽIJETE?.....	46
GRAF 4 JAKÉ JE VAŠE NEJVYŠŠÍ DOSAŽENÉ VZDĚLÁNÍ?.....	47
GRAF 5 SEZNÁMENÍ S MU V RÁMCI STUDIA ČI ZAMĚSTNÁNÍ.....	48
GRAF 6 VÍTE, CO ZNAMENÁ POJEM MIMOŘÁDNÁ UDÁLOST.....	49
GRAF 7 ZAŽIL/A JSTE NĚKDY MIMOŘÁDNOU UDÁLOST?.....	50
GRAF 8 ZÁKLADNÍM ZPŮSOBEM OHLÁŠENÍ MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI JE VOLÁNÍ NA TÍSŇOVÉ LINKY. VYBERTE, KTERÁ ČÍSLA NÁLEŽÍ JEDNOTLIVÝM SLOŽKÁM.	51
GRAF 9 ZÁCHRANNÉ SLOŽKY INTEGROVANÉHO ZÁCHRANNÉHO SYSTÉMU JSOU:.....	52
GRAF 10 KTERÝ OBRÁZEK ZNÁZORŇUJE SIGNÁL VŠEOBECNÁ VÝSTRAHA SLOUŽÍCÍ K VAROVÁNÍ OBYVATELSTVA?	53
GRAF 11 JAKMILE ZAZNÍ SIGNÁL VŠEOBECNÁ VÝSTRAHA JE NAŠÍ POVINNOSTÍ:.....	54
GRAF 12 VÍTE, CO ZNAMENÁ POJEM EVAKUACE?.....	55
GRAF 13 MUSÍ OBYVATELÉ UPOSLECHNOUT NAŘÍZENÉ EVAKUACE?.....	56
GRAF 14 POKUD NASTANE MIMOŘÁDNÁ UDÁLOST A PŘÍPADNÁ EVAKUACE, JE NUTNÉ URYCHLENĚ SI ZABALIT EVAKUAČNÍ ZAVAZADLO. VÍTE, CO BY MĚLO BÝT JEHO OBSAHEM? VYBERTE SPRÁVNÉ MOŽNOSTI.....	57
GRAF 15 VYBERTE TŘI MIMOŘÁDNÉ UDÁLOSTI, U KTERÝCH JE NEJVĚTŠÍ PRAVDĚPODOBNOST VZNIKU V KARLOVARSKÉM KRAJI.....	58
GRAF 16 POKUD VZNIKNE POŽÁR, KTERÝ NELZE VLASTNÍMI SILAMI UHASIT, MUSÍTE NEPRODLENĚ:.....	59
GRAF 17 JAK BYSTE POSTUPOVAL/A PŘI OPUŠTĚNÍ OBJEKTU VE KTERÉM HOŘÍ?.....	60
GRAF 18 JAKÝ ÚKRYT BYSTE ZVOLIL/A PŘI VZNIKU TORNÁDA ČI ORKÁNU V OBYDLENÉ OBLASTI?.....	61
GRAF 19 V PŘÍPADĚ, ŽE VÁS ZASTIHNE ORKÁN ČI TORNÁDO NA VOLNÉM TERÉNU, JE DŮLEŽITÉ:.....	62
GRAF 20 MYSLÍTE SI, ŽE PRO ČESKOU REPUBLIKU EXISTUJE HROZBA TERORISTICKÉHO ÚTOKU?.....	63
GRAF 21 V PŘÍPADĚ, ŽE BY NASTAL TERORISTICKÝ ÚTOK, KONKRÉTNĚ VÝBUCH NA VOLNÉM PROSTRANSTVÍ, VÍTE, JAK SE ZACHOVAT?	64
GRAF 22 JAKÉ CHOVÁNÍ JE NEJVHODNĚJŠÍ, POKUD DOJDE KE STŘELBĚ UVNITŘ BUDOVY?.....	65
GRAF 23 VÍTE, CO ZNAMENÁ POJEM BLACKOUT?.....	66
GRAF 24 DOVÍDALI BYSTE SE RÁDI AKTUÁLNÍ INFORMACE O POSTUPECH CHOVÁNÍ PŘI KONKRÉTNÍCH MIMOŘÁDNÝCH UDÁLOSTECH?.....	67

